INCURSIUNE ÎNTR-UN NOU MOD DE VIAȚĂ

Curajul

Bucuria de a trăi periculos

OSHO

OSHO

Curajul

Bucuria de a trăi periculos

LITERA®

Courage
The Joy of Living Dangerously
Editor/Compiler: Osho International Foundation
Copyright © 1999 OSHO International Foundation, Elveția,
www.osho.com/copyrights
2014 Grup Media Litera
Toate drepturile rezervate
Materialul de față constă în răspunsurile date de Osho unei audiențe largi, selectate din diverse conferințe ale lui Osho. Toate conferințele lui Osho au fost publicate sub formă de cărți și sunt de asemenea disponibile sub formă de înregistrări audio originale. Înregistrările audio și arhiva completă a conferințelor sale pot fi găsite în cadrul bibliotecii online OSHO, pe www.osho.com.

OSHO®

OSHO este marcă înregistrată a OSHO International Foundation, www.osho.com/trademarks.

LITERA®
Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe
www.litera.ro

Curajul
Bucuria de a trăi periculos
Editor/Compiler: Osho International Foundation

Copyright © 2014 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză: Lidia Grădinaru

Editor: Vidrașcu și fiii
Copertă: Florentina Tudor
Tehnoredactare și prepress: Cătălin Pavel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OSHO
Curajul. Bucuria de a trăi periculos/
Osho International Foundation; trad.: Lidia Grădinaru. –
București: Litera, 2014

ISBN 978-606-741-168-3

I. Grădinaru, Lidia (trad.)
294.5

Cuprins

Cuvânt înainte 7

Ce este curajul 13

Taoismul curajului 14
Calea inimii 18
Calea inteligenței 27
Calea încrederii 33
Calea inocenței 42

Când noul îți bate la ușă, deschide-i! 59

Curajul iubirii 69

Nu o relație, ci o stare de a fi 81
Prăjitura asta e delicioasă! 83
O lume fără hotare 88
Nici ușor, nici greu, doar natural 93

Desprinde-te din mulțime 105

Politica numerelor 109
Ascultă-ți „simțul lăuntric" 111
Eliberarea din, eliberarea pentru 118
Găsește-ți fața originală 119

Bucuria de a trăi periculos 125
Orice ai face, viața e un mister 130
Viața e întotdeauna în sălbăticie 134
Curajul suprem: fără început, fără sfârșit 139

În căutarea neînfricării. Tehnici de meditație și răspunsuri la întrebări 155
Frica și vinovăția sunt același lucru? 155
De ce mi-e încă atât de frică să mă expun? 171

Pentru informații suplimentare 203

Despre autor 204

Despre Stațiunea de Meditație Osho 206

Cuvânt înainte

Nu o numi incertitudine – numește-o minune.
Nu o numi instabilitate – numește-o libertate.

Eu nu sunt aici ca să-ţi dau o dogmă. Dogma dă certitudine. Eu nu sunt aici ca să-ţi ofer vreo promisiune pentru viitor – orice promisiune pentru viitor dă stabilitate. Eu mă aflu aici doar pentru a te face atent și conștient – adică să fii aici și acum, cu toată instabilitatea care înseamnă viaţa, cu toată incertitudinea care înseamnă viaţa, cu tot pericolul care înseamnă viaţa.

Eu nu sunt aici ca să-ţi dau o dogmă. Dogma dă certitudine. Eu mă aflu aici doar pentru a te face atent și conștient.

Știu că ai venit aici căutând o anume siguranţă, un anume crez, un anume „ism", un loc căruia să-i aparţii, cineva pe care să te bazezi. Ai venit aici de frică. Cauţi un soi de închisoare frumoasă, astfel încât să poţi trăi fără să conștientizezi ceva. Eu aș vrea să te fac mai nesigur, mai instabil, pentru că așa este

viaţa, așa este Dumnezeu. Atunci când există mai multă nesiguranţă și mai mult pericol, singurul mod de a răspunde la asta este conștientizarea.

Există două posibilităţi. Una dintre ele este să închizi ochii și să devii dogmatic, să devii creștin, sau hindus, sau mahomedan, să ajungi ca un struţ. Lucrul ăsta nu îţi schimbă viaţa, ci doar îţi închide ochii, te face să fii prost, te face să fii lipsit de inteligenţă. Lipsa de inteligenţă te face să te simţi în siguranţă – toţi cretinii se simt în siguranţă. Ce siguranţă poate să existe în viaţă?

Viaţa nu e un proces mecanic, ea nu poate fi sigură. E un mister imprevizibil. Nimeni nu știe ce o să se întâmple în clipa următoare. Nici chiar Dumnezeu despre care tu crezi că locuiește undeva, în Al Șaptelea Cer, nici chiar el – dacă există –, nici chiar el nu știe ce o să se întâmple... pentru că dacă el știe ce o să se întâmple, atunci viaţa este o gogoriţă, atunci totul e scris dinainte, atunci totul e predestinat. Cum să știe el ce urmează să se întâmple, dacă viitorul este deschis? Dacă Dumnezeu ar ști ce o să se întâmple în clipa următoare, viaţa ar fi doar un proces mecanic, mort. N-ar mai exista libertate, și cum să existe viaţa fără libertate? Atunci n-ar mai exista nici o posibilitate de dezvoltare sau de nedezvoltare. Dacă totul ar fi predestinat, n-ar mai exista grandoare. Oamenii ar fi doar niște roboţi.

Nu, nimic nu e sigur. Ăsta e mesajul meu. Nimic nu poate fi sigur, pentru că o viaţă sigură ar fi mai rea decât moartea. Nu există certitudine. Viaţa e plină de incertitudine, e plină de surprize, și tocmai în

Nu, nimic nu e sigur.
Ăsta e mesajul meu.

asta constă frumusețea ei! N-ai să ajungi niciodată la un moment când să poți spune „Acum sunt sigur". Când spui că ești sigur, te declari mort; te-ai sinucis.

Viața merge înainte cu o mie și una de incertitudini. Asta e libertatea ei. Nu o numi nesiguranță.

Înțeleg de ce mintea ta numește libertatea nesiguranță. Ai stat vreodată la închisoare câteva luni sau câțiva ani? Cel care a stat la închisoare câțiva ani, când vine ziua eliberării, începe să se simtă nesigur cu privire la viitor. În închisoare totul era sigur; totul era rutină moartă. Îi era asigurată mâncarea, îi era asigurată protecția; nu avea de ce să se teamă că a doua zi avea să fie flămând și să nu aibă ce mânca. Nici vorbă de așa ceva, totul era sigur. Acum, dintr-odată, după mai mulți ani, vine la el temnicerul și îi spune: „Acum ai să fii eliberat". El începe să tremure. Dincolo de zidurile închisorii va da iarăși de incertitudini, iarăși va trebui să caute, să cerceteze; iarăși va trebui să trăiască în libertate.

Libertatea naște teamă. Oamenii vorbesc despre libertate, dar se tem de ea. Iar omul care se teme de libertate nu e încă om. Eu îți ofer libertate, nu îți ofer siguranță. Eu îți ofer înțelegere, nu îți ofer cunoștințe. Cunoștințele ți-ar da siguranță. Dacă eu ți-aș oferi o formulă, o formulă bine stabilită, că există un Dumnezeu și există un Duh Sfânt și există un singur fiu zămislit, Iisus, că există Rai și Iad, și astea sunt faptele bune, și alea sunt faptele rele, și dacă faci fapte bune ajungi în Rai, iar dacă păcătuiești ajungi în Iad, atunci ai fi sigur, ai avea siguranță. De asta atâția oameni au ales să fie creștini, sau hinduși, sau mahomedani, sau jainiști. Ei nu vor libertate, vor formule fixe.

Un om, victimă a unui accident de mașină, era pe moarte. Nimeni nu știa că era evreu, așa că a fost chemat un preot catolic. Aplecându-se asupra muribundului, preotul a întrebat: „Crezi în Sfânta Treime, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh?" Omul a deschis ochii și a spus: „Ia uite la el, eu mor, iar el vorbește în cimilituri!"

Când moartea îţi va bate la ușă, toate certitudinile tale vor fi doar niște cimilituri prostești. Nu te agăţa de nici o certitudine. Viaţa e incertă – însăși natura ei e incertă. Iar omul inteligent rămâne veșnic nesigur.

Când moartea îţi va bate la ușă, toate certitudinile tale vor fi doar niște cimilituri prostești.

Această dispoziţie de a rămâne în incertitudine înseamnă curaj. Această dispoziţie de a fi în incertitudine înseamnă încredere. Omul inteligent este cel care e în stare de alertă, vigilent indiferent de situaţie, și răspunde la ea din toată inima. Nu că ar ști ce o să se întâmple; nu că ar ști „Fă *asta* și o să se întâmple *aia*". Viaţa nu e o ştiinţă; nu e un lanţ cauză–efect. Dacă încălzești apa la o sută de grade, ea se evaporă – asta e o certitudine. Dar în viaţa reală, nu există astfel de certitudini.

Ai venit la mine în căutare de cunoștinţe; vrei formule bine stabilite, de care să te poţi agăţa. Eu nu-ţi dau nici una. Da fapt, dacă ai avea vreuna, ţi-aș lua-o! Încetul cu încetul, ţi-aș distruge siguranţa; încetul cu încetul, te-aș face să eziţi tot mai mult. Ăsta este singurul lucru care trebuie făcut. Ăsta e singurul lucru pe care trebuie să-l

facă un maestru – să-ţi dea libertate totală. Având libertate totală, cu toate posibilităţile deschise, fără nimic stabilit, va trebui să fii conștient, vigilent.

Asta numesc eu înţelegere. Dacă înţelegi, nesiguranţa face parte intrinsecă din viaţă – și e bine că e așa, pentru că asta face ca viaţa să fie libertate, asta face ca viaţa să fie continuu o surpriză. Nu știi niciodată ce o să se întâmple. Te întrebi permanent ce va urma. Asta nu înseamnă incertitudine – înseamnă libertate.

Ce este curajul

La început, nu există mare diferență între omul laș și omul curajos.
Singura diferență este că lașul își ascultă temerile și le urmează, iar curajosul le pune deoparte și merge înainte. Omul curajos se avântă în necunoscut în ciuda tuturor temerilor.

Curajul înseamnă să te avânți în necunoscut în ciuda tuturor temerilor. Curajul nu înseamnă lipsa de teamă. Lipsa de teamă apare pe măsură ce ești din ce în ce mai curajos. Lipsa de teamă înseamnă experiența supremă a curajului. Ea este încununarea curajului absolut. Însă la început nu există mare diferență între omul laș și cel curajos. Singura diferență e că lașul își ascultă temerile și le urmează, iar curajosul le pune deoparte și merge înainte. Omul curajos se avântă în necunoscut în ciuda tuturor temerilor sale. El își cunoaște temerile, știe că există.

Când pleci pe o mare necunoscută, cum a făcut Columb, există teamă, o teamă uriașă, pentru că nu știi ce o să se

întâmple. Părăsești țărmul siguranței. Într-un fel, îți era foarte bine; un singur lucru îți lipsea – aventura. Avântarea în necunoscut îți dă emoții. Inima începe iarăși să pulseze; ești iarăși viu, viu pe deplin, fiecare fibră a ființei tale e vie, pentru că ai acceptat provocarea necunoscutului.

Să accepți provocarea necunoscutului, în ciuda tuturor temerilor, înseamnă curaj. Temerile există, dar dacă tu accepți, iar și iar, provocarea, încetul cu încetul acele temeri dispar. Trăirea bucuriei pe care o aduce necunoscutul, marele extaz care începe să apară odată cu înfruntarea necunoscutului te fac mai puternic, îți dau o anume integritate, îți ascut inteligența. Pentru prima dată începi să simți că viața nu e doar plictiseală, ci aventură. Apoi, încetul cu încetul temerile dispar, și ești mereu în căutarea unei noi aventuri.

Dar, în esență, curajul înseamnă să riști cunoscutul pentru necunoscut, familiarul pentru nefamiliar, confortabilul pentru neconfortabil; el e un pelerinaj aspru spre o destinație necunoscută. Niciodată nu știi dacă ai să poți merge până la capăt sau nu. E un joc de noroc, dar numai cei care joacă la noroc știu ce e viața.

Viața nu ascultă de logică; ea își vede de drumul ei, netulburată. Tu trebuie să asculți de viață.

Taoismul curajului

Viața nu ascultă de logică; ea își vede de drumul ei, netulburată. Tu trebuie să asculți de viață; viața nu ascultă de logica ta, nu-și bate capul cu logica ta. Ai

observat cum e în viaţă? Vine o mare furtună și doboară copaci mari. Conform lui Charles Darwin, ei ar trebui să supravieţuiască, pentru că sunt cei mai puternici, cei mai adaptaţi, cei mai rezistenţi. Uită-te la un copac bătrân, care are o înălţime de treizeci de metri și o vechime de trei mii de ani. Însăși prezenţa copacului dă senzaţia de putere și rezistenţă. Milioane de rădăcini s-au întins în pământ, au pătruns adânc, iar copacul se înalţă falnic și puternic. Copacul se luptă, bineînţeles, el nu vrea să cedeze, nu vrea să capituleze, dar după ce furtuna îl doboară, e mort, nu mai are viaţă, și toată forţa lui s-a dus. Furtuna a fost prea mult pentru el – întotdeauna furtuna e prea mult, pentru că furtuna vine din întreg, iar un copac este doar o unitate.

Dar pe lângă copaci există și plante mici și iarbă obișnuită. Când vine furtuna, iarba cedează, așa că furtuna nu poate să-i facă nici un rău. Cel mult, o curăţă bine, atâta tot; spală tot praful care s-a adunat pe ea. Furtuna îi face o baie bună și, după ce a trecut, plantele mici și iarba dansează iarăși înviorate. Iarba aproape că nu are rădăcini, ea poate fi smulsă de un copil mic, dar furtuna nu a înfrânt-o. Ce s-a întâmplat?

Iarba a urmat calea taoismului, calea lui Lao Tzu, iar copacul cel mare a urmat legea lui Charles Darwin. Copacul cel mare a fost foarte logic; el a încercat să reziste, a încercat să-și arate tăria. Dacă încerci să-ţi demonstrezi tăria, ești înfrânt. Toţi Hitlerii, toţi Napoleonii, toţi Alexandru Macedonii sunt copaci mari, copaci puternici. Ei toţi vor fi înfrânţi. Cei ca Lao Tzu sunt exact ca plantele mici; nimeni nu-i poate înfrânge pentru că ei sunt gata să cedeze. Cum să înfrângi o persoană care cedează, care spune „Sunt

deja înfrânt", care spune „Bucură-te liniștit de victoria ta, nu e nevoie să mai creezi probleme. Sunt înfrânt". Chiar și un Alexandru s-ar simți fără putere în fața unui Lao Tzu, n-ar putea face nimic. Și lucrul ăsta chiar s-a întâmplat.

Pe vremea lui Alexandru Macedon, în India trăia un sannyasin, un mistic pe nume Dandamis. Înainte de a porni în campania din India, prietenii i-au spus lui Alexandru să aducă la întoarcere un sannyasin, pentru că acea floare rară înflorea numai în India. Ei i-au spus: „Adu un sannyasin. Ai să aduci multe lucruri, dar nu uita să aduci un sannyasin; vrem să vedem și noi fenomenul sannyas, ce este el și ce anume este un sannyasin".

Alexandru a fost atât de absorbit de campanie, încât a uitat de cererea prietenilor săi și și-a adus aminte de ea abia când era la granița Indiei. Le-a spus unor soldați de-ai săi să se întoarcă în satul pe care tocmai îl părăsiseră și să întrebe dacă există pe acolo un sannyasin. Întâmplător, Dandamis se afla chiar în acel sat, lucru care i-a fost adus la cunoștință lui Alexandru de către săteni. Ei au spus: „Ai întrebat la momentul potrivit, ai venit la momentul potrivit. Există mulți sannyasini, dar un sannyasin adevărat se întâlnește rar, și el este acum aici. Poți să ai darshan, poți să te duci să-l vizitezi". Alexandru a râs și a spus: „Eu nu mă aflu aici ca să am darshan, soldații mei se vor duce și-l vor aduce. Îl voi lua cu mine în țara mea".

Sătenii au spus: „Asta n-o să fie așa de ușor..."

Lui Alexandru nu i-a venit să creadă. Ce putea fi așa de greu? El îngenunchease împărați, regi mari, de ce

s-ar fi împiedicat de un sannyasin, un cerșetor? Soldații săi s-au dus la acest Dandamis, care stătea gol pe malul râului. I-au spus: „Alexandru cel Mare te invită să-l însoțești în țara lui. Vei avea tot ce ai nevoie, ți se va asigura tot confortul. Vei fi oaspete regal". Fachirul cel gol a râs și a spus: „Mergeți și spuneți-i stăpânului vostru că un om care își spune mare nu poate fi mare. Și nimeni nu poate să mă ducă nicăieri – un sannyasin se mișcă precum norii, în deplină libertate. Eu nu sunt sclavul nimănui". Soldații au spus: „Trebuie să fi auzit de Alexandru, e un om periculos. Dacă îl refuzi, o să-ți taie capul!" Sannyasinul a răspuns: „Mai bine l-ați aduce aici pe stăpânul vostru; poate că el o să înțeleagă ce spun". Soldații s-au întors la Alexandru și i-au spus: „E un om ciudat, care are ceva necunoscut. Este gol pușcă, dar în prezența lui nu-ți dai seama că e gol, mai târziu îți aduci aminte. E atât de puternic încât, în prezența lui, uiți de toate. Are magnetism, iar în jurul lui e o mare liniște, și toată zona pare să fie încântată de prezența lui. Merită să-l vezi, dar se pare că o să aibă necazuri, sărmanul de el, pentru că spune că nimeni nu-l poate duce nicăieri, că nu e sclavul nimănui".

Alexandru s-a dus la el cu sabia scoasă din teacă. Dandamis a râs și a spus: „Lasă sabia jos, n-ai ce să faci cu ea. Bag-o la loc în teacă; n-ai ce să faci cu ea aici pentru că poți să-mi tai numai trupul, iar pe acela l-am părăsit de mult. Sabia ta nu mă poate tăia, așa că bag-o la loc în teacă, nu fi copil".

Și se spune că, pentru prima dată, Alexandru a executat ordinul altcuiva, doar pentru că, în prezența

acelui om, a uitat cine era. A băgat sabia în teacă și a spus: „N-am mai întâlnit niciodată un așa om frumos". Iar când s-a întors în tabăra lui, a spus: „E greu să omori un om care e gata să moară, n-are sens să-l omori. Poţi să omori un om care se luptă, dar nu unul care e gata să moară și care spune «Acesta e capul meu, poţi să-l tai»".

Și Dandamis chiar așa i-a spus. El a spus: „Acesta e capul meu, poţi să-l tai. Când tu îl vei vedea căzând pe nisip, îl voi vedea și eu căzând pe nisip, pentru că eu nu sunt corpul meu. Eu sunt un martor".

Alexandru a fost nevoit să le spună prietenilor săi, la întoarcerea în ţara lui: „Aș fi putut să aduc mulţi sannyasini, dar ei nu erau sannyasini. Apoi am dat de un om care era cu adevărat ceva rar – și aţi auzit bine, această floare e rară –, dar nimeni nu-l poate obliga să vină, pentru că el nu se teme de moarte. Poţi să obligi un om care nu se teme de moarte să facă ceva?"

Teama ta este cea care te face sclav. Când ești fără teamă, nu mai ești sclav; de fapt, teama e cea care te obligă să-i faci sclavi pe alţii înainte ca ei să încerce să facă din tine un sclav.

Un om fără teamă nici nu se teme de nimeni, nici nu face pe nimeni să se teamă de el. Teama dispare total.

Calea inimii

Cuvântul „curaj" este foarte interesant. El provine din rădăcina latină *cor*, care înseamnă inimă, așadar a fi curajos înseamnă a trăi cu inima. Și numai slăbănogii

trăiesc cu capul; fiindu-le frică, ei se înconjoară de siguranţa logicii. De teamă, închid toate ușile și ferestrele – cu teologie, concepte, cuvinte, teorii – și se ascund înăuntru.

Calea inimii este calea curajului. Curaj înseamnă să trăiești în nesiguranţă, înseamnă să trăiești în iubire și încredere, înseamnă să te avânţi în necunoscut. Curaj înseamnă să mergi pe cărări periculoase. Viaţa este periculoasă și numai cei lași știu să evite pericolele, dar e drept că ei sunt deja morţi. Un om cu adevărat viu, plin de vitalitate se avântă întotdeauna în necunoscut. Acolo există primejdii, dar el își asumă riscul, inima e un jucător la noroc. Capul este afacerist. Capul calculează întotdeauna, e viclean. Inima nu e calculată.

Cuvântul englezesc *courage* este frumos și foarte inteligent. Să trăiești cu inima înseamnă să descoperi sensul vieţii. Poetul trăiește cu inima și, încetul cu încetul, el începe să audă în inimă sunetele necunoscutului. Capul nu aude; el e departe de necunoscut. Capul e plin de cunoscut.

Ce este mintea ta? Este tot ce ai cunoscut. Este trecutul mort, care s-a dus. Mintea nu e decât trecutul acumulat, amintirea. Inima este viitorul; inima este întotdeauna speranţă, inima este întotdeauna undeva în viitor. Capul se gândește la trecut, inima visează la viitor.

Viitorul urmează să vină. Viitorul urmează să fie. Viitorul mai are totuși o posibilitate, el va veni, vine deja. În fiecare clipă viitorul devine prezent, iar prezentul devine trecut. Trecutul nu mai are nici o posibilitate, e încheiat, te-ai îndepărtat deja de el, e un lucru mort, e ca un mormânt. Viitorul e ca o sămânţă; vine, vine mereu, ajunge și se întâlnește cu prezentul. Ești mereu în mișcare.

Prezentul nu e decât o deplasare în viitor. Este pasul pe care l-ai făcut deja; este intrarea în viitor.

Fiecare om din lume vrea să fie autentic, pentru că, fiind autentic, ai parte de multă bucurie și fericire.

Fiecare om din lume vrea să fie autentic, pentru că, fiind autentic, ai parte de multă bucurie și fericire. De ce să fii fals? Trebuie să ai curajul să pătrunzi mai adânc în tine și să cauţi răspuns la niște întrebări. De ce ţi-e frică? Ce poate să-ţi facă lumea? Oamenii pot să râdă de tine; asta le va face bine, râsul e un medicament, e sănătos. Oamenii pot să creadă că ești nebun... însă nu fi nebun doar pentru că așa cred ei.

Iar dacă ești autentic în bucurie, în lacrimi, în dans, mai devreme sau mai târziu vor exista oameni care să înceapă să te înţeleagă, care să înceapă să se alăture caravanei tale. Eu unul am pornit singur la drum și apoi oamenii mi s-au tot alăturat, și acum suntem o caravană mondială! Eu n-am invitat pe nimeni; am făcut doar tot ce am simţit că venea din inimă.

Eu răspund numai în faţa inimii mele, în faţa nimănui altcuiva.

Eu răspund numai în faţa inimii mele, în faţa nimănui altcuiva. Tu răspunzi numai faţă de fiinţa ta. Nu i te opune, pentru că dacă i te opui ea se sinucide, te distruge. Și ce ai de câștigat? Chiar dacă oamenii te-ar respecta, chiar dacă ei te-ar considera un om foarte serios și onorabil, lucrurile astea nu o să-ţi hrănească fiinţa, nu te vor face să înţelegi mai bine

viaţa și frumuseţile ei. Câte milioane de oameni au trăit pe acest pământ înaintea ta? Nici nu știi cum îi chema; nu are nici o importanţă dacă au trăit vreodată sau nu. Au fost sfinţi și au fost păcătoși, au fost oameni foarte respectabili și au fost tot felul de nebuni, excentrici, dar au dispărut cu toţii, n-a rămas nici o urmă din ei.

Singura ta preocupare ar trebui să fie îndreptată spre îngrijirea și apărarea acelor calităţi pe care le vei lua cu tine când moartea îţi va distruge corpul și mintea, pentru că acele calităţi vor fi singurii tovarăși ai tăi. Ele sunt singurele care au cu adevărat valoare, iar cei care le ating sunt singurii care trăiesc; ceilalţi doar se prefac că trăiesc.

Într-o noapte întunecoasă KGB-ul bate la ușa lui Yussel Finkelstein. Yussel deschide ușa.

– Aici trăiește Yussel Finkelstein? întreabă răstit omul de la KGB.

– Nu, răspunde Yussel, stând în ușă în pijamaua sa jerpelită.

– Nu? Atunci, pe tine cum te cheamă?

– Yussel Finkelstein.

KGB-istul îl trântește la podea.

– N-ai spus chiar tu adineaori că nu trăiești aici?

– Asta numești tu trai? răspunde Yussel.

A trăi pur și simplu nu întotdeauna înseamnă a trăi. Uită-te la viaţa ta. Poţi s-o numești binecuvântare? Poţi să spui că e un dar, un cadou din partea existenţei? Ai vrea ca această viaţă să-ţi fie dată iar și iar?

Nu asculta de scripturi – ascultă ce spune inima ta. Asta este singura scriptură pe care ţi-o recomand: ascultă

foarte atent, foarte conștiincios, și nu vei greși niciodată. Și, ascultându-ţi inima, nu vei fi niciodată divizat. Ascultându-ţi inima, vei începe să te deplasezi în direcţia cea bună, fără ca măcar să te gândești la ce e bine și ce e rău.

Pentru noua omenire, întreaga artă va consta în secretul de a asculta inima în mod conștiincios, cu atenţie. Și a o urma, indiferent unde te duce ea. Da, uneori te va duce la primejdii, dar nu uita că acele primejdii sunt necesare pentru maturizarea ta. Uneori te va abate de la calea cea bună, dar nu uita că acele abateri fac parte din dezvoltare. Vei cădea de multe ori, dar te vei ridica, pentru că numai căzând și ridicându-te prinzi putere. Așa devii integru. Dar să nu urmezi regulile impuse din afară. Nici o regulă impusă nu poate fi dreaptă, pentru că regulile sunt inventate de oameni care vor să te conducă! Da, au existat pe lume și oameni luminaţi – un Buddha, un Iisus, un Krishna, un Mahomed. Ei nu au dat lumii reguli, ei au dat iubirea lor. Dar mai devreme sau mai târziu discipolii se adună și încep să elaboreze coduri de conduită. Odată ce maestrul s-a dus, odată ce lumina s-a dus și ei au rămas pe întuneric, încep să bâjbâie după reguli de urmat, pentru că lumina la care puteau să vadă nu mai există. Acum vor trebui să depindă de reguli.

Iisus a făcut ce îi șoptea inima, dar ce fac creștinii acum nu e ce le șoptește inima. Ei imită, iar în clipa în care imiţi insulţi umanitatea, îl insulţi pe Dumnezeu. Nu imita niciodată, fii întotdeauna original. Nu fi o copie la indigo. Însă în toată lumea nu vezi decât copii la indigo.

Viaţa este un adevărat dans, dacă ești original – și ești menit să fii original. Uită-te ce diferit e Krishna de Buddha.

Viaţa este un adevărat dans, dacă eşti original – şi eşti menit să fii original.

Dacă Krishna l-ar fi urmat pe Buddha, am fi pierdut unul dintre cei mai frumoşi oameni ai acestui pământ. Sau dacă Buddha l-ar fi urmat pe Krishna, el ar fi fost doar un specimen de slabă calitate. Imaginează-ţi-l pe Buddha cântând la flaut! Ar fi deranjat somnul multora, el nu era un flautist. Sau imaginează-ţi-l dansând! Ar fi fost foarte caraghios, de-a dreptul penibil.

Şi la fel stă situaţia cu Krishna. Krishna stând sub un copac fără flaut, fără coroană cu pene de păun, fără haine frumoase, stând acolo ca un cerşetor, fără nimeni care să danseze în jurul lui, ar arăta foarte sărac. Un Buddha e un Buddha, un Krishna e un Krishna, iar tu eşti tu. Şi nu eşti în nici un fel mai prejos decât oricare altul. Respectă-te, respectă-ţi vocea interioară şi urmeaz-o.

Şi, ţine minte, nu îţi garantez că te va duce la ce e bine. De multe ori te va duce la ce e greşit, deoarece pentru a ajunge la uşa cea bună trebuie să baţi mai întâi la multe uşi greşite. Dacă dai dintr-odată de uşa cea bună, n-ai să fii în stare s-o recunoşti că e bună. Aşa că nu uita, la socoteala finală, nici un efort nu e irosit; toate eforturile contribuie în ultimă instanţă la dezvoltarea ta. Aşa că nu ezita, nu îţi face prea multe griji că ai să greşeşti. Asta e una dintre probleme: oamenii au fost învăţaţi să nu facă niciodată ceva greşit, şi apoi au devenit atât de ezitanţi, atât de speriaţi să nu greşească, încât au rămas înţepeniţi.

Nu fac un pas de frică să nu se întâmple ceva greșit. Ajung să fie ca niște pietre, își pierd toată mobilitatea.

Fă cât mai multe greșeli cu putință, dar ţine minte un singur lucru: nu face de două ori aceeași greșeală. Și te vei dezvolta.

Fă cât mai multe greșeli cu putință, dar ţine minte un singur lucru: nu face de două ori aceeași greșeală. Și te vei dezvolta. Face parte din libertatea ta să te abaţi de la calea cea bună, face parte din demnitatea ta să mergi chiar și împotriva lui Dumnezeu. Și uneori chiar e frumos să mergi împotriva lui Dumnezeu. Așa vei începe să ai coloană vertebrală; altfel vei fi ca milioane de oameni, care nu au coloană vertebrală.

Uită ce ţi s-a spus despre „Asta e bine, și asta e rău". Viaţa nu e atât de fixă. Ce astăzi e bine mâine s-ar putea să fie rău, iar ce este rău în momentul ăsta ar putea fi bine în momentul următor. Viaţa nu poate fi îndosariată; ea nu poate fi etichetată atât de ușor, împărţită în „Asta e bine, și asta e rău". Viaţa nu e o farmacie în care fiecare flacon are etichetă și știi ce conţine fiecare. Viaţa este un mister, în care ce e bine și ce e rău se schimbă în funcţie de momentul la care ne raportăm; într-un moment se potrivește ceva și atunci spunem că e bine; în alt moment acel ceva nu se mai potrivește și spunem că e rău.

Cum definesc eu ce e bine? Bine este ceea ce este în armonie cu existenţa, iar ceea ce este în discordanţă cu existenţa este rău. Trebuie să fii foarte atent în fiecare clipă, pentru că în fiecare clipă trebuie să decizi. Nu poţi să te bazezi pe răspunsurile de-a gata pentru ce e bine și ce e

rău. Numai proștii se bazează pe răspunsurile de-a gata, pentru că asta nu necesită inteligență. Memorează o listă, care nu e foarte lungă, și știu ce e bine și ce e rău. Ce e așa greu să memorezi lista cu Cele Zece Porunci? O memorezi și știi ce e bine și ce e rău, e foarte simplu. Dar viața e în continuă schimbare. Dacă Moise s-ar întoarce, nu cred că ar da aceleași zece porunci – n-ar putea. Cum să dea aceleași zece porunci după trei mii de ani? Ar trebui să inventeze ceva nou.

Dacă Moise s-ar întoarce, nu cred că ar da aceleași zece porunci – n-ar putea. Cum să dea aceleași zece porunci după trei mii de ani? Ar trebui să inventeze ceva nou.

Dar părerea mea este că, ori de câte ori oamenilor li se dau porunci, ele creează dificultăți pentru că la ora la care sunt date sunt deja învechite. Viața se mișcă foarte repede; e dinamică, nu e statică. Nu e un lac cu apă stătătoare, e un fluviu care curge continuu. Niciodată nu sunt la fel două clipe la rând. Așa că ce e bine în clipa asta, în clipa următoare ar putea fi rău.

Ce e de făcut? Singurul lucru care se poate face este să determini oamenii să fie atât de conștienți, de atenți, încât să poată decide ei înșiși cum să răspundă la o viață în continuă schimbare.

Am auzit o poveste zen.

Erau odată două temple rivale. Ambii maeștri – trebuie să fi fost doar așa-ziși maeștri, trebuie să fi fost,

de fapt, preoţi –, aşadar, ambii preoţi erau atât de porniţi unul împotriva celuilalt, încât le-au spus adepţilor lor să nu se uite niciodată la celălalt templu.

Fiecare preot avea un băiat care îl servea, care îi făcea diverse comisioane. Preotul din primul templu i-a spus servitorului său: „Să nu vorbeşti niciodată cu celălalt băiat. Oamenii ăia sunt periculoşi".

Dar băieţii sunt băieţi. Într-o zi s-au întâlnit pe drum, şi băiatul din primul templu l-a întrebat pe celălalt: „Unde te duci?" Celălalt băiat a răspuns: „Oriunde mă duce vântul". Trebuie să fi auzit în templu astfel de lucruri zen. „Oriunde mă duce vântul." O afirmaţie grozavă, pur taoistă.

Dar primul băiat s-a simţit jignit, pentru că nu ştia cum să interpreteze răspunsul. Ce răspuns e ăsta: „Oriunde mă duce vântul"? Frustrat şi supărat, s-a dus la stăpânul lui şi i-a povestit ce s-a întâmplat. „Îmi pare rău că am vorbit cu el. Ai avut dreptate, oamenii ăia sunt ciudaţi. L-am întrebat «Unde te duci?» – o întrebare simplă, formală, ştiam că se ducea la piaţă, la fel cum şi eu mă duceam la piaţă. Însă el a spus: «Oriunde mă duce vântul»". Stăpânul lui a spus: „Eu te-am avertizat, dar n-ai vrut să mă asculţi. Acum, uite cum facem. Mâine te duci în acelaşi loc şi îl aştepţi. Când vine, îl întrebi: «Unde te duci?», iar el o să-ţi răspundă: «Unde mă duce vântul». Atunci fii şi tu puţin mai filosof şi spune-i: «Şi dacă n-ai avea picioare?» – pentru că sufletul nu are trup şi vântul nu-l poate duce nicăieri".

Băiatul s-a pregătit foarte bine pentru întâlnirea din ziua următoare. A repetat toată noaptea cele spuse de stăpânul său. A doua zi s-a dus foarte devreme la locul unde știa că avea să se întâlnească cu celălalt băiat și l-a așteptat. Era foarte fericit, pentru că acum avea să-i demonstreze ce înseamnă adevărata filosofie. Când celălalt băiat a venit, el l-a întrebat: „Unde te duci?" Și a așteptat... Dar băiatul a răspuns: „Mă duc la piață să iau legume". Ei bine, ce să facă el acum cu filosofia pe care o învățase?

Așa e și viața. Nu poți să te pregătești pentru ea. Tocmai asta e frumusețea ei. Ea te ia întotdeauna pe nepregătite, vine mereu ca o surpriză. Dacă ai ochi, vei vedea că fiecare moment e o surpriză și că răspunsurile de-a gata nu sunt valabile.

Calea inteligenței

Inteligența înseamnă vioiciune, înseamnă spontaneitate. Înseamnă deschidere, înseamnă vulnerabilitate. Înseamnă imparțialitate, înseamnă curajul de a acționa fără să știi rezultatul. Înseamnă curaj, pentru că atunci când acționezi cunoscând rezultatul, rezultatul te apără, îți dă siguranță. Îl cunoști și, cunoscându-l, îți cunoști eficiența. Când acționezi fără a cunoaște rezultatul, acționezi în necunoștință de cauză. N-ai nici o siguranță cu privire la rezultat; s-ar putea să greșești, s-ar putea să te abați de la calea cea dreaptă. Cel care este gata să pornească în căutarea adevărului trebuie să fie gata și să comită multe

Inteligenţa înseamnă vioiciune, înseamnă spontaneitate. Înseamnă deschidere, înseamnă vulnerabilitate. Înseamnă imparţialitate, înseamnă curajul de a acţiona fără să ştii rezultatul.

greşeli, trebuie să-şi asume acest risc. S-ar putea să se abată de la calea cea dreaptă, dar aşa ajunge. Abătându-se de multe ori de la drumul cel bun, învaţă să nu se mai abată. Comiţând multe greşeli, înveţi ce e greşeala şi cum să n-o comiţi. Cunoscând ce e greşeala, te apropii tot mai mult de adevăr. E o explorare individuală; nu te poţi baza pe concluziile altora.

Te-ai născut ca *non-minte*. Lasă lucrul ăsta să pătrundă cât mai adânc în inima ta pentru că, prin asta, se deschide o uşă. Dacă te-ai născut ca *non-minte*, atunci mintea este doar un produs social. Nu e ceva natural, e ceva cultivat, ceva adunat la suprafaţa ta. În adâncul tău eşti încă liber, poţi să ieşi din ea. Nu poţi ieşi din natura ta, dar din ce e artificial poţi ieşi în orice clipă.

Existenţa precedă gândirea. Aşadar, existenţa nu e o stare a minţii, ea e o stare transcendentală.

Existenţa precedă gândirea. Aşadar, existenţa nu e o stare a minţii, ea e o stare transcendentală. *A fi* este calea de a cunoaşte ceea ce este fundamental, nu a gândi. Ştiinţa înseamnă gândire, filosofia înseamnă gândire, tehnologia înseamnă gândire. Religiozitatea nu înseamnă gândire. Abordarea religioasă este o abordare

non-gândire. Ea este mai intimă, te aduce mai aproape de realitate. Ea înlătură toate obstacolele, te deblochează; începi să curgi în viaţă. Nu mai eşti un simplu privitor, singuratic, îndepărtat. Te amesteci, te contopeşti cu realitatea.

Şi există un alt fel de cunoaştere. Nu poate fi numit „cunoaştere". Seamănă mai mult cu iubirea, şi mai puţin cu cunoaşterea. E atât de intim încât cuvântul „cunoaştere" nu ajunge pentru a-l exprima. Cuvântul „iubire" e mai adecvat, mai expresiv.

În istoria conştiinţei umane, primul lucru care a evoluat a fost magia. Magia era o combinaţie de ştiinţă şi religie. Magia avea ceva din minte, şi ceva din non-minte. Apoi, din magie s-a dezvoltat filosofia. După aceea, din filosofie s-a dezvoltat ştiinţa. Magia era atât minte, cât şi non-minte. Filosofia era numai minte. Iar apoi mintea plus experimentarea au devenit ştiinţă. Religiozitatea este o stare a non-minţii. Religiozitatea şi ştiinţa sunt cele două abordări ale realităţii. Ştiinţa este o abordare indirectă; religiozitatea este o abordare directă. Ştiinţa o ia pe ocolite; religiozitatea pătrunde direct în inima realităţii.

Şi încă ceva... Gândirea se poate gândi doar la ceea ce este cunoscut – ea rumegă ce este deja rumegat. Gândirea nu poate fi niciodată originală. Cum să te gândeşti la ce este necunoscut? La orice te-ai gândi, acel lucru aparţine cunoscutului. Poţi să te gândeşti doar pentru că cunoşti. Cel mult, gândirea poate să creeze combinaţii noi. Poţi să te gândeşti la un cal care zboară pe cer, care e făcut din aur, dar asta nu e nimic nou. Cunoşti păsările care zboară pe cer, cunoşti aurul, cunoşti caii, şi nu faci decât să combini cele trei noţiuni. Gândirea îşi poate imagina

combinaţii noi, cel mult, dar nu poate cunoaște necunoscutul. Necunoscutul rămâne dincolo de ea. Așa că gândirea merge în cerc, continuă să cunoască iar și iar ceea ce este deja cunoscut. Continuă să rumege ceea ce e deja rumegat. Niciodată gândirea nu e originală.

Să abordezi realitatea în mod original, radical, fară vreun mediator, să abordezi realitatea ca și cum ai fi primul om de pe pământ înseamnă eliberare. Însăși noutatea eliberează.

*

Adevărul e o experienţă, nu o credinţă. Adevărul nu vine niciodată prin studiu; adevărul trebuie întâlnit, trebuie confruntat. Cel care studiază iubirea seamănă cu cel care studiază Himalaya uitându-se pe hartă. Harta nu e totuna cu muntele! Iar dacă începi să crezi în hartă, vei continua să nu vezi muntele. Dacă ajungi să fii prea obsedat de hartă, muntele va fi acolo, în faţa ta, dar tu nu-l vei vedea. Așa e și cu adevărul. Muntele realităţii e în faţa ta, dar ochii tăi sunt plini de hărţi, hărţi ale aceluiași munte făcute de exploratori diferiţi. Cineva a escaladat muntele dinspre nord, altcineva dinspre răsărit. Ei au făcut hărţi diferite (Biblia, Coranul, Gita) ale aceluiași adevăr. Dar tu ești prea plin de hărţi, prea împovărat de greutatea lor; nu te poţi mișca nici măcar un centimetru. Nu vezi muntele care se înalţă chiar în faţa ta, piscul lui înzăpezit strălucind în soarele dimineţii.

Ochiul plin de prejudecăţi e orb, inima plină de concluzii e moartă. Din cauza prea multelor idei adoptate *a priori*, inteligenţa ta își pierde ascuţimea, frumuseţea, intensitatea; devine ștearsă.

Inteligența stearsă este ceea ce se cheamă intelect. Este o mare diferență între a fi inteligent și a fi intelectual. Intelectul e un cadavru. Poţi să-l împodobești, poţi să-i pui perle frumoase, diamante, smaralde, dar tot cadavru rămâne. A fi viu este cu totul altceva.

*

Știința înseamnă a fi foarte precis în ceea ce privește faptele. Iar dacă ești foarte precis cu privire la fapte, nu poţi să simţi ceea ce este misterios – cu cât ești mai precis, cu atât mai mult se evaporă misterul. Misterul necesită o anumită neclaritate; misterul necesită ceva imprecis, nedefinit. Știința este factică; misterul nu este factic, el este existenţial.

Știința este factică; misterul nu este factic, el este existenţial.

Un fapt este doar o parte a existenţei, o parte foarte mică, iar știința se ocupă de părţi, pentru că de părţi e mai ușor să te ocupi. Ele sunt mai mici, poţi să le analizezi; nu ești copleșit de ele, le poţi ţine în mână. Poţi să le diseci, poţi să le etichetezi, poţi să fii absolut sigur privitor la cantităţile, calităţile și posibilităţile lor, dar în acest proces de disecare misterul este ucis. Știința este ucigașul misterului.

Dacă vrei să experimentezi misterul, va trebui să intri pe altă ușă, dintr-o cu totul altă dimensiune. Dimensiunea minţii e dimensiunea științei, iar dimensiunea meditaţiei este dimensiunea miraculosului, a misterului.

Meditaţia face ca totul să fie nedefinit. Meditaţia te transportă în necunoscut. Meditaţia te duce încetul cu

începutul într-un fel de disoluţie în care observatorul şi observatul devin unul. În ştiinţă, lucrul ăsta nu e cu putinţă. Cel care observă trebuie să rămână observator, iar ceea ce este observat trebuie să rămână observat, şi permanent trebuie menţinută o distincţie foarte clară. Nici măcar o clipă nu trebuie să uiţi de tine; nici măcar o clipă nu trebuie să devii interesat, pasionat, iubitor faţă de obiectul pe care îl cercetezi. Trebuie să fii detaşat, trebuie să fii foarte rece – rece, total indiferent. Iar indiferenţa ucide misterul.

Dacă vrei cu adevărat să experimentezi misterul, va trebui să deschizi o uşă nouă în fiinţa ta. Nu spun să nu mai fii om de ştiinţă, spun doar că ştiinţa poate să rămână pentru tine o activitate periferică. Când eşti în laborator fii om de ştiinţă, dar când ieşi din laborator uită de tot de ştiinţă. Ascultă păsărelele – şi nu într-un mod ştiinţific! Uită-te la flori – şi nu într-un mod ştiinţific, pentru că atunci când te uiţi într-un mod ştiinţific la un trandafir te uiţi la cu totul altceva. Nu e acelaşi trandafir pe care îl cântă poetul.

Când te uiţi la floare, fii floarea; dansează în jurul florii, cântă un cântec. Vântul e răcoros, soarele e cald, floarea e în perioada de înflorire. Floarea dansează în vânt, se veseleşte, cântă un cântec, cântă aleluia. Participă alături de ea la toate astea! Leapădă indiferenţa, obiectivitatea, detaşarea. Leapădă-ţi de tot atitudinea ştiinţifică. Fii mai fluid, gata să te amesteci, gata să te contopeşti cu bucuria şi cântecul. Lasă floarea să vorbească inimii tale, lasă floarea să intre în fiinţa ta. Invit-o – e musafirul tău. Şi atunci vei şti ce gust are misterul.

Acesta este primul pas către mister, iar ultimul pas este meditaţia. Dacă poţi să devii preţ de o clipă participant, ai cunoscut cheia, secretul. Atunci devii participant la tot ce faci. Când mergi, nu o faci mecanic – devii mersul. Când dansezi, nu te gândești dacă dansezi corect sau nu. Te dizolvi în dans, te contopești cu dansul, uiţi de dansator.

Când în multe, foarte multe faze ale vieţii tale începe să se producă o astfel de unitate profundă, când totul în jurul tău începe să aibă experienţe extraordinare de dispariţie, lipsă de eu, neant... când floarea e acolo și tu nu ești, când curcubeul e acolo și tu nu ești... când norii străbat atât cerul interior, cât și cel din afară și tu nu ești... când există tăcere totală în ceea ce te privește, când în tine nu există nimeni, doar tăcere pură, tăcere virgină, netulburată de logică, de gânduri, de emoţii, de sentimente – acesta este momentul meditaţiei. Mintea s-a dus, iar când mintea s-a dus intră misterul.

Calea încrederii

Încrederea este cea mai mare inteligenţă. De ce n-au oamenii încredere? Pentru că n-au încredere în inteligenţa lor. Se tem că s-ar putea înșela. Le este frică; de asta se îndoiesc. Îndoiala se naște din teamă. Îndoiala se naște dintr-un fel de nesiguranţă în propria inteligenţă. Nu ai atâta încredere în tine încât să poţi avea încredere în altcineva. Încrederea necesită multă inteligenţă, curaj, integritate. Ea necesită o inimă mare. Dacă nu ești destul de inteligent, te protejezi prin îndoială.

Dacă ai inteligenţă, eşti gata să te avânţi în necunoscut, deoarece ştii că lumea întreagă de-ar dispărea şi ar rămâne doar necunoscutul, tot te-ai descurca. Ai încredere în inteligenţa ta. Îndoiala e în gardă; inteligenţa e veşnic deschisă, pentru că ea ştie că, orice s-ar întâmpla, ea poate să facă faţă provocării, să răspundă în mod corespunzător. Mintea mediocră nu are atâta încredere în sine. Cunoaşterea este mediocră. Starea de necunoaştere înseamnă inteligenţă, înseamnă conştientizare, şi este non-cumulativă. În fiecare clipă ceea ce se întâmplă dispare, nu lasă nici o urmă, nici o urmă existenţială. Ieşi din ea iarăşi pur, iarăşi inocent, iarăşi ca un copil. Nu încerca să înţelegi viaţa. Trăieşte-o! Nu încerca să înţelegi iubirea. Intră în iubire. Atunci vei cunoaşte – iar acea cunoaştere va veni din experienţa ta. Acea cunoaştere nu va distruge misterul; cu cât cunoşti mai multe, cu atât mai mult ştii că rămân multe de cunoscut.

Nu încerca să înţelegi viaţa. Trăieşte-o! Nu încerca să înţelegi iubirea. Intră în iubire.

Viaţa nu e o problemă. S-o priveşti ca pe o problemă înseamnă să faci un pas greşit. Ea e un mister care trebuie trăit, iubit, experimentat.

De fapt, mintea care caută mereu explicaţii e o minte fricoasă. Din cauză că îi e frică vrea ca totul să fie explicat. Nu poate să pătrundă în nimic înainte de a-i fi explicat. După ce are explicaţii, simte că acum teritoriul este familiar; acum ştie geografie, poate să umble cu harta şi cu îndrumarul. Niciodată nu e gata să pătrundă pe un teritoriu

necunoscut, netrecut pe hartă, fără hartă, fără ghid. Dar viaţa nu e așa, și nu se poate întocmi nici o hartă, pentru că viaţa e în continuă schimbare. Fiecare clipă este acum. Nimic nu e vechi sub soare, așa să știi, totul e nou. E un dinamism extraordinar, o mișcare absolută. Numai schimbarea e permanentă, numai schimbarea nu se schimbă.

Tot restul se schimbă continuu, prin urmare nu poţi să ai o hartă. La vremea când harta e gata, e deja învechită. La vremea când harta e disponibilă, e inutilă, viaţa a schimbat macazul. Viaţa a început să joace alt joc. Hărţile și îndrumarele sunt utile numai în cazul lucrurilor statice. Viaţa nu e statică, e dinamică, e un proces în continuă derulare. Nu poţi întocmi o hartă a ei. Ea nu se poate măsura, este un mister incomensurabil. Nu cere explicaţii.

În accepţiunea mea, maturitatea minţii e atunci când cineva ajunge într-un punct în care privește viaţa fără întrebări și plonjează în ea cu curaj.

*

Cu atâţia oameni religioși, lumea e nereligioasă – cum se întâmplă această minune?

Lumea e plină de oameni pseudoreligioși; bisericile, templele, *gurudwaras*-urile, moscheile sunt pline de oameni religioși. Și nimeni nu vede că lumea e total nereligioasă? Cu atâţia oameni religioși, lumea e nereligioasă – cum se întâmplă această minune? Fiecare este religios, iar totalul este nereligios. Religia e falsă. Oamenii au „cultivat" încrederea. Încrederea a devenit credinţă, nu experienţă. Oamenii au

fost învăţaţi să creadă, n-au fost învăţaţi să cunoască – aici a pierdut omenirea.

Să nu crezi niciodată. Dacă nu poţi să ai încredere, e mai bine să te îndoieşti, pentru că, prin îndoială, într-o bună zi va apărea posibilitatea încrederii. Nu poţi trăi veşnic în îndoială. Îndoiala este o boală. În îndoială, niciodată nu te poţi simţi împlinit; mereu tremuri, mereu eşti neliniştit şi împărţit şi indecis. În îndoială, rămâi mereu într-un coşmar. Aşa că, într-o bună zi, vei încerca să cauţi s-o depăşeşti. Eu spun că e mai bine să fii ateu decât un pseudocredincios. Încă din copilărie, oamenii au fost învăţaţi să creadă, mintea lor a fost condiţionată să creadă: să creadă în Dumnezeu, să creadă în suflet, să creadă în asta, să creadă în aia. Acum acea credinţă le-a intrat în sânge, dar ea rămâne o credinţă, nu e ceva care a fost cunoscut. Iar până nu cunoşti, nu poţi fi eliberat. Cunoaşterea eliberează, numai cunoaşterea eliberează. Toate credinţele sunt împrumutate; alţii ţi le-au dat, nu sunt constatările tale bazate pe cunoaştere. Şi cum poate să te conducă un lucru împrumutat la ceva ce este real, absolut real? Renunţă la tot ce ai luat de la alţii. E mai bine să fii cerşetor decât bogat – bogat nu prin câştigul tău, ci prin bunuri furate. Nu, e mai bine să fii cerşetor, dar să fii pe cont propriu. Acea sărăcie are în ea bogăţie pentru că e adevărată, autentică, iar bogăţia de credinţe e foarte săracă. Acele credinţe nu pătrund niciodată foarte adânc; ele rămân cel mult sub piele. E suficient să râcâi puţin ca să iasă la suprafaţă necredinţa.

Crezi în Dumnezeu; apoi afacerea ta dă faliment şi brusc apare necredinţa. Îţi spui: „Nu cred, nu pot să cred în Dumnezeu". Crezi în Dumnezeu, şi îţi moare cel drag, şi necredinţa

apare la suprafaţă. Credinţa ta în Dumnezeu este distrusă doar prin moartea celui drag? Înseamnă că nu valorează mult. Încrederea nu poate fi niciodată distrusă; odată ce există, nimic nu o poate distruge. Nimic, absolut nimic nu o poate distruge. Așa că, ţine minte, între încredere și credinţă e o mare diferenţă. Încrederea este personală; credinţa este socială. Încrederea ţi-o dezvolţi singur; credinţa îţi este impusă. Renunţă la credinţe. Sigur, va apărea teama, pentru că dacă renunţi la credinţă apare îndoiala. Credinţa forţează îndoiala să se ascundă undeva, credinţa reprimă îndoiala. Nu-ţi face griji în privinţa asta; lasă îndoiala să vină. Fiecare trebuie să treacă printr-o noapte întunecoasă înainte de a ieși la lumina soarelui. Fiecare trebuie să treacă prin îndoială. Drumul e lung, noaptea e întunecoasă. Dar când după lunga călătorie prin noaptea neagră apare dimineaţa, știi că a meritat. Încrederea nu poate fi „cultivată", și să nu încerci niciodată să o cultivi; asta a făcut omenirea. Încrederea cultivată devine credinţă. Descoperă încrederea în interiorul tău, nu o cultiva. Pătrunde mai adânc în fiinţa ta, în însăși sursa fiinţei tale, și descoper-o.

Cercetarea va necesita încredere pentru că vei intra în necunoscut. Ea va cere multă încredere și mult curaj, pentru că te îndepărtezi de convenţional și tradiţional; te îndepărtezi de mulţime. Pornești pe o mare deschisă și nu știi dacă există celălalt ţărm.

Eu n-aș putea să te trimit într-o astfel de cercetare fără să te pregătesc să ai încredere. Ar putea să pară o contradicţie, dar ce pot să fac? Așa e viaţa. Numai un om cu multă încredere este capabil de o mare îndoială, de o cercetare profundă.

Un om cu puţină încredere se poate îndoi doar puţin. Un om fără încredere se poate doar preface că se îndoieşte. El nu poate cerceta adânc. Adâncimea vine prin încredere, şi e un risc.

Înainte de a te trimite pe această mare netrecută pe hartă, trebuie să te pregătesc pentru această uriaşă călătorie în care va trebui să pleci singur, însă te pot conduce până la barcă. Mai întâi trebuie să cunoşti frumuseţea încrederii, extazul căii inimii, astfel încât atunci când porneşti pe oceanul deschis al realităţii să ai destul curaj să mergi tot înainte, să ai încredere în tine, indiferent ce se întâmplă.

Dacă te îndoieşti de tine, cum să ai încredere în altul?

Cum poţi să ai încredere în cineva sau ceva dacă n-ai încredere în tine? E imposibil. Dacă te îndoieşti de tine, cum să ai încredere în altul? Dacă nu ai încredere în tine, cum să-ţi încredinţezi încrederea, cum să încredinţezi ce nu ai? Esta absolut necesar ca inima să fie deschisă înainte ca intelectul să poată fi transformat în inteligenţă. Asta e diferenţa dintre intelect şi inteligenţă.

Inteligenţa este intelectul în armonie cu inima.

Inima ştie să aibă încredere.

Intelectul ştie să caute şi să cerceteze.

Am auzit o poveste orientală foarte veche.

Doi cerşetori trăiau într-o pădure din apropierea unui sat. Unul era orb, iar celălalt nu avea picioare. Într-o zi, pădurea a luat foc. Aici trebuie spus că cei doi cerşetori erau în competiţie – aveau aceeaşi profesie, cerşeau de la aceiaşi oameni – şi erau permanent supăraţi unul pe celălalt. Erau duşmani, nu prieteni. Oamenii de aceeaşi profesie nu pot

fi prieteni. E foarte greu, pentru că e o problemă de competiţie, de clienţi – iei clientul altuia. Cerșetorii își etichetează clienţii și se avertizează între ei: „Ţine minte că ăsta e omul meu; nu-l deranja". Tu nu știi cărui cerșetor îi aparţii, care e cerșetorul în a cărui posesie ești, dar ești sigur în posesia unui cerșetor de pe stradă. Poate că el s-a luptat și a câștigat bătălia, iar acum ești în posesia lui.

Pe vremuri vedeam mereu un cerșetor lângă universitate. Era permanent acolo, lângă universitate, pentru că tinerii sunt mai generoși; oamenii mai în vârstă devin încetul cu încetul mai zgârciţi, mai cumpătaţi, mai fricoși. Moartea se apropie, și se pare că banii sunt singurul lucru care mai poate ajuta. Dacă au bani, atunci și alţii s-ar putea să-i ajute; dacă n-au bani, nici chiar fiii și fiicele lor nu se uită la ei. Dar tinerii își permit să fie mână largă. Ei sunt tineri, pot să câștige; au toată viaţa înainte.

Cerșetorul de care vorbesc era un cerșetor bogat, pentru că studenţii de la universitate... În India, ajungi student la universitate numai dacă provii dintr-o familie bogată. Ajung și câţiva săraci, dar ei o duc foarte greu, au o viaţă chinuită. Și eu proveneam dintr-o familie săracă. Munceam toată noaptea ca redactor la un ziar, iar ziua mă duceam la universitate. Ani de zile n-am dormit mai mult de trei, patru ore – oricând găseam timp, ziua sau noaptea.

Așadar, acest cerșetor era foarte puternic. Nici un alt cerșetor nu putea să intre pe strada unde era universitatea, chiar și intrarea era interzisă. Toţi știau că universitatea îi aparţinea acestui cerșetor! Într-o zi, am văzut acolo un tânăr; bătrânul nu mai era. L-am întrebat pe tânăr: „Ce s-a întâmplat? Unde e bătrânul?" Tânărul a spus: „Bătrânul e socrul meu. Mi-a dat universitatea în dar". Ei bine,

universitatea nu știa că stăpânirea se schimbase, că altcineva era acum patronul. Tânărul a spus: „M-am însurat cu fata lui".

În India, când te însori cu fata cuiva, ţi se dă o zestre. Nu doar te însori cu fata, ci socrul trebuie să-ţi dea, dacă e foarte bogat, o mașină, un bungalow. Dacă nu e foarte bogat, atunci cel puţin un scuter; dacă nici asta, atunci măcar o bicicletă, dar de dat trebuie să-ţi dea ceva – un radio, un tranzistor, un televizor – și ceva bani lichizi. Dacă e cu adevărat bogat, atunci îţi dă prilejul să mergi în străinătate, să studiezi, să ajungi o persoană mai școlită, doctor, inginer, și asta pe banii lui.

Fata acestui cerșetor se măritase, și tânărul primise ca zestre întreaga universitate. El a spus: „Începând de azi, această stradă și această universitate îmi aparţin. Și socrul meu mi-a arătat care sunt clienţii mei".

La câteva zile după aceea l-am văzut pe bătrân în piaţă și i-am spus: „Grozav! Te-ai descurcat bine cu zestrea". „Da", a spus el. „Am o singură fată și am vrut să fac ceva pentru ginerele meu. I-am dat cel mai bun loc de cerșit. Acum sunt aici și încerc să institui monopolul asupra pieţei. E o treabă foarte grea, pentru că aici sunt foarte mulţi cerșetori, iar cei seniori și-au luat deja în posesie clienţii. Dar nu-mi fac griji. Am să mă descurc; am să alung eu câţiva cerșetori de aici". Și a făcut-o cu siguranţă.

Dar să mă întorc la poveste. Când pădurea a luat foc, acei doi cerșetori au stat o clipă și s-au gândit. Erau ei dușmani, nu își vorbeau, dar asta era o urgenţă. Orbul i-a spus ologului: „Singurul mod de a scăpa de aici este să stai pe umerii mei; tu te vei folosi de picioarele mele, eu

mă voi folosi de ochii tăi. Numai așa ne putem salva". Ologul a înţeles imediat că asta era singura soluţie. Erau ei dușmani, însă erau inteligenţi; au lăsat la o parte dușmănia, au devenit prieteni și și-au salvat viaţa.

Aceasta e o fabulă orientală care, în esenţă, vorbește despre inimă și intelect. Pădurea care arde ești tu. Tu arzi în fiecare clipă, suferi, ești nefericit, ești neliniștit. Intelectul tău este orb. Are picioare, poate alerga repede, se poate mișca repede, dar, din cauză că e orb, nu poate să aleagă direcţia cea bună în care s-o ia. Și e de așteptat să se împiedice întruna, să cadă, să se rănească și să simtă că viaţa nu are sens. Asta spun intelectualii din toată lumea: „Viaţa e lipsită de sens".

Motivul din care viaţa li se pare lipsită de sens e că intelectul orb încearcă să vadă lumina. E imposibil.

În tine există o inimă care vede, care simte, dar care nu are picioare; ea nu poate să fugă. Ea rămâne acolo unde este, bătând, așteptând... într-o zi intelectul va înţelege și se va folosi de ochii inimii.

Când rostesc cuvântul încredere, mă refer la ochii inimii.

Iar când spun îndoială, mă refer la picioarele intelectului.

Când rostesc cuvântul încredere, mă refer la ochii inimii. Iar când spun îndoială, mă refer la picioarele intelectului.

Împreună, pot să iasă din foc fără nici o problemă. Dar, ţine minte, intelectul trebuie să accepte inima pe umerii săi. Este obligatoriu. Inima nu are picioare, are doar ochi, iar intelectul trebuie să asculte de inimă și să-i urmeze instrucţiunile.

În mâinile inimii, intelectul devine inteligent. Și odată ce ai învăţat arta de a sincroniza bătăile inimii cu munca intelectului, ai în mâini tot secretul, deţii cheia care deschide toate misterele.

Calea inocenței

Adevărata problemă nu e curajul, adevărata problemă e că ceea ce e cunoscut e mort, iar necunoscutul este viu. Să te agăţi de cunoscut înseamnă să te agăţi de un cadavru. Nu e nevoie de curaj pentru a renunţa să te mai agăţi; de fapt, ca să continui să te agăţi de un cadavru îţi trebuie curaj. Ia gândește-te la ce ţi-e familiar, la ce ai trăit, la ce ţi s-a dat. Unde ai ajuns? Nu ești tot pustiu? Nu simţi o uriașă nemulţumire, o frustrare profundă și senzaţia de lipsă de sens? Cumva, reușești să mergi înainte, ascunzând adevărul și inventând minciuni pentru a rămâne implicat.

Chestiunea e să vezi cu claritate că tot ce cunoști aparţine trecutului, că deja s-a dus. Face parte dintr-un cimitir. Vrei să fii în mormânt sau vrei să fii în viaţă? Și întrebarea asta nu e valabilă doar pentru azi; e valabilă și pentru mâine, și pentru poimâine. Va fi valabilă până la ultima suflare. Toate informaţiile pe care le acumulezi, cunoștinţele, experienţa, în clipa în care le-ai explorat ai și terminat cu ele. Cărând în continuare aceste cuvinte goale, această încărcătură moartă nu faci decât să-ţi împovărezi viaţa și să nu poţi intra într-o fiinţă vie, care te așteaptă în fiece clipă.

Omul înţelept moare în fiecare clipă pentru trecut și renaște pentru viitor. Prezentul lui e veșnic o transformare, o renaștere, o înviere. Primul lucru care trebuie înţeles e că nu e deloc o chestiune de curaj, ci este o chestiune de claritate, de a fi lămurit cu privire la ce este ce. Și, în al doilea rând, trebuie știut că, și atunci când e cu adevărat o chestiune de curaj, nimeni nu poate să ţi-l dea. Curajul nu e ceva care poate fi oferit în dar. E ceva cu care te naști, doar că nu i-ai dat voie să se dezvolte, nu i-ai dat voie să se afirme.

Inocenţa este atât curaj, cât și claritate.

Inocenţa este atât curaj, cât și claritate.

Dacă ești inocent, nu e nevoie să ai curaj. Nu e nevoie nici de claritate, deoarece nimic nu poate fi mai clar, mai limpede decât inocenţa. Deci toată chestiunea e cum să-ţi protejezi inocenţa.

Inocenţa nu e ceva care se poate dobândi. Nu e ceva care trebuie învăţat. Ea nu seamănă cu talentul la pictură, la muzică, la literatură, la sculptură. Ea seamănă mai mult cu respiraţia, e ceva cu care te naști.

Inocenţa e natura fiecărui om. Nimeni nu se naște altfel decât inocent. Cum să te naști altfel decât inocent? Naşterea înseamnă că ai venit pe lume ca o *tabula rasa*, nu scrie nimic pe tine. Ai numai viitor, fără trecut. Ăsta este înţelesul inocenţei. Așa că mai întâi încearcă să înţelegi toate înţelesurile inocenţei.

Primul este: nu are trecut, numai viitor.

Trecutul corupe din cauză că el îţi dă amintiri, experienţe, așteptări. Toate acestea laolaltă te fac deștept, dar nu pur. Te fac viclean, dar nu inteligent. Ele ar putea

să te ajute să reușești în lume, dar în adâncul ființei tale vei fi un ratat. Iar toate succesele din lume sunt nimic în comparație cu ratarea cu care te vei confrunta în cele din urmă, pentru că în ultimă instanță numai sinele tău lăuntric rămâne cu tine. Gloria, puterea, numele, faima dispar ca niște umbre.

La sfârșit rămâne numai ceea ce ai adus la început. Poți să iei din această lume numai ce ai adus în ea.

În India se spune că lumea e ca o sală de așteptare dintr-o gară; nu e casa ta. N-ai să rămâi veșnic în sala de așteptare. Nimic din sala de așteptare nu-ți aparține; nici mobila, nici tablourile de pe pereți. Te folosești de ele, dar nu sunt ale tale. Stai aici doar câteva minute, sau cel mult câteva ore, dar pe urmă pleci.

Da, vei lua cu tine doar ce ai adus aici, în sala de așteptare; doar acela e al tău.

Da, vei lua cu tine doar ce ai adus aici, în sala de așteptare; doar acela e al tău. Lumea e în mod sigur o sală de așteptare. Așteptarea nu e de câteva secunde, sau minute sau ore, sau zile, ea poate dura ani întregi; dar ce contează dacă aștepți șapte ore sau șaptezeci de ani? În șaptezeci de ani s-ar putea să uiți că te afli doar într-o sală de așteptare. S-ar putea să începi să te gândești că tu ești stăpânul, că asta e casa pe care ai clădit-o. S-ar putea să pui pe ușa sălii de așteptare plăcuța cu numele tău.

Am călătorit mult în viața mea și am văzut că oamenii și-au scris numele pe pereții toaletelor sălii de așteptare, și-au scris numele pe mobilierul din sala de

așteptare. Pare o prostie, dar seamănă foarte mult cu ce fac oamenii în lume.

În scripturile jainiste există o poveste foarte semnificativă. În India se crede că dacă cineva poate ajunge împăratul întregii lumi, el e numit *chakravartin*. Cuvântul *chakravartin* vine de la *chakra*, care înseamnă roată, în vechea Indie exista un mod de a evita luptele inutile și violența: un faeton, un car aurit, foarte prețios, cu cai frumoși și puternici era trimis dintr-un regat în altul. Dacă celălalt regat nu se împotrivea și lăsa carul să treacă, asta însemna că îl recunoștea pe stăpânul carului ca superior. Atunci nu mai era nevoie de luptă.

În felul ăsta carul se deplasa mai departe, și ori de câte ori oamenii îl împiedicau să treacă avea loc un război. Dacă trecerea carului nu era împiedicată, atunci, fără război, superioritatea regelui care deținea carul era dovedită; el devenea *chakravartin* – o roată care se învârte întruna neîmpiedicată de nimeni. Fiecare rege își dorea să devină *chakravartin*.

Bineînțeles că pentru asta e nevoie de mai multă putere decât avea Alexandru cel Mare. Nu poți să trimiți carul dacă nu deții o putere fantastică.

Trebuie să fii sigur că, dacă trecerea carului e împiedicată, ai puterea de a susține un măcel în masă. Așadar, cel care trimitea carul deținea o astfel de putere. Asta însemna că el era deja recunoscut ca stăpân, știindu-se că nimeni și nimic nu l-ar fi putut împiedica să cucerească orice regat voia.

Dar asta e o cale mai civilizată, foarte simbolică. Nu e nevoie să pornești la atac, nu e nevoie să începi să ucizi;

doar trimiţi un mesaj simbolic. Carul cu steagul regelui porneşte la drum şi, dacă celălalt rege consideră că nu are rost să se opună, că lupta ar însemna violenţă inutilă, distrugeri şi înfrângere, întâmpină cu braţele deschise carul, şi supuşii săi aruncă flori asupra carului.

Povestea spune că un om a ajuns *chakravartin* – şi se întâmplă doar o dată la câteva mii de ani ca un om să devină *chakravartin*. Nici chiar Alexandru cel Mare nu a cucerit întreaga lume; au rămas multe teritorii necucerite. Şi a murit foarte tânăr, la numai treizeci şi trei de ani, nu a avut timp să cucerească lumea întreagă. Dar de fapt, nici nu e bine spus, căci la vremea aceea lumea întreagă nici nu era cunoscută. Jumătate din lume era necunoscută, iar el nu a cucerit în întregime nici măcar jumătatea cunoscută. Cum spuneam, acest om din poveste a ajuns *chakravartin*. Se spune că atunci când moare un *chakravartin*, el e primit în rai cu mare bucurie şi dus într-un loc special; asta pentru că şi el e un om special, întrucât se întâlneşte foarte rar.

În mitologia jainistă, în rai există un munte asemănător cu Himalaya – un corespondent al Himalayei – care se numeşte Sameru. Sameru înseamnă muntele suprem – nimic nu e mai înalt decât el. E făcut din aur masiv şi, în loc de pietre şi stânci, are diamante, rubine şi smaralde.

Când moare un *chakravartin*, e dus pe muntele Sameru ca să-şi încrusteze numele pe el. Bineînţeles că omul nostru a fost foarte emoţionat la gândul că avea să-şi scrie numele pe Sameru. Însă el a vrut să-i ia cu el şi pe câţiva dintre oamenii săi care, la moartea lui, nu suportaseră gândul să trăiască fără el şi se sinuciseseră. Voia să-i ia ca să vadă şi ei cum îşi gravează el numele în aurul muntelui,

pentru că, dacă se ducea singur și nu-l vedea nimeni gravându-și numele, care mai era bucuria? Ce rost are să faci ceva dacă nu te vede toată lumea?!

Așa că i-a spus străjerului muntelui să-i lase și pe oamenii lui să intre. Străjerul i-a spus: „Ascultă sfatul meu, căci știu ce spun. Profesia asta a mea este o profesie moștenită. Și tata a fost străjer, și bunicul a fost străjer, și străbunicul a fost străjer – suntem străjeri din moși-strămoși ai muntelui Sumeru. Așadar, ascultă sfatul meu și nu-i lua cu tine, altfel te vei căi".

Împăratul nu a înțeles de ce îi dădea acest sfat, dar nici să-l nesocotească nu-i venea, căci ce interes ar fi avut străjerul să-l împiedice?

Văzându-i ezitarea, străjerul a spus: „Dacă vrei totuși ca ei să vadă, du-te mai întâi și gravează-ți numele, și pe urmă te întorci și îi iei și pe ei să le arăți numele gravat. Dacă ții morții, poți să-i iei și acum, n-am nimic împotrivă, dar dacă s-o întâmpla să te răzgândești n-ai să mai ai ce să faci, ei vor fi cu tine. Eu zic să te duci singur".

Era un sfat foarte sănătos, și împăratul i-a dat ascultare. A rămas înțeles ca, după ce se ducea singur și își grava numele, să se întoarcă să-și ia și oamenii, ca să vadă și ei.

Împăratul s-a dus și a văzut Sameru strălucind sub mii de sori – pentru că în rai nu poți să fii atât de sărac încât să ai doar un soare. Strălucirea mărețului munte de aur l-a orbit și i-a trebuit ceva timp să-și obișnuiască privirea. După aceea a început să caute un loc unde să-și treacă numele, însă a fost foarte nedumerit, căci n-a găsit nici un locșor, cât de mic; tot muntele era gravat cu nume.

Nu-i venea să-și creadă ochilor. Pentru prima dată, și-a dat seama ce era el de fapt. Până acum se crezuse un supraom, cum se întâlnea o dată la câteva mii de ani. Dar în veșnicia timpului miile de ani nu contau, așa că, până la el, existaseră alți nenumărați *chakravartini*, atât de mulți, încât pe tot acel munte mare nu mai rămăsese liber nici un loc unde să-și treacă și el numele lui mic.

Se întoarse, înțelegând acum de ce îl sfătuise străjerul să nu-i ia cu sine pe oamenii lui. Era bine că ei nu văzuseră cum stătea situația și, astfel, puteau să creadă pe mai departe că împăratul lor era o ființă rară.

Se duse la străjer și îi spuse: „N-am găsit nici un loc liber". Străjerul răspunse: „Asta îți spuneam și eu. Singurul lucru pe care trebuie să-l faci e să ștergi câteva nume și să îl treci pe al tău. Lucrul ăsta s-a mai făcut; s-a făcut și pe vremea tatălui meu, și a bunicului meu, și a străbunicului meu... Nici unul dintre strămoșii mei nu a apucat să vadă un loc liber pe Sumeru. Ori de câte ori venea un *chakravartin*, ștergea câteva nume și și-l scria pe al său. Așa că asta nu e toată istoria *chakravartinilor*; tu n-ai fi primul care ar șterge câteva nume ca să-l scrie pe al său. Fă-ți treaba și pe urmă, dacă vrei, poți să-ți aduci oamenii să vadă.

Împăratul a spus: „Nu, nu vreau să-i aduc și nu vreau nici să-mi scriu numele. Ce rost ar avea? Într-o zi va veni cineva și îl va șterge. Întreaga mea viață a devenit absolut lipsită de sens. Asta a fost singura mea speranță – numele meu să fie încrustat pe vecie în muntele de aur din rai. Pentru asta am trăit, pentru asta mi-am riscat viața; pentru asta eram gata să omor toată lumea. Iar acum

constat că oricine poate să-mi șteargă numele și să-l scrie pe al său. Ce rost mai are să-l scriu? Nu, nu-l voi scrie".

Străjerul râse. „Toţi strămoșii mei au fost martorii aceluiași lucru – veneau chakravartinii și, după ce vedeau situaţia, plecau fară să-și scrie numele. Nu ești ceva inedit; oricine are puţină inteligenţă ar face la fel".

Ce poţi să câștigi pe lumea asta? Ce poţi să iei cu tine? Numele, prestigiul, respectabilitatea? Banii, puterea – ce? Nivelul de învăţătură? Nu poţi să iei nimic. Va trebui să lași totul aici. Și în acea clipă vei înţelege că nimic din ce ai posedat nu e al tău; însăși ideea de posesie este greșită. Și din cauza acelei posesii ai fost corupt. Pentru a spori acea posesiune – pentru a avea mai mulţi bani, pentru a avea mai multă putere, pentru a stăpâni mai mult pământ – ai făcut lucruri despre care nici chiar tu nu poţi să spui că au fost corecte. Ai minţit, ai fost necinstit. Ai avut sute de feţe. N-ai fost sincer nici măcar o clipă faţă de altcineva sau faţă de tine; nu aveai cum să fii. A trebuit să fii fals, prefăcut, pentru că numai așa puteai să reușești în lume. Autenticitatea nu te-ar fi ajutat. Cinstea nu te-ar fi ajutat. Sinceritatea nu te-ar fi ajutat.

Fără posesiuni, succes, faimă, cine ești? Nu știi. Ești numele tău, ești prestigiul tău, ești faima ta, puterea ta. Dar în afară de astea, cine ești? Așa că toată această posesivitate devine identitatea ta. Îţi dă un fals sentiment al fiinţei tale. Este eul tău.

Fără posesiuni, succes, faimă, cine ești? Nu știi. Ești numele tău, ești prestigiul tău, ești faima ta, puterea ta. Dar în afară de astea, cine ești?

Eul nu e ceva misterios, e un fenomen foarte simplu. Nu știi cine ești, iar a trăi fară să știi cine ești e imposibil. Dacă eu nu știu cine sunt, atunci ce caut aici? Atunci tot ce fac e lipsit de sens. Primul lucru și cel mai important este să știu cine sunt. Poate atunci pot să fac ceva care să-mi împlinească natura, să mă mulţumească, să mă aducă acasă.

Dar dacă eu nu știu cine sunt, cum să reușesc să ajung la natura mea, cum să pot spune: „Acum am ajuns, acesta e locul pe care îl căutam"?

Tu nu știi cine ești, așa că ai nevoie de o identitate falsă ca înlocuitor. Posesiunile îţi dau această identitate falsă.

Vii pe lume ca un spectator inocent. Fiecare dintre noi vine așa, cu aceeași calitate a conștiinţei.

Vii pe lume ca un spectator inocent. Fiecare dintre noi vine așa, cu aceeași calitate a conștiinţei. Dar începi să te tocmești cu lumea adultă. Adulţii au multe lucruri să-ţi ofere; tu ai un singur lucru de oferit, iar acela este integritatea ta, respectul faţă de tine. Nu posezi multe lucruri, ci unul singur, pe care poţi să-l numești cum vrei: inocenţă, inteligenţă, autenticitate. Este singurul tău bun.

Și, în mod firesc, copilul este foarte interesat de tot ce vede în jurul său și, la fel de firesc, el vrea continuu să aibă asta, să aibă aia; lucrul ăsta face parte din natura umană. Dacă te uiţi la un copil mic, chiar și abia născut, vei constata că el începe să bâjbâie după câte ceva; mânuţele lui încearcă să apuce ceva. El și-a început călătoria în această lume. Iar în această călătorie se va pierde pe sine, pentru că, pe lumea asta, nu poţi să primești nimic fără să plătești. Iar bietul

copil nu înţelege că ceea ce dă el este atât de valoros încât, dacă s-ar pune pe un taler al balanţei întreaga lume, iar pe celălalt taler integritatea lui, integritatea lui ar cântări mai mult, ar fi mai valoroasă. Copilul nu are de unde să știe asta. El primește ce i se dă, fără să pună în balanţă, fără să compare. Pentru mai multă claritate, am să dau un exemplu; e, de fapt, o poveste.

Un om bogat, foarte bogat, a ajuns în cele din urmă să se simtă foarte frustrat, lucru care este un rezultat firesc al tuturor succeselor. Nimic nu eșuează precum succesul. Succesul este important numai dacă ești un ratat. Odată ce ai reușit, știi că ai fost tras pe sfoară de lume, de oameni, de societate. Omul acesta avea toate bogăţiile pe care și le dorise, dar nu avea pacea minţii. El a început să caute pacea minţii.

Asta se întâmplă în America. În America, cei care caută pacea minţii sunt mai mulţi decât oriunde în altă parte. În India, n-am întâlnit nici o persoană care să caute pacea minţii. Mai întâi, trebuie să se asigure pacea stomacului – pacea minţii e prea departe. Mintea e la milioane de mile depărtare de stomac.

Dar în America toată lumea caută pacea minţii și, bineînţeles, când o cauţi, există întotdeauna oameni gata să ţi-o dea. Este o lege simplă a economiei: unde e cerere, e și ofertă. Nu contează dacă ai cu adevărat nevoie de ceea ce ceri, sau nu. Și nimeni nu-și bate capul în privinţa ofertei – dacă e o reclamă mincinoasă, propagandă sau dacă în spatele reclamei există ceva substanţial.

Cunoscând acest principiu simplu, că unde este cerere e și ofertă, oamenii deștepţi și vicleni au mai făcut un pas înainte. Acum ei spun: „Nu e nevoie să aștepţi să apară

cererea, creează tu cererea". Și în asta constă toată arta reclamei – ea creează cererea.

Înainte de a citi reclama făcută unui anumit produs, n-ai avut nevoie de el, nu i-ai simţit lipsa. Dar citind reclama, îţi spui dintr-odată: „Doamne, ce mult mi-a trebuit! Sunt tare prost că n-am știut că acest lucru există".

Înainte să înceapă cineva să fabrice ceva, să scoată un produs, mai întâi începe să facă reclamă acelui produs, chiar cu câţiva ani mai înainte. Produsul nu există încă pe piaţă din cauză că trebuie mai întâi ca cererea să ajungă la mintea oamenilor. Iar odată ce cererea a prins rădăcini, apare și oferta.

George Bernard Shaw spunea că la începutul carierei lui, când și-a publicat prima carte, nu a existat cerere pentru cartea lui, căci nimeni nu auzise de Bernard Shaw. Și atunci, ce-a făcut? A început să umble din librărie în librărie întrebând: „Aveţi cartea lui Bernard Shaw?" Răspunsul era: „Bernard Shaw? N-am auzit de el". La care el spunea: „Ciudat, aveţi librărie și nu aţi auzit de un om atât de mare? Aţi rămas în urmă cu apariţiile de succes în literatură. Trebuie neapărat să faceţi rost de cartea lui Bernard Shaw". El publicase numai o singură carte, dar a început să facă reclamă la mai multe cărţi, pentru că dacă tot umbli prin librării, de ce să faci publicitate doar unei cărţi? Umbla de fiecare dată îmbrăcat altfel, uneori cu pălărie, alteori cu ochelari. Și nu se ducea numai la librării, întreba oamenii pe stradă: „Aţi auzit de o anume carte scrisă de un anume George Bernard Shaw? Lumea spune că e grozavă, fantastică". Când oamenii spuneau: „Nu, n-am auzit nici de carte, nici de acest scriitor", el replica: „E ciudat. Credeam că Londra e o societate cultă". A umblat așa prin librării și

cluburi și peste tot unde exista posibilitatea creării cererii și crea cererea. Și-a vândut cartea și, în cele din urmă, a ajuns unul dintre cei mai mari scriitori ai epocii sale. Dar la baza succesului său a stat faptul că a creat cererea.

Dacă ai reușit, ţi-ai pierdut pe drum pacea minţii. Este un curs firesc. Succesul ia locul păcii, tihnei din mintea ta. El pur și simplu absoarbe tot ce e important în viaţă: pace, liniște, bucurie, iubire. El îţi ia tot în mod continuu. În cele din urmă rămâi doar cu fleacuri, pierzând tot ce a fost valoros. Și, atunci, îţi dai seama dintr-odată că ai nevoie de pacea minţii.

Succesul ia locul păcii, tihnei din mintea ta.

Și imediat apar furnizorii care sunt gata să ţi-o livreze, oamenii care nu știu nimic despre minte și nu știu nimic despre pace. Am citit o carte intitulată *Pacea minţii,* scrisă de un rabin evreu, Joshua Liebman. Am citit cartea din scoarţă în scoarţă; omul ăsta nu știe nimic nici despre minte, nici despre pace. Dar e om de afaceri. A făcut o afacere bună fară să cunoască nimic despre pacea minţii. Cartea însă e scrisă frumos.

E un scriitor foarte bun, foarte coerent, care impresionează, care are darul de a influenţa. Dar pacea minţii rămâne la fel de departe cum era înainte de a fi citit cartea, sau poate și mai departe.

Cartea lui este una dintre cel mai bine vândute cărţi din lume, întrucât oricine vrea pacea minţii, mai devreme sau mai târziu, găsește cartea lui Liebman.

În realitate, dacă un om știe ce e pacea, și știe ce e mintea, nu poate să scrie o carte intitulată *Pacea minţii,*

deoarece mintea este cauza tuturor frământărilor, a neliniștii. Pace e numai atunci când nu există minte. Prin urmare, nu există un bun precum pacea minţii.

Dacă există minte, nu există pace. Dacă există pace, nu există minte. Dar dacă ai scrie o carte intitulată *Pacea non-minţii*, nimeni n-ar cumpăra-o, pentru că lumea ar considera-o lipsită de logică, dar ăsta este de fapt adevărul.

Copilul nu e conștient de ceea ce a adus cu el. Bogătașul de care vorbeam mai înainte era în aceeași situaţie. El avea toate bogăţiile din lume, iar acum căuta pacea minţii. S-a dus pe la toţi înţelepţii, și toţi i-au dat câte un sfat grozav, dar sfaturile nu ajută pe nimeni.

De fapt, numai proștii dau sfaturi, și numai proștii primesc sfaturi.

De fapt, numai proștii dau sfaturi, și numai proștii primesc sfaturi, înţelepţii sunt foarte reţinuţi în a da sfaturi, pentru că înţeleptul știe cu certitudine că singurul lucru din lume care se dă gratis e sfatul, și că oricum nu e urmat de nimeni, așa că de ce să se mai deranjeze?

Înţeleptul mai întâi te pregătește, astfel încât urmezi sfatul. El nu-ţi dă sfatul așa, dintr-odată; trebuie să fii pregătit. S-ar putea să-i ia ani ca să te pregătească, să pregătească terenul, și numai atunci seamănă. Numai prostul aruncă sămânţa pe pietre și stânci, fără a se gândi că irosește sămânţa.

Toţi înţelepţii i-au dat câte un sfat, dar degeaba. În cele din urmă, un om, care nu era nicicum renumit, dimpotrivă, era considerat idiotul satului, l-a oprit pe drum într-o zi și i-a spus: „Îţi pierzi timpul degeaba. Nici unul dintre cei pe la care

ai fost nu e înţelept. Îi cunosc bine, dar din cauză că sunt idiot nu mă crede nimeni. Poate că nici tu n-ai să mă crezi, dar știu ce spun. Văzându-te cum te chinui întruna să-ţi găsești pacea minţii, m-am gândit că ar fi bine să-ţi arăt eu persoana potrivită. Du-te la omul ăsta din satul vecin".

Bogătașul s-a dus imediat, luând pe calul său frumos o pungă mare plină cu diamante. A ajuns în satul vecin și s-a prezentat la omul respectiv, cunoscut de sufiști ca Mulla Nasrudin. L-a întrebat pe Mulla Nasrudin: „Poţi să mă ajuţi să obţin pacea minţii?". Mulla a spus: „Să te ajut? Pot să ţi-o dau".

Bogătașul s-a gândit: „Mai întâi m-am luat după un idiot venind aici, și uite că am dat de un idiot și mai mare care spune că poate să-mi dea pacea minţii". Cu glas tare, a spus: „Poţi să mi-o dai? Am fost la tot felul de înţelepţi, și toţi mi-au dat sfaturi care mai de care mai frumoase, și le-am urmat pe toate, dar fără rezultat. De fapt, au apărut tot mai multe probleme. Și tu spui că poţi să-mi dai pacea minţii?" Mulla Nasrudin spuse: „E foarte simplu. Dă-te jos de pe cal". Bogătașul a descălecat, ţinând bine punga, fapt care l-a făcut pe Nasrudin să întrebe: „Ce ai în punga aia de o ţii așa de strâns la piept?" „Am în ea diamante preţioase", a răspuns bogătașul. „Dacă îmi dai pacea minţii, îţi dau în schimb punga asta." Dar înainte să-și dea seama ce se întâmpla, Mulla luă punga și o rupse la fugă!

Bogătașul a fost șocat. O clipă, n-a știut ce să facă, apoi se dezmetici și se luă după Nasrudin. Numai că Mulla Nasrudin era pe teritoriul său, cunoștea bine toate uliţele și scurtăturile, pe când bogătașul nu alergase în viaţa lui și mai era și foarte gras... Pufăia și gâfâia, și lacrimile i se rostogoleau pe obraz. Spunea: „Am fost înșelat. Omul

ăsta mi-a furat munca de-o viaţă, tot ce-am câştigat; mi-a furat tot!"

Mulţimea se ţinea după el şi râdea. Supărat, bogătaşul a spus: „Sunteţi idioţi cu toţii? Satul ăsta e plin de idioţi? Am fost ruinat, iar voi, în loc să puneţi mâna pe hoţ, râdeţi!"

Oamenii au spus: „Nu e hoţ, e un om foarte înţelept".

„Numai idiotul ăla din satul meu m-a băgat în buclucul ăsta", a bombănit bogătaşul, continuând să se ţină, aşa cum putea, după Mulla Nasrudin. După un timp s-a pomenit în locul din care plecase. Şi ce să vezi? Mulla Nasrudin stătea sub copacul unde era priponit calul! La sosirea bogătaşului, Mulla spuse: „Ia-ţi punga înapoi". Bogătaşul luă punga şi o ţinu strâns la piept. „Ei, cum e?", întrebă Nasrudin. Simţi o oarecare pace a minţii?" „Da", răspunse bogătaşul. „Mintea mea e foarte împăcată. Dar ce metode ciudate ai!"

Mulla Nasrudin spuse: „Nu sunt metode ciudate, e matematică simplă. Când ai ceva, îl iei ca pe un lucru de la sine înţeles. Dacă se întâmplă însă să-l pierzi, imediat îţi dai seama de ce ai pierdut. Aşa şi cu tine. N-ai câştigat nimic. Punga pe care o strângi acum la piept e aceeaşi pungă cu care ai venit. Însă acum arăţi foarte mulţumit şi împăcat! Du-te acasă şi nu mai bate la cap oamenii!"

Asta este problema în cazul copilului, pentru că el vine pe lume inocent şi e gata să cumpere orice, dându-şi în schimb inocenţa. El e gata să cumpere orice prostie şi să-şi dea în schimb curajul. El e gata să cumpere jucării – căci ce altceva există pe lumea asta în afară de jucării – şi să-şi piardă limpezimea. Va înţelege adevărul numai atunci când toate aceste jucării vor fi în stăpânirea lui, dar nu-i vor aduce nici o bucurie, nici o realizare, nici o împlinire. Abia atunci va deveni conştient de ceea ce a pierdut şi de faptul că el

însuși a pierdut. Într-o lume mai bună, fiecare familie va învăţa de la copii. Acum toată lumea se grăbește să-i înveţe. Nimeni nu învaţă de la ei, deși ar avea multe de învăţat.

Doar pentru că ești mai în vârstă și mai puternic, începi să-i faci aidoma ţie fără să te gândești cine ești tu, unde ai ajuns, care e statutul tău în lumea lăuntrică. Ești pauper; vrei ca și copilul tău să fie la fel?

Dar nimeni nu se gândește; altfel ar avea de învăţat de la copiii mici. Copiii aduc foarte multe din cealaltă lume pentru că ei sunt proaspăt sosiţi. Ei mai poartă încă liniștea din uter, care este însăși liniștea existenţei.

Dar nimeni nu se gândește; altfel ar avea de învăţat de la copiii mici.

*

Nu uita niciodată să te încrezi în necunoscut. Cunoscutul e mintea. Necunoscutul nu poate fi mintea. El s-ar putea să fie altceva, dar în nici un caz mintea. Un lucru cert cu privire la minte este faptul că mintea este cunoscutul acumulat. Astfel, de exemplu, dacă mergi pe drum și ajungi la o bifurcaţie și o iei în direcţia care îţi este cunoscută, mintea e cea care te îndeamnă să faci asta. Dacă ţi-ai asculta fiinţa, ai lua-o în direcţia necunoscută, ai merge către necunoscut, fiinţa este întotdeauna aventurieră. Mintea este foarte ortodoxă, foarte conservatoare. Ea vrea mereu să meargă pe drumul bătut, pe calea minimei rezistenţe.

Ascultă-ţi întotdeauna fiinţa, adună-ţi curajul și mergi către necunoscut. Ca să te dezvolţi pe măsura destinului tău e nevoie de mult curaj, e nevoie de neînfricare. Oamenii care se tem mereu nu pot trece dincolo de ce este cunoscut.

Ascultă-ţi întotdeauna fiinţa, adună-ţi curajul şi mergi către necunoscut. Ca să te dezvolţi pe măsura destinului tău e nevoie de mult curaj, e nevoie de neînfricare. Oamenii care se tem mereu nu pot trece dincolo de ce este cunoscut.

Cunoscutul le dă un fel de confort sufletesc, siguranţă pentru că este cunoscut. Ei ştiu despre ce e vorba, ştiu cum să trateze cu ceea ce este cunoscut. Cunoscutul e o rutină, nu e nevoie să fie vigilenţi în relaţie cu el, şi de aceea este comod.

În clipa în care treci graniţa cunoscutului apare teama, pentru că acum eşti ignorant, pentru că acum nu ştii ce să faci. Acum nu mai eşti foarte sigur pe tine, acum poţi să greşeşti, acum poţi să te abaţi de la drumul cel bun. Teama e cea care îi ţine pe oameni priponiţi de cunoscut, şi odată ce eşti priponit de cunoscut eşti mort.

Viaţa poate fi trăită numai periculos, altfel n-ai cum s-o trăieşti. Viaţa ajunge la maturitate, la dezvoltare deplină numai prin intermediul pericolului. Trebuie să fii aventurier, veşnic gata să rişti, să mizezi cunoscutul pe necunoscut. Şi odată ce ai gustat bucuria libertăţii şi a neînfricării, nu te căieşti că ai riscat, pentru că atunci ştii ce înseamnă să trăieşti la maximum. Atunci ştii ce înseamnă să mergi cu torţa vieţii aprinsă la ambele capete. Şi atunci chiar şi un singur moment trăit la acea intensitate este mai satisfăcător decât o întreagă viaţă mediocră.

Când noul îți bate la ușă, deschide-i!

Noul este necunoscut. Poate să fie prieten, poate să fie dușman, cine știe? Și n-ai cum să știi. Singurul mod de a ști este să-i permiți accesul; de aici neliniștea, teama.

Noul nu apare din tine, el vine de dincolo. Nu face parte din tine. E în joc tot trecutul tău. Noul creează discontinuitate, de aici teama. Ai trăit într-un fel, ai gândit într-un fel, ţi-ai făcut o viaţă confortabilă pe baza credinţelor tale. Apoi ceva nou îţi bate la ușă, și întregul șablon al trecutului urmează să fie tulburat. Dacă lași noul să intre, n-ai să mai fii niciodată același, noul te va transforma. Este riscant. Niciodată nu poţi să știi unde te va duce noul. Vechiul este cunoscut, familiar; ai trăit cu el mult timp, ești la curent cu el. Noul este necunoscut. Poate să-ţi fie prieten, poate să-ţi fie dușman, cine știe? Singurul mod de a ști este să-l lași să intre; de aici neliniștea, de aici teama. Și nici nu poţi să-l respingi întruna, pentru că vechiul nu ţi-a dat încă ceea ce cauţi. Vechiul ţi-a tot promis că îţi dă, dar nu s-a ţinut de promisiune. Vechiul e cunoscut, dar nefericit. Noul s-ar putea să fie stânjenitor, incomod, dar există posibilitatea ca el să-ţi aducă fericirea.

Așa că nu-l poţi respinge, dar nici nu-l poţi accepta; de aici ezitarea, tremurul, marea neliniște care apar în ființa ta. E firesc să fie așa; așa a fost și așa va fi mereu. Încearcă să înţelegi apariţia noului. Toţi oamenii din lume vor noutate, pentru că nimeni nu e mulţumit de ceea ce e vechi. Vechiul nu poate mulţumi pe nimeni pentru că e cunoscut, și odată ce e cunoscut a ajuns să se repete, fapt care îl face plictisitor, monoton. Vrei să scapi de el, vrei aventură, vrei ceva nou, și totuși când noul îţi bate la ușă te dai înapoi, te faci mic, te ascunzi în vechi. Pentru a lăsa noul să intre e nevoie de curaj, și nu de curaj obișnuit, ci de curaj extraordinar. Iar lumea e plină de lași, de aceea oamenii și-au oprit dezvoltarea. Cum să te dezvolţi dacă ești laș? La fiecare nouă ocazie te codești, dai înapoi, închizi ochii. Cum să te dezvolţi? Cum să fii? Doar pretinzi că ești. Și pentru că nu poţi să te dezvolţi, nu poţi să

Tu nu poţi să creşti, dar contul tău din bancă poate să crească, ăsta e un înlocuitor. El nu are nevoie de curaj, e perfect adaptat la lașitatea ta.

creşti, trebuie să găsești creșteri înlocuitoare. Tu nu poţi să creşti, dar contul tău din bancă poate să crească, ăsta e un înlocuitor. El nu are nevoie de curaj, e perfect adaptat la lașitatea ta. Contul din bancă crește întruna și începi să crezi că și tu creşti. Devii mai respectabil. Numele tău și faima ta continuă să crească și crezi că tu ești în creștere? Nu faci decât să te amăgești singur. Tu nu ești nici nume, nici faimă. Contul din bancă nu e ființa ta. Dar dacă te gândești la ființă începi să tremuri, deoarece dacă vrei să creşti, să te dezvolţi trebuie să te lepezi de toată lașitatea.

Cum să devenim noi? Nu putem deveni noi cu de la noi putere, singuri. Noutatea vine de dincolo, de la Dumnezeu, să spunem. Noutatea vine de la existenţă. Mintea e mereu veche. Mintea nu e niciodată nouă, ea e acumularea trecutului. Noutatea vine de dincolo; e un dar de la Dumnezeu.

Necunoscutul și incognoscibilul, transcendentalul, au pătruns în tine. Au pătruns în tine pentru că nu ești sigilat și pus deoparte; nu ești o insulă. Poate că tu ai uitat transcendentalul, dar transcendentalul nu te-a uitat pe tine. Copilul poate și-a uitat mama, dar mama nu și-a uitat copilul. Tu, partea, s-ar putea să gândești „Sunt separat", dar întregul știe că nu ești separat. Întregul a pătruns în tine. Păstrează contactul cu tine. De asta noul continuă să vină, deși nu-l primești cu braţele deschise. El vine în fiecare dimineaţă, vine în fiecare seară. El vine într-o mie și unul de feluri. Dacă ai ochi să vezi, îl vei vedea venind continuu la tine.

Existenţa continuă să se reverse asupra ta, dar tu ești închis în trecutul tău. Parcă ai fi într-un fel de mormânt. Ai devenit insensibil. Din cauza lașităţii ţi-ai pierdut sensibilitatea. Să fii sensibil înseamnă să simţi noul – și atunci vor apărea fiorul noului, pasiunea pentru nou și aventură, și vei începe să pătrunzi în necunoscut, neștiind încotro mergi. Mintea consideră că asta e o nebunie. Mintea se gândește că nu e raţional să părăsești vechiul. Dar Dumnezeu e întotdeauna noul. De asta, legat de Dumnezeu, nu putem folosi timpul trecut sau viitorul. Nu putem spune „Dumnezeu a fost", nu putem spune „Dumnezeu va fi". Putem folosi numai prezentul: „Dumnezeu este". El e întotdeauna proaspăt, virgin. Și a pătruns în tine.

Ţine minte că orice nou carevine în viaţa ta e un mesaj de la Dumnezeu. Dacă îl accepţi, ești religios. Dacă îl respingi, ești păgân. Omul trebuie doar să se mai relaxeze puţin pentru a accepta noul; trebuie să se mai deschidă puţin pentru a lăsa noul să intre. Fă-i loc lui Dumnezeu să intre în tine.

Ăsta este tot rostul rugăciunii sau al meditaţiei – deschide-te, spune da, spune „Intră", spune „Te aşteptam de mult și sunt recunoscător că ai venit". Primește întotdeauna noul cu mare bucurie. Chiar dacă uneori este incomod, merită; chiar dacă uneori roul te duce în şanţ, merită, pentru că numai prin greșeli înveţi, și numai prin greutăţi te dezvolţi. Noul va aduce greutăţi. De asta alegi vechiul – vechiul nu aduce greutăţi, el e oconsolare, un adăpost.

Numai noul, acceptat profund și total, te poate transforma.

Și numai noul, acceptat profund și total, te poate transforma. Nu poţi aduce noul în viaţa ta; noul vine singur. Tu poţi fie să-l accepţi, fie să-l respingi. Dacă îl respingi, vei rămâne o piatră, închis și mort. Dacă îl primești, vei deveni o floare, vei începe să te deschizi... iar acea deschidere e o sărbătoare.

Numai intrarea noului te poate transforma, nu există altă cale de transformare. Și, ţine minte, asta nu are nici o legătură cu tine și cu eforturile tale. Dar să nu faci nimic nu înseamnă că încetezi să acţionezi; înseamnă că acţionezi fără voinţă, sau direcţie, sau impuls din trecut. Căutarea noului nu poate să fie o căutare obișnuită, căci cum să cauţi noul când nu-l cunoști, nu l-ai întâlnit niciodată? Căutarea noului trebuie să fie o explorare deschisă. Nu cunoști. Trebuie să începi într-o stare de recunoaștere și trebuie să

înaintezi cu inocenţa unui copil, emoţionat de posibilităţi – iar posibilităţile sunt infinite. Nu poţi să faci nimic pentru a crea noul, pentru că orice ai face va fi din vechi, va fi din trecut. Dar asta nu înseamnă să nu mai acţionezi deloc. Acţionează fără voinţă, sau direcţie, sau impuls din trecut, adică acţionează spontan, lasă momentul să decidă. Nu impune decizia ta, pentru că decizia va fi din trecut și va distruge noul. Acţionează exact ca un copil. Abandonează-te în întregime momentului, și vei găsi în fiecare zi noi deschideri, o nouă lumină, o nouă înţelegere. Iar acele noi înţelegeri te vor schimba continuu. Într-o zi vei vedea dintr-odată că în fiecare moment ești nou. Vechiul nu mai zăbovește, vechiul nu te mai înconjoară ca un nor. Ești ca un bob de rouă, proaspăt și tânăr. Ăsta este adevăratul înţeles al învierii. Dacă înţelegi asta, vei fi liber de memorie – memoria psihologică, adică. Memoria e un lucru mort. Memoria nu e adevăr și nu va fi niciodată, pentru că adevărul e mereu viu, adevărul e viaţă; memoria este persistenţa a ceea ce nu mai e. Este traiul într-o lume fantomatică, dar ea ne conţine, e închisoarea noastră. De fapt, este noi. Memoria creează nodul, complexul numit „Eu", eul. Și această entitate falsă numită „Eu" se teme continuu de moarte. De asta ţi-e frică de nou.

De fapt, acestui „Eu" îi e frică, nu ţie. Fiinţa nu cunoaște frică, dar eul se teme, pentru că eului îi este foarte frică de moarte. El e artificial, e arbitrar, în orice clipă se poate nărui. Iar când intră noul, apare teama. Eul se teme că s-ar putea nărui. A reușit cumva să se menţină întreg, dintr-o bucată, iar acum vine ceva nou, care îl va zdruncina, făcându-l bucăţele. De asta nu accepţi noul cu bucurie. Eul nu

poate să accepte cu bucurie propria-i moarte – cum să-ţi accepte moartea cu bucurie?

Dacă nu înţelegi că tu nu eşti eul, n-ai să poţi să primeşti noul.

Dacă nu înţelegi că tu nu eşti eul, n-ai să poţi să primeşti noul. Odată ce ai înţeles că eul este amintirea trecutului şi nimic altceva, că tu nu eşti memoria ta, că memoria este exact ca un biocomputer, că este o maşină, un mecanism util, dar că tu eşti dincolo de ea, ai făcut un pas uriaş. Tu eşti conştiinţă, nu memorie. Memoria e conţinută în conştiinţă, tu eşti conştiinţa însăşi.

De exemplu, vezi pe cineva mergând pe drum. Îţi aminteşti faţa omului respectiv, dar nu-ţi aminteşti numele lui. Dacă ai fi memorie, ar trebui să-ţi aminteşti şi numele, însă tu spui: „Faţa o recunosc, dar nu-mi amintesc numele". Apoi începi să cauţi în memorie, să scotoceşti şi, brusc, numele iese la suprafaţă şi spui: „Da, ăsta e numele". Memoria este arhiva ta. Tu eşti cel care caută în arhivă, nu eşti arhiva. Se întâmplă de multe ori ca din cauza încordării excesive de a-ţi aminti ceva să nu reuşeşti să-ţi aminteşti, pentru că însăşi încordarea nu lasă memoria să-ţi elibereze informaţia respectivă. După ce te-ai săturat să tot încerci să-ţi aduci aminte renunţi şi te duci în grădină şi, în timp ce te uiţi la o tufă de trandafiri, informaţia iese brusc la suprafaţă.

Tu nu eşti memoria ta. Tu eşti conştiinţă. Dar memoria este întreaga energie vitală a eului. Firește, memoria e veche, și se teme de nou. S-ar putea ca noul să fie deranjant, s-ar putea ca noul să nu fie digerabil. S-ar putea ca noul să aducă necazuri. Va trebui să te tot adaptezi și readaptezi. Lucrul ăsta pare dificil, anevoios.

Ca să fii nou trebuie să nu te mai identifici cu eul. Odată ce nu te mai identifici cu eul nu-ţi mai pasă dacă moare sau trăiește. De fapt, știi că e deja mort. E doar un mecanism. Folosește-l, dar nu te lăsa folosit de el. Eul se teme continuu de moarte pentru că este arbitrar. El nu apare din ființă, nu are cum să apară din ființă, pentru că ființa e viaţă, iar viaţa nu se teme de moarte. Viaţa nu știe nimic despre moarte. Să mori ca eu înseamnă să te naști ca ființă.

Noul este un mesager de la Dumnezeu, noul este un mesager de la Dumnezeu. E o evanghelie! Ascultă de nou, mergi cu noul. Știu că ţi-e frică. Mergi cu noul în ciuda fricii, și viaţa îţi va fi tot mai bogată și într-o zi vei putea să-ţi eliberezi splendoarea întemniţată.

Pierdem multe în viaţă din cauză că ne lipsește curajul. De fapt, ca să realizezi ceva nu e nevoie de efort, ci doar de curaj, și lucrurile încep să vină ele spre tine în loc să te duci tu spre ele... cel puţin așa e în lumea interioară.

Pierdem multe în viaţă din cauză că ne lipsește curajul.

Iar pentru mine, a fi fericit este cel mai mare curaj. A fi nefericit este o mare lașitate. Ca să fii nefericit nu e nevoie de nimic. Orice laș poate să fie nefericit, orice prost poate să fie nefericit. Oricine e în stare să fie nefericit, dar pentru a fi fericit e nevoie de mult curaj – e o sarcină anevoioasă.

În mod normal nu gândim așa. Ni se pare firesc ca toată lumea să vrea să fie fericită. Este o părere total greșită. Foarte rar un om vrea să fie fericit, în ciuda a ceea ce spune. Foarte rar un om e gata să fie fericit – oamenii

au investit foarte mult în nefericirea lor. Adoră să fie nefericiţi... de fapt, sunt fericiţi că sunt nefericiţi.

Trebuie înţelese multe lucruri, altfel e foarte greu să ieşi din rutina nefericirii. Primul lucru este că nimeni nu te ţine acolo; tu eşti cel care a decis să rămână în acea închisoare a nefericirii. Nimeni nu te ţine acolo. Cel care e gata să iasă poate să iasă chiar în clipa asta. Nimeni altcineva nu e răspunzător de nefericirea ta, numai că tu nu accepţi niciodată acest adevăr şi rămâi pe mai departe nefericit spunând: „Altcineva mă face nefericit".

Dacă altcineva te face nefericit, firește, ce poţi să faci? Dacă te faci singur nefericit, se poate face ceva... se poate face ceva imediat. Atunci depinde de tine să fii sau nu nefericit. Dar cum ţie îţi place să fii nefericit, arunci responsabilitatea în seama altcuiva – a soţiei, a familiei, a copilăriei, a mamei, a societăţii, a istoriei, a soartei și a mai știu eu cui. Numele diferă, dar trucul e același.

Omul devine cu adevărat om atunci când își asumă întreaga răspundere pentru ceea ce este. Ăsta este primul curaj, cel mai mare curaj.

Omul devine cu adevărat om atunci când își asumă întreaga răspundere pentru ceea ce este. Ăsta este primul curaj, cel mai mare curaj. Este foarte greu să accepţi asta, pentru că mintea spune întruna: „Dacă tu ești răspunzător, de ce ai creat acest lucru?" Pentru a evita întrebarea, spunem că altcineva e răspunzător: „Ce pot să fac? Sunt neajutorat... sunt o victimă! Sunt aruncat de colo-colo de forţe mai mari decât mine și nu pot să fac nimic. Cel mult

pot să plâng că sunt nefericit, iar plânsul mă face și mai nefericit". Și totul crește, dacă exersezi, crește, și te afunzi din ce în ce mai adânc. Nimeni, nici o altă forță, nu-ți face nimic. Tu și numai tu ești răspunzător de ce ți se întâmplă. Asta este toată filosofia Karmei. Karma înseamnă faptă. Tu ai făcut, tu poți să dregi. Și nu e nevoie să aștepți, să întârzii. Nu e nevoie de timp – sari pur și simplu din nefericire!

Însă noi ne-am obișnuit așa. Ne-am simți foarte singuri dacă n-am mai fi nefericiți, ne-am pierde cel mai bun tovarăș. Nefericirea a devenit umbra noastră, ne însoțește pretutindeni. Ne-am căsătorit cu ea. Și e o căsnicie foarte lungă. Suntem căsătoriți de multe vieți cu nefericirea.

Acum e timpul să divorțăm. Ăsta numesc eu cel mai mare curaj – să divorțezi de nefericire, să pierzi cel mai vechi obicei al minții omenești, cel mai vechi tovarăș.

Curajul iubirii

Frica nu e decât absența iubirii. Fă ceva cu iubirea, uită frica.
Dacă iubești din tot sufletul, frica dispare.

Dacă iubești profund, frica nu există. Frica e ceva negativ, o absență. Lucrul ăsta trebuie înțeles foarte bine, altfel n-ai să poți înțelege niciodată natura fricii. Ea este ca întunericul. Întunericul nu există, el doar pare să existe. De fapt, întunericul este doar absența luminii. Lumina există; înlătură lumina, și apare întunericul. Întunericul nu există, nu poți să înlături întunericul. Orice ai face, nu poți să înlături întunericul. Nu-l poți aduce, nu-l poți arunca. Dacă vrei să faci ceva cu întunericul, trebuie să faci ceva cu lumina, căci poți manevra numai ceva care există. Stinge lumina și apare întunericul; aprinde lumina și întunericul dispare – dar lucrul pe care îl manevrezi e *lumina*. Cu întunericul nu poți face nimic.

Frica e întuneric. Ea este absența iubirii. Nu poți face nimic în privința ei, și cu cât faci mai mult, cu atât mai

Frica e întuneric. Ea este absența iubirii. Nu poți face nimic în privința ei, și cu cât faci mai mult, cu atât mai mult ți-e frică, pentru că îți dai seama că e cu neputință s-o stârpești.

mult ți-e frică, pentru că îți dai seama că e cu neputință s-o stârpești. Problema devine tot mai complicată. Dacă te lupți cu întunericul, pierzi. Poți să iei o sabie și să încerci să omori întunericul, dar vei sfârși doar prin a fi epuizat. Și, în cele din urmă, mintea va gândi: „Întunericul este foarte puternic, de asta n-am putut să-l înfrâng".

Aici logica greșește. Dacă te lupți cu întunericul și nu poți să-l înfrângi, nu poți să-l distrugi, este absolut logic să ajungi la concluzia că „Întunericul este foarte, foarte puternic. Sunt neputincios înaintea lui".

Dar realitatea este exact pe dos. Nu tu ești neputincios, întunericul este neputincios. De fapt, întunericul nu există, de asta n-ai putut să-l înfrângi. Cum să înfrângi ceva care nu există?

Nu te lupta cu frica; altfel îți va fi tot mai mult frică, și în ființa ta va pătrunde o frică nouă: frica de frică, iar ea este foarte periculoasă. În primul rând, frica e o absență, iar în al doilea rând, frica de frică este frica de absența absenței. Și atunci înnebunești!

Frica nu e decât absența iubirii. Fă ceva cu iubirea, uită frica. Dacă iubești din toată inima, frica dispare. Dacă iubești profund, frica nu există.

Când iubești pe cineva, nu ți-e frică de nimic. Iubirea e cheia secretă. Dacă simți că în ființa ta există frică,

iubește mai mult. Fii curajos în iubire, ai curaj. Fii aventuros în iubire; iubește mai mult și iubește necondiționat, pentru că, cu cât iubești mai mult, cu atât mai puțin îți este frică.

Iar când spun iubire, mă refer la toate cele patru niveluri de iubire, de la sex la samadhi.

Iubește profund.

Iubește profund.

Dacă iubești profund într-o relație sexuală, din corp va dispărea multă frică. Dacă trupul tău tremură de frică, asta e frica de sex; nu ești implicat într-o relație sexuală profundă. Corpul tău tremură, corpul tău nu se simte în largul său, acasă.

Iubește profund – orgasmul îți va împrăștia toată frica din corp. Când spun că îți va împrăștia toată frica, nu vreau să spun că vei deveni curajos, deoarece curajosul nu e decât lașul răsturnat cu susul în jos. Când spun că va dispărea toată frica, vreau să spun că nu va exista lașitate, dar nici curaj. Lașitatea și curajul sunt două aspecte ale fricii.

Uită-te la oamenii curajoși și vei descoperi că în adâncul inimii lor le este frică, însă au creat o armură în jurul lor. Curajul nu este lipsa de frică, el este frica bine protejată, bine apărată, îmbrăcată în armură.

Când frica dispare, devii fără frică, iar cel fără frică este cel care nu produce nimănui frică, dar nici nu-i permite nimănui să-i producă frică.

Orgasmul sexual profund oferă corpului senzația de „acasă". În corp se produce o sănătate foarte, foarte profundă, întrucât corpul se simte întreg.

Apoi al doilea pas e iubirea. Iubește necondiționat oamenii. Dacă ai în minte anumite condiții, nu vei fi niciodată capabil de iubire; acele condiții vor deveni bariere. De ce să te complici cu condiții când iubirea îți este benefică? Ea este foarte benefică, îți conferă o profundă stare de bine. Iubește necondiționat, nu cere nimic în schimb. Dacă ajungi să înțelegi că doar iubind oamenii vei ajunge să nu cunoști frica, vei iubi din plăcerea de a iubi!

Oamenii obișnuiți iubesc numai atunci când le sunt îndeplinite condițiile. Ei spun: „Trebuie să fii așa, numai atunci te voi iubi". Mama îi spune copilului: „Am să te iubesc numai dacă ești cuminte". Soția îi spune soțului: „Fii așa, și atunci te voi iubi". Toată lumea pune condiții; iubirea dispare.

Iubirea este un cer infinit! N-o poți închide cu forța în spații strâmte, limitate. Dacă aduci aer proaspăt în casă și apoi închizi bine toate ușile și ferestrele, curând el devine stătut. Iubirea înseamnă libertate.

Când te îndrăgostești, totul pare frumos, pentru că în acele momente nu pui condiții. Te apropii de celălalt necondiționat. Odată ce lucrurile s-au sedimentat, se impun condiții: „Trebuie să fii așa, trebuie să te porți așa, numai atunci te voi iubi", de parcă iubirea ar fi un târg, o tocmeală.

Când nu iubești din tot sufletul, te târguiești. Vrei să-l obligi pe celălalt să facă ceva pentru tine, numai atunci îl vei iubi.

Când nu iubești din tot sufletul, te târguiești. Vrei să-l obligi pe celălalt să facă ceva pentru tine, numai atunci îl vei iubi. Acum îți folosești iubirea ca pe

un mijloc de constrângere, ca pe o pedeapsă, dar nu iubești. Fie îți retragi iubirea, fie îți oferi iubirea, dar în ambele cazuri iubirea în sine nu e scopul, altceva este.

Dacă ești căsătorit, îi faci cadouri soției – ea se bucură, te îmbrățișează, te sărută; dar când nu-i aduci nimic se creează o distanță; ea nu te mai îmbrățișează, nu se mai apropie de tine. Când faci astfel de lucruri uiți că, atunci când iubești, iubirea îți este benefică și ție, nu numai celorlalți. Iubirea îi ajută în primul rând pe cei care iubesc. În al doilea rând, îi ajută pe cei care sunt iubiți. La mine se întâmplă să vină oameni care spun: „Celălalt nu mă iubește". N-am întâlnit încă unul care să-mi spună: „Nu-l iubesc pe celălalt". Iubirea a devenit o revendicare: „Celălalt nu mă iubește". Lasă-l pe celălalt! Iubirea e un fenomen minunat – savurează-l! Și cu cât iubești mai mult, cu atât devii mai plăcut, mai apt de a fi iubit. Cu cât iubești mai puțin și pretinzi mai mult ca celălalt să te iubească, cu atât ești mai puțin apt de a fi iubit, mai puțin plăcut, te închizi tot mai mult în tine. Și devii irascibil. Chiar dacă cineva te abordează cu iubire, ți-e frică, pentru că în fiecare iubire există posibilitatea de respingere, de retragere.

Nimeni nu te iubește – gândul ăsta ți s-a imprimat în minte. Pui la îndoială iubirea celorlalți pentru tine, îi cauți motive ascunse, o suspectezi de falsitate, te aperi. Nu lași pe nimeni să te iubească și nu iubești pe nimeni. Atunci apare frica. Atunci ești singur pe lume, foarte singur, foarte izolat.

Ce este frica? Frica este sentimentul de lipsă de contact cu existența. Ești lăsat singur, un copil care plânge în casă, mama și tata și toată familia au plecat la teatru. Copilul

Ce este frica? Frica este sentimentul de lipsă de contact cu existența.

plânge căci a rămas singur, fără nimeni care să-l apere, fără nimeni care să-l aline, fără nimeni care să-l iubească; de jur împrejur singurătate, o singurătate vastă. Asta e starea de frică.

Lucrul ăsta apare din cauză că ai fost crescut astfel încât să nu lași iubirea să se întâmple. Întreaga omenire a fost instruită pentru alte lucruri, nu pentru iubire. A fost instruită să ucidă. Pentru a ucide există armate și se fac ani de instrucție! A fost învățată să calculeze; înveți ani de zile să faci calcule pentru ca nimeni să nu te poată înșela, și să poți să-i înșeli tu pe alții. Dar nicăieri nu ți se oferă prilejul să iubești, să iubești în libertate.

Și nu numai că societatea nu-ți oferă prilejul, ba chiar îți obstrucționează eforturile de a iubi, îți pune piedici. Părinților nu le place ca odraslele lor să se îndrăgostească; lor le plac căsătoriile aranjate. De ce? Pentru că odată ce un tânăr se îndrăgostește de o fată, el se îndepărtează de familie; el creează o nouă familie, își face familia lui, iar părinții se văd complet izolați. Lor le-ar plăcea să aranjeze căsătoria fiului, pentru că atunci ar avea și ei un cuvânt de spus. Ori de câte ori ia ființă o căsnicie din dragoste, familia dispare.

În Occident, familia e pe cale de dispariție. Asta explică de ce există căsătorii aranjate – familia vrea să existe. Nu contează că ești distrus, nu contează că însăși posibilitatea ta de a iubi e distrusă – trebuie să fii sacrificat pentru familie. Când căsătoria e aranjată, există o familie unită. Într-o astfel de familie pot trăi și o sută de persoane. Dar când un băiat se îndrăgostește de o fată, ei devin o lume

prin ei înșiși, vor să fie singuri, vor intimitate, nu vor o sută de rude în jurul lor, nu vor să se simtă ca la piaţă.

Familia este împotriva iubirii. Probabil că ai auzit că familia este sursa iubirii, însă eu spun că familia e împotriva iubirii. Familia există prin uciderea iubirii, ea nu lasă iubirea să se întâmple.

Societatea nu permite iubirea pentru că un om cu adevărat îndrăgostit, un om care iubește profund nu poate fi manipulat. Nu-l poţi trimite la război, căci el va spune: „Sunt foarte fericit unde sunt acum! Unde mă trimiţi? Și de ce să mă duc să omor niște oameni străini care poate sunt fericiţi acasă la ei? Noi nu avem nici un conflict de interese..."

Dacă tânăra generaţie se adâncește tot mai mult în iubire, războaiele vor dispărea, căci nu s-ar mai găsi destui oameni care să plece la război. Dacă iubești, ai simţit gustul vieţii; nu-ţi place moartea, nu-ţi place să omori oameni. Când nu iubești, n-ai simţit gustul vieţii; iubești moartea.

Frica ucide, vrea să ucidă. Frica e distructivă, iubirea e energie creatoare.

Frica ucide, vrea să ucidă. Frica e distructivă, iubirea e energie creatoare. Când iubești, îţi vine să cânţi, sau să pictezi, sau să scrii o poezie, nu-ţi vine să iei o baionetă sau o pușcă și să dai fuga să omori oameni care îţi sunt total necunoscuţi.

Lumea va renunţa la războaie numai atunci când iubirea va intra iarăși în lume. Politicienii nu vor să iubești, societatea nu vrea să iubești, familia nu te lasă să iubești. Cu toţii vor să-ţi controleze energia iubirii, pentru că asta e singura energie care există. De asta există frică.

Leapădă frica și iubește mai mult, iubește necondiționat. Nu te gândi că faci ceva pentru alții atunci când iubești; faci ceva *pentru tine*. Iubirea îți este benefică ție în primul rând. Așa că nu mai aștepta, nu spune că vei iubi când te vor iubi alții.

Fii egoist. Iubirea este egoistă. Iubește oamenii, și prin asta te vei simți împlinit, prin asta vei primi din ce în ce mai multe binecuvântări.

Iar când iubirea pătrunde adânc, frica dispare; iubirea e lumina, frica e întunericul.

Și apoi există al treilea stadiu de iubire – rugăciunea. Bisericile, religiile, sectele organizate te învață să te rogi. Dar în realitate ele te împiedică să te rogi, pentru că rugăciunea e un fenomen spontan, ea nu poate fi învățată. Dacă în copilărie ai fost învățat să spui o rugăciune, ai fost împiedicat să ai o experiență frumoasă care s-ar fi putut întâmpla. Rugăciunea e un fenomen spontan.

Am să spun o poveste care îmi place foarte mult. Lev Tolstoi a scris o poveste scurtă.

Într-o anumită parte a Rusiei era un lac, și el a devenit renumit datorită a trei sfinți. I s-a dus vestea în toată țara, și mii de oameni veneau la lac ca să-i vadă pe cei trei sfinți.

Marele preot al țării, patriarhul Bisericii Ortodoxe ruse, s-a speriat. Nu auzise niciodată de acești „sfinți", și nu fuseseră recunoscuți și atestați de către Biserică; cine îi făcuse sfinți? Ăsta e unul dintre cele mai prostești lucruri pe care le fac bisericile creștine – ele dau certificate: „Omul ăsta e un sfânt". De parcă poți să faci un om sfânt atestându-l!

Dar oamenii se duceau puhoi să-i vadă pe acei sfinţi, şi s-a răspândit tot mai mult vestea că la lac se petreceau minuni, aşa că patriarhul a trebuit să se ducă să vadă care era situaţia. A ajuns cu o barcă la insula pe care trăiau cei trei oameni săraci; erau săraci, dar foarte fericiţi, pentru că există o singură sărăcie, iar acea sărăcie e o inimă care nu poate iubi. Erau săraci, dar de fapt erau bogaţi, cei mai bogaţi oameni din lume. Stăteau sub un copac şi râdeau, se bucurau, erau fericiţi. Văzându-l pe patriarh, se înclinară în faţa lui. Patriarhul întrebă: „Ce faceţi aici? Umblă vestea că sunteţi sfinţi mari. Ştiţi să vă rugaţi?"

Cei trei se uitară unul la altul, apoi spuseră: „Noi n-avem şcoală, aşa că nu ştim rugăciunea autorizată de către Biserică. Dar am creat o rugăciune a noastră. E o rugăciune simplă, pentru că şi noi suntem oameni simpli, ţărani proşti, neştiutori. Dacă nu te superi, ţi-o spunem". Patriarhul a fost de acord să audă rugăciunea. Unul dintre cei trei „sfinţi" a spus: „În creştinism, Dumnezeu este considerat o trinitate: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Adică trei. Noi suntem tot trei. Aşa că ne-am hotărât asupra următoarei rugăciuni: «Tu eşti trei, noi suntem tot trei, ai milă de noi»". Patriarhul s-a supărat foarte tare. A spus: „Ce prostie! N-am auzit niciodată o rugăciune ca asta. Terminaţi cu ea! Aşa nu puteţi fi sfinţi. Sunteţi doar proşti". Ei căzură la picioarele lui şi îl rugară: „Învaţă-ne adevărata rugăciune". Aşa că el le spuse versiunea autorizată a rugăciunii Bisericii Ortodoxe ruse. Aceasta era lungă şi complicată; cuvinte mari, bombastice. Cei trei se uitară derutaţi unul la celălalt; era imposibil de ţinut minte o aşa

rugăciune, poarta raiului le era închisă. Spuseră: „Te rugăm să ne-o mai spui o dată, pentru că noi suntem oameni fără carte, nu suntem obișnuiți cu multe cuvinte". Patriarhul le-o mai spuse o dată și apoi încă o dată. Ei îi mulțumiră călduros, iar patriarhul se simți bine că făcuse o faptă bună aducându-i pe cei trei proști înapoi la Biserică.

Se sui în barcă și plecă. Pe la mijlocul lacului se uită în urmă și nu-i veni să-și creadă ochilor – cei trei proști veneau alergând pe apă! „Stai puțin... mai spune-ne o dată... am uitat!", strigau ei. Patriarhul se prosternă în fața lor și spuse: „Iertați-mă. Continuați-vă rugăciunea făcută de voi".

A treia energie a iubirii este rugăciunea. Religiile, Bisericile organizate au distrus-o. Ele îți dau rugăciuni de-a gata. Rugăciunea e un sentiment spontan. Adu-ți aminte de această poveste atunci când te rogi. Lasă ca rugăciunea ta să fie un fenomen spontan. Dacă nici în rugăciune nu poți să fii spontan, atunci când? Dacă nici cu Dumnezeu nu poți să fii autentic și firesc, atunci când?

Spune lucrurile pe care vrei să le spui. Vorbește cu Dumnezeu ca și cu un prieten înțelept. Nu fi formalist. O relație formală nu e deloc relație. Ai ajuns să fii formalist până și cu Dumnezeu? Ți-ai pierdut toată spontaneitatea?

Adu iubire în rugăciune. Și vorbește! E un lucru frumos, un dialog cu universul.

Spune lucrurile pe care vrei să le spui. Vorbește cu Dumnezeu ca și cu un prieten înțelept. Nu fi formalist.

Însă ai observat ceva? Dacă ești cu adevărat spontan, oamenii te cred nebun de legat. Dacă vorbești cu un copac, sau cu o floare, oamenii te cred nebun. Dacă însă te duci la biserică și vorbești cu o icoană, nimeni nu te crede nebun, toți te consideră foarte credincios. Dacă în templu vorbești cu o piatră, toți cei din templu te consideră religios, pentru că asta e forma autorizată.

Vorbește cu copacul, el e mai viu decât orice imagine pictată pe pânză sau zid, sau sculptată în piatră. Vorbește cu copacul, el e înrădăcinat mai adânc în Dumnezeu decât orice cruce, pentru că crucea nu are rădăcini, ea e un lucru mort – de asta omoară... Copacul e viu, cu rădăcini adânci în pământ, cu crengile înălțate spre cer, în contact cu întregul, cu razele soarelui, cu stelele – vorbește cu copacul! Ăsta poate fi un punct de contact cu divinitatea.

Dar dacă vorbești așa, oamenii te vor crede nebun. Spontaneitatea e considerată nebunie. Formalismul e considerat înțelepciune. În realitate, este invers. E o prostie să te duci la biserică sau la templu și să repeți o rugăciune memorată. Ai o discuție de la inimă la inimă! Atunci rugăciunea e frumoasă, și începi să înflorești prin ea. Rugăciunea trebuie să fie iubire – adresează-i-te cu iubire întregului. Și câteodată supără-te pe întreg și nu vorbi; e frumos! Spune-i: „Nu mai vorbesc cu tine, gata, nu m-ai ascultat!" Un gest frumos, nu mort. Iar uneori abandonează complet rugăciunea, pentru că te rogi întruna și Dumnezeu nu te ascultă. E o relație cu implicare profundă, supără-te. Câteodată te simți foarte bine, te simți recunoscător, mulțumit; altă dată te simți dat la o parte. Dar fă ca relația să fie vie. Atunci rugăciunea e

adevărată. Dacă însă repeţi zilnic, ca un gramofon, același lucru, asta nu e rugăciune.

Am auzit de un avocat, un om foarte cult, care în fiecare seară când se ducea la culcare se uita la cer și spunea: „Ditto", după care se culca. O singură dată s-a rugat – prima dată în viaţa lui –, iar apoi „Ditto". Era ca un lucru legal; ce rost avea să spună mereu aceeași rugăciune? Fie că spui „Ditto", fie că repeţi toată treaba de la un cap la altul e același lucru.

Rugăciunea trebuie să fie o experienţă trăită, un dialog de la inimă la inimă.

Rugăciunea trebuie să fie o experienţă trăită, un dialog de la inimă la inimă. Și, dacă e rostită din inimă, curând vei simţi că primești și răspuns. Atunci rugăciunea și-a intrat în drepturi, a devenit majoră. Atunci nu doar vorbești, ci și asculţi – rugăciunea devine un dialog.

Și eu îţi spun că întreaga existenţă este gata să-ţi răspundă. Odată ce inima ta e deschisă, întregul răspunde. Nimic nu seamănă cu rugăciunea. Nici o iubire nu e atât de frumoasă ca rugăciunea. Așa cum sexul nu poate fi la fel de frumos ca iubirea, iubirea nu poate fi la fel de frumoasă ca rugăciunea.

Dar există și al patrulea stadiu, pe care eu îl numesc meditaţie. În acest stadiu încetează și dialogul. Cuvintele dispar, pentru că atunci când inima este cu adevărat plină, nu poţi vorbi. Atunci nu există „celălalt". Ești una cu universul, cu întregul, cu *unicitatea* – asta e meditaţia.

Acesta este cel de-al patrulea stadiu, și la fiecare stadiu există o dispariţie a fricii. Dacă sexul decurge frumos,

frica din corp dispare. Corpul nu mai e nevropat. Își găsește liniștea, împlinirea, se simte acasă.

Când apare iubirea, frica dispare complet din minte. Trăiești liber, în largul tău, fără temeri, fară coșmaruri.

Când are loc rugăciunea, frica dispare de tot pentru că, prin rugăciune, simţi că ești într-o relaţie profundă cu întregul. Frica dispare din spirit; când te rogi frica de moarte dispare, niciodată înainte de asta.

Iar atunci când meditezi dispare chiar și lipsa de frică. Dispar și frica, și lipsa de frică. Nu rămâne nimic. Sau rămâne *numai* nimicul. O puritate vastă, virginitate, inocenţă.

Nu o relație, ci o stare de a fi

Iubirea nu e o relaţie, e o stare de a fi; ea nu are nimic de a face cu altcineva. Nu ești într-o relaţie de iubire, ești iubire. Și firește că atunci când ești iubire, ești și într-o relaţie de iubire, dar ăsta e un rezultat, un produs secundar, nu e sursa. Sursa este faptul că ești iubire. Și cum poţi fi iubire? Desigur, dacă nu ești conștient de cine ești, nu poţi să fii iubire. Ești frică. Frica este opusul iubirii. Ia aminte, nu ura este opusul iubirii, așa cum cred oamenii. Ura este iubirea întoarsă cu susul în jos, nu e opusul iubirii. Adevăratul opus al iubirii este frica. În iubire, espandezi, în frică, te micșorezi. În frică, devii închis, în iubire, te deschizi. În

Iubirea nu e o relaţie, e o stare de a fi; ea nu are nimic de a face cu altcineva. Nu ești într-o relaţie de iubire, ești iubire.

ură, te îndoiești, în iubire, ai încredere. În frică, ești singur. În iubire, dispari; de asta nu se pune deloc problema singurătății. Când nu ești, cum poți să fii singur? Atunci, copacii și păsările și norii și soarele și stelele sunt toate în tine. Iubirea e atunci când îți cunoști cerul interior.

Copilul mic nu cunoaște frica; copiii se nasc fără frică. Dacă societatea ar putea să-i ajute pe copii și să-i susțină să rămână fără frică – să se cațere în copaci și să escaladeze munții și să înoate în râuri și oceane –, dacă societatea i-ar ajuta în toate felurile cu putință să devină aventuroși, să-i încurajeze să exploreze necunoscutul în loc să le dea niște credințe moarte, atunci copiii s-ar transforma în mari iubitori de viață. Asta e adevărata religie. Nu există religie mai importantă decât iubirea.

Meditează, dansează, cântă și pătrunde tot mai adânc în tine. Ascultă mai atent ciripitul păsărelelor. Uită-te la flori cu admirație și uimire. Nu deveni atotcunoscător, nu eticheta lucrurile. Întâlnește-te cu cât mai mulți oameni, amestecă-te printre ei, pentru că fiecare om exprimă o altă fațetă a lui Dumnezeu. Învață de la oameni. Nu te teme, existența asta nu e dușmanul tău. Existența asta îți e ca o mamă, ea e gata să te sprijine în toate modurile cu putință. Ai încredere, și vei simți în tine un val de energie nouă. Această energie este iubirea. Această energie vrea să binecuvânteze întreaga existență, pentru că în această energie te simți binecuvântat. Iar atunci când te simți binecuvântat, ce altceva poți să faci decât să binecuvântezi întreaga existență?

Prăjitura asta e delicioasă!

Iubirea e foarte rară. A cunoaște sufletul unui om înseamnă a trece printr-o revoluţie, pentru că dacă vrei să cunoști sufletul unui om trebuie să-l lași și tu să ajungă la sufletul tău. Trebuie să devii vulnerabil, total vulnerabil, deschis. E riscant. E riscant să lași pe cineva să-ţi ajungă la suflet, e periculos, pentru că niciodată nu știi ce îţi va face acel om odată ce va ajunge să-ţi cunoască toate secretele, toate ascunzișurile. De aici frica. De asta nu ne deschidem. Cunoaștem pe cineva superficial și credem că ne-am îndrăgostit. Periferiile se întâlnesc, iar noi credem că noi ne-am întâlnit. Dar nu este deloc așa. Nu ești periferia ta. De fapt, periferia este graniţa unde sfârșești, ea doar te înconjoară ca un gard. Periferia este locul unde sfârșești tu și începe lumea.

Iubirea e foarte rară. A cunoaște sufletul unui om înseamnă a trece printr-o revoluţie, pentru că dacă vrei să cunoști sufletul unui om trebuie să-l lași și tu să ajungă la sufletul tău.

Chiar și cuplurile care trăiesc de mulţi ani împreună ar putea să fie doar cunoștinţe. S-ar putea să nu se cunoască unul pe celălalt. Și cu cât trăiești mai mult cu cineva, cu atât uiţi mai mult că sufletul a rămas necunoscut. Așa că nu confunda simpla cunoștinţă cu iubirea. Sexul este tot periferic. Dacă sufletele nu se întâlnesc, sexul e doar întâlnirea a două trupuri, e tot cunoștinţă – fizică, trupească, însă tot cunoștinţă. Poţi

să lași pe cineva să-ţi intre în suflet numai atunci când nu ţi-e frică, numai atunci când nu te temi.

Există două moduri de a trăi: unul orientat spre frică, altul orientat spre iubire.

Există două moduri de a trăi: unul orientat spre frică, altul orientat spre iubire. Viaţa orientată spre frică nu te poate duce într-o relaţie profundă. Ţi-e frică întruna și nu-l lași pe celălalt să-ţi pătrundă în suflet.

Cel care trăiește orientat spre iubire nu se teme de viitor, nu-i este frică de rezultat și consecinţe, el trăiește aici și acum. Mintea orientată spre frică se frământă în privinţa rezultatului, se gândește la ce o să se întâmple, calculează, planifică, aranjează, se asigură. Omul cu o astfel de minte își pierde așa toată viaţa.

Am auzit o poveste cu un călugăr zen. Călugărul era bătrân, era pe patul de moarte. Când a sosit ultima zi, a spus că în acea seară nu avea să mai fie. Așa că au început să vină adepţii, discipolii și prietenii. Au venit de departe mulţi oameni care îl iubeau. Când a auzit că maestrul era pe moarte, unul din vechii lui discipoli a dat fuga la piaţă. Cineva l-a întrebat: „Maestrul tău își dă duhul în coliba lui, și tu te duci la piaţă?" Discipolul a răspuns: „Știu că maestrului îi place o anumită prăjitură, așa că mă duc să o cumpăr". Prăjitura era greu de găsit, dar în cele din urmă discipolul a reușit să o cumpere și a venit în fugă cu ea la maestru. Discipolii adunaţi în jurul maestrului

erau îngrijorați – acesta parcă aștepta pe cineva. Deschidea ochii și se uita, apoi îi închidea iar. Când sosi în sfârșit ultimul discipol, maestrul spuse: „Așadar, ai venit. Unde e prăjitura?" Discipolul scoase prăjitura, fericit că maestrul întrebase de ea.

Maestrul muribund luă prăjitura, dar mâna nu îi tremura. Era foarte bătrân, dar mâna nu îi tremura. Unul dintre discipoli i-a spus mirat: „Ești foarte bătrân și ești pe moarte, curând îți vei da ultima suflare, dar mâna nu îți tremură".

Maestrul spuse: „Nu tremur pentru că nu mi-e frică de nimic. Corpul meu a îmbătrânit, dar eu sunt tot tânăr, și voi rămâne tânăr și atunci când corpul meu nu va mai exista". Apoi a început să rontăie din prăjitură. Cineva l-a întrebat: „Care e ultimul tău mesaj, maestre? Curând ne vei părăsi. Care sunt cuvintele pe care vrei să le ținem minte?"

Maestrul a zâmbit și a spus: „Ah, prăjitura asta e delicioasă!"

Asta înseamnă un om care trăiește aici și acum: *Prăjitura asta e delicioasă!* Chiar și moartea e lipsită de relevanță. Momentul următor nu are importanță. *Acest* moment, această prăjitură e delicioasă. Poți să iubești numai dacă ești în acest moment, în momentul prezent. Iubirea e o floare rară. Ea nu se întâlnește la tot pasul. Milioane de oameni trăiesc cu impresia falsă că iubesc. Ei cred că iubesc, dar asta e numai credința lor.

Iubirea e o floare rară. E rară pentru că ea înflorește numai atunci când nu există frică. Asta înseamnă că

Toată lumea poate să facă sex. Fiecare poate să cunoască, să facă cunoștință cu cineva. Dar nici sexul, nici cunoștința nu înseamnă iubire.

iubirea poate înflori numai în sufletul unei persoane profund religioase. Toată lumea poate să facă sex. Fiecare poate să cunoască, să facă cunoștință cu cineva. Dar nici sexul, nici cunoștința nu înseamnă iubire.

Când nu ţi-e frică, n-ai nimic de ascuns; atunci poţi să fii deschis, poţi să desfiinţezi toate graniţele. Atunci poţi să-i inviţi pe ceilalţi să-ţi pătrundă în suflet. Și, ţine minte, dacă lași pe cineva să-ţi pătrundă adânc în suflet, acel cineva te va lăsa la rândul său să-i pătrunzi în suflet pentru că apare încrederea. Când ţie nu ţi-e frică, nici celuilalt nu-i e frică.

În așa-zisa iubire frica e veșnic prezentă. Soţul se teme de soţie, soţia se teme de soţ. Îndrăgostiţii se tem mereu. Asta nu e iubire. E doar un aranjament între două persoane temătoare care depind una de cealaltă, care se luptă, se exploatează, se manipulează reciproc, caută să controleze, să domine, să posede. Asta nu e iubire.

Dacă poţi să lași iubirea să se producă, nu mai e nevoie de rugăciune, de meditaţie, nu mai e nevoie de biserică sau de templu. Dacă poţi să iubești, poţi să uiţi de tot de Dumnezeu, pentru că, prin iubire, ţi se vor întâmpla toate: rugăciunea, meditaţia, Dumnezeu. La asta se referă Iisus când spune că Dumnezeu e iubire.

Dar iubirea e un lucru greu. Trebuie să te lepezi de tot de teamă. Și e ciudat că îţi este foarte frică, deși n-ai nimic de pierdut.

Misticul Kabir spunea: „Mă uit la oameni și văd cât le este de frică, dar nu înțeleg de ce, pentru că n-au nimic de pierdut. Sunt ca un om gol care nu intră în râu să facă baie pentru că se teme că nu o să aibă unde să-și usuce hainele". Tu ești în aceeași situație – ești gol, fără haine, dar îți faci mereu griji în privința hainelor.

Ce ai de pierdut? Nimic.

Ce ai de pierdut? Nimic. Corpul acesta îți va fi luat de către moarte. Înainte ca moartea să ți-l ia, dăruiește-l iubirii. Totul îți va fi luat; înainte de a-ți fi luat, de ce să nu-l împarți cu alții? Moartea va distruge totul, nu poți reține nimic pe vecie. Iubirea împarte, dăruiește.

Așadar, lupta se duce între moarte și iubire. Dacă poți dărui, moartea nu va exista. Pentru cel care iubește, moartea nu există. Pentru cel care nu iubește, fiecare moment înseamnă moarte, pentru că în fiecare moment i se smulge câte ceva, iar în cele din urmă moartea îi va lua și corpul.

De ce ți-e frică? Chiar dacă se știe totul despre tine și ești o carte deschisă, de ce ți-e frică? Ce rău îți poate face acest lucru? Însă societatea te-a învățat că trebuie să te ascunzi, să te aperi, că trebuie să fii mereu într-o dispoziție bătăioasă, că toți îți sunt dușmani, că toată lumea e împotriva ta.

Nimeni nu e împotriva ta! Chiar dacă simți că cineva e împotriva ta, nici acel cineva nu e împotriva ta, căci fiecare se preocupă de sine însuși, nu de tine! Nu ai de ce să-ți fie frică. Numai după ce ai înțeles că nu ai de ce să-ți fie frică poți avea o relație adevărată.

Meditează la asta. Și apoi lasă-l pe celălalt să intre în tine, invită-l să intre în tine. Nu ridica bariere; fii veșnic un culoar deschis, fără uși, fără zăvoare, și atunci va apărea iubirea, adevărata iubire.

Când două suflete se întâlnesc, apare iubirea. Iubirea e precum hidrogenul și oxigenul care, combinate, dau apă. Poţi să ai hidrogen, poţi să ai oxigen, dar nici unul, nici celălalt nu-ţi ţin de sete. Combină-le și îţi vei potoli setea. Iubirea e ca apa. Numai ea îţi potolește setea și, dintr-odată, ești mulţumit. Ăsta e semnul vizibil al iubirii – ești mulţumit, de parcă ai realizat totul, de parcă ţi-ai atins ţelul. Nu mai ai nici un ţel, destinul ţi s-a împlinit. Sămânţa a devenit floare.

Mulţumirea profundă este semnul vizibil al iubirii. Cel care iubește este pe deplin mulţumit.

Poate o să te mire când îţi spun că iubirea te face lipsit de dorinţă, dar dorinţa vine odată cu nemulţumirea. Dorești ceva pentru că nu-l ai. Îl dorești pentru că crezi că dacă l-ai avea ai fi mulţumit. Dorinţa se naște din nemulţumire.

Când există iubire și două suflete s-au întâlnit și s-au contopit, există mulţumire. E ca și cum întreaga existenţă s-ar fi oprit în loc. Atunci momentul prezent este singurul moment. Și atunci poţi să spui: „Ah, prăjitura asta e delicioasă!" Pentru un om care iubește, chiar și moartea nu înseamnă nimic.

O lume fără hotare

Iubirea este intrarea într-o lume fără hotare, într-o lume care nu sfârșește nicăieri. Iubirea începe, dar nu se sfârșește. Ea are început, dar nu sfârșit.

Ţine minte un lucru: într-o relaţie, mintea se amestecă de obicei și nu-i lasă iubirii infinitatea și spaţiul. Dacă iubești cu adevărat o persoană, dă-i spaţiu infinit. Însăși ființa ta este un spaţiu în care acea persoană poate să se dezvolte, să crească odată cu el. Mintea se amestecă și încearcă să posede persoana, și atunci iubirea e distrusă. Mintea e foarte lacomă. Mintea e foarte otrăvitoare. Așa că dacă vrei să te miști într-o lume a iubirii trebuie să abandonezi mintea. Trebuie să trăiești fără amestecul minţii. Mintea e bună la locul ei. Ea e bună la piaţă; nu are ce căuta în iubire. Ai nevoie de ea când întocmești un buget, dar nu când te deplasezi în spaţiul lăuntric. E bună atunci când e vorba de matematică, dar nu are ce căuta acolo unde e vorba de meditaţie. Mintea are utilitatea ei, dar această utilitate se aplică în lumea exterioară. În lumea interioară este pur și simplu lipsită de relevanţă. Așa că fii tot mai iubitor și iubește necondiţionat. Fii iubire. Există o singură limbă care este limba universului, și această limbă e iubirea. O înţelege toată suflarea; păsările și copacii, pământul și stelele, bărbaţii și femeile, toţi o înţeleg. Așa că fii iubire. Și odată ce devii iubire, ţi se va deschide o lume cu totul nouă, o lume fără hotare.

Trebuie să trăiești fără amestecul minţii. Mintea e bună la locul ei. Ea e bună la piaţă.

Nu uita niciodată că mintea îi face pe oameni să devină închiși. Minţii îi este foarte frică de deschidere, pentru că mintea există în principal din frică. Cu cât se teme mai puţin o persoană, cu atât își folosește mai puţin

mintea. Și cu cât se teme mai mult, cu atât își folosește mai mult mintea.

Poate că ai observat că atunci când ţi-e frică, atunci când ești neliniștit, atunci când te tulbură ceva, mintea intră în acţiune, e foarte prezentă, lucrează din plin. Când nu te frământi, când nu ești neliniștit, mintea nu e foarte prezentă.

Când totul merge bine și nu există teamă, mintea rămâne în urmă. Când lucrurile merg rău, mintea ţi-o ia repede înainte, devine lider. În vremuri de primejdie, mintea devine lider. Mintea este exact ca politicienii. Adolf Hitler scria în cartea sa autobiografică, *Mein Kampf*, că dacă vrei să rămâi la conducere trebuie să menţii ţara în frică. Menţine teama că ţara vecină are de gând să atace, că există ţări care plănuiesc un atac, păstrează permanent această stare de frică lansând zvonuri. Nu-i lăsa pe oameni să se simtă în largul lor, pentru că atunci când se simt în largul lor nu-i iau în seamă pe politicieni, nu-și bat capul cu ei. Politicianul e puternic atunci când poporul se teme. Ori de câte ori există război, politicianul devine un om important. Churchill, Hitler, Stalin și Mao sunt produse ale războiului. Dacă n-ar fi existat al Doilea Război Mondial, n-ar fi existat nici Winston Churchill, nici Hitler, nici Stalin. Războiul creează situaţii, le dă oamenilor prilejul să domine și să devină lideri. Politica minţii este exact la fel.

Meditaţia nu e decât crearea unei situaţii în care mintea are tot mai puţine lucruri de făcut. Ești atât de lipsit de frică, atât de iubitor, atât de împăcat, atât de mulţumit de tot ce se întâmplă, încât mintea nu are nimic

de spus. Atunci încetul cu încetul mintea rămâne în urmă, tot mai în urmă, până când într-o zi se pierde de tot în depărtare, și atunci devii un univers. Atunci nu mai ești îngrădit în corp, nu mai ești îngrădit de nimic, ești spaţiu pur. Asta e Dumnezeu. Dumnezeu este spaţiu pur.

Iubirea este calea spre acel spaţiu pur. Iubirea este mijlocul, iar Dumnezeu este scopul.

Oamenii care se tem sunt oamenii care sunt fantastic de capabili de iubire. Frica este un aspect negativ al iubirii. Dacă iubirea nu e lăsată să curgă, ea devine teamă. Dacă iubirea e lăsată să curgă, teama dispare. De asta numai în momentele de iubire nu există teamă. Dacă iubești o persoană, teama dispare brusc. Îndrăgostiţii sunt singurii oameni lipsiţi de frică; nici chiar moartea nu îi sperie. Numai îndrăgostiţii pot să moară în liniște, fără teamă.

Dar mereu se întâmplă că, cu cât iubești mai mult, cu atât ţi-e frică mai mult. Femeile se tem mai mult decât bărbaţii pentru că potenţialul lor de a iubi e mai mare. În această lume ai foarte puţine posibilităţi să-ţi actualizezi iubirea, așa că ea rămâne agăţată de tine și se transformă în opusul ei. Devine gelozie; și asta face parte din frică. Devine posesivitate; și asta face parte din frică. Poate deveni chiar ură; și asta face parte din frică. Așa că fii tot mai iubitor. Iubește necondiţionat, și iubește în toate modurile cu putinţă. Poţi să iubești în milioane de feluri.

Poţi să iubești chiar și un străin care trece pe drum. Poţi să simţi iubire pentru el și să-ţi vezi de drum. Nu e nevoie să vorbești. Nu e nevoie să-i comunici ce simţi pentru el. Simte iubirea și vezi-ţi de drum. Poţi să iubești o piatră. Poţi să iubești copacii, poţi să iubești cerul,

stelele. Poţi să-ţi iubeşti prietenul, soţia, copiii, tatăl, mama. Poţi să iubeşti în milioane de feluri.

Ţine minte: Curajul nu înseamnă lipsă de teamă. Dacă cineva nu se teme, nu-l poţi numi curajos. O maşină nu se teme, dar nu poţi să spui că e curajoasă. Curajul există numai în oceanul de teamă, curajul e o insulă într-un ocean de teamă. Frica există, dar, în ciuda fricii, îţi asumi riscul; asta înseamnă curaj. Tremuri, ţi-e frică să intri în întuneric, şi totuşi intri. Curajul nu înseamnă lipsă de teamă. Curajul înseamnă să fii plin de teamă, dar să nu te laşi dominat de ea.

Ţine minte: Curajul nu înseamnă lipsă de teamă. Dacă cineva nu se teme, nu-l poţi numi curajos. Curajul există numai în oceanul de teamă, curajul e o insulă într-un ocean de teamă.

Cea mai mare problemă apare atunci când e vorba de iubire. Atunci frica îţi prinde sufletul în gheare, pentru că să iubeşti înseamnă să mori, să mori în celălalt. Este moarte, şi o moarte mult mai adâncă decât moartea obişnuită. În moartea obişnuită moare numai corpul; în moartea iubirii moare eul. Iubirea necesită mult curaj. Îţi trebuie curaj să intri în ea, în ciuda tuturor temerilor care strigă în tine.

Cu cât e mai mare riscul, cu atât e mai mare posibilitatea de dezvoltare. Nimic nu-l ajută mai mult pe om să se dezvolte ca iubirea. Cei care se tem de iubire rămân copii, rămân imaturi, necopţi. Numai focul iubirii îţi dă maturitate.

Nici ușor, nici greu, doar natural

Iubirea este o stare naturală a conștiinţei. Ea nu e nici ușoară, nici grea, aceste cuvinte nu sunt deloc valabile pentru ea. Ea nu este un efort, de aceea nu poate fi nici ușoară, nici grea. Este ca respiraţia! Este ca bătăile inimii, este ca sângele care circulă în corp.

Iubirea este o stare naturală a conștiinţei. Ea nu e nici ușoară, nici grea.

Iubirea e însăși fiinţa ta... dar acea iubire a devenit aproape imposibilă. Societatea nu o permite. Societatea te condiţionează, astfel încât acea iubire devine imposibilă, și ura devine singurul lucru posibil. Atunci ura e ușoară, iar iubirea nu e numai grea, ci și imposibilă. Omul a fost deformat. Omul nu poate fi redus la statutul de sclav, dacă nu e mai întâi deformat. De-a lungul secolelor politicianul și preotul au lucrat mână în mână, au conspirat pentru a reduce omenirea la o adunătură de sclavi. Ei distrug în om orice posibilitate de răzvrătire – iar iubirea e răzvrătire, pentru că iubirea ascultă numai de inimă și nu-i pasă de nimic altceva.

Iubirea e periculoasă pentru că face din tine un individ. Iar statul și Biserica nu vor deloc indivizi, nu vor fiinţe omenești, vor oi. Ei vor oameni care doar să arate a oameni, dar ale căror suflete au fost atât de zdrobite, atât de vătămate, încât sunt aproape imposibil de reparat.

Iar cel mai bun mod de a distruge omul este să-i distrugi spontaneitatea iubirii. Dacă omul iubește, nu pot exista naţiuni; naţiunile există pe seama urii. Indienii îi

urăsc pe pakistanezi, iar pakistanezii îi urăsc pe indieni, numai de aceea există aceste două ţări. Dacă și unii, și ceilalţi s-ar iubi, hotarele ar dispărea. Dacă oamenii s-ar iubi, cine ar mai fi creștin și cine ar mai fi evreu? Dacă ar exista iubire, religiile ar dispărea.

Dacă ar exista iubire, cine s-ar mai duce la templu? De ce? Omul îl caută pe Dumnezeu pentru că îi lipsește iubirea. Dumnezeu nu e decât un înlocuitor al iubirii care lipsește. Omul îl caută pe Dumnezeu din cauză că nu e fericit, din cauză că nu e împăcat, altfel de ce s-ar deranja? Dacă viaţa ta e un dans, l-ai cunoscut deja pe Dumnezeu. Inima iubitoare e plină de Dumnezeu. Inima care iubește nu trebuie să mai caute nimic, nu mai are nevoie de nici o rugăciune, nu mai trebuie să meargă la nici un templu, la nici un preot.

De aceea preotul și politicianul sunt dușmanii omenirii. Ei conspiră împreună, pentru că politicianul vrea să domine corpul, iar preotul vrea să domine sufletul. Iar secretul prin care își ating scopul este același – distrugerea iubirii. Atunci omul nu e decât un înveliș gol, o existenţă fără sens. Atunci pot să facă ce vor cu oamenii, pentru că nimeni nu se mai răzvrătește, nimeni nu mai are destul curaj să se răzvrătească. Iubirea dă curaj, iubirea alungă teama – iar opresorii depind de teama ta. Ei creează în tine teamă, o mie și una de feluri de teamă. Ești înconjurat de temeri, psihicul tău e plin de temeri. În adâncul sufletului tău tremuri. Numai la suprafaţă păstrezi un anumit calm; altfel, înăuntru sunt straturi și straturi de teamă.

Un om plin de teamă poate doar să urască – ura este rezultatul natural al fricii. Un om plin de teamă este plin

și de mânie, iar un om plin de mânie e mai mult împotriva vieţii decât în favoarea ei. Pentru omul plin de teamă moartea pare o stare odihnitoare. Omul plin de teamă este sinucigaș. Lui viaţa i se pare periculoasă, pentru că a trăi înseamnă a iubi, or cum poate el să iubească? Așa cum corpul are nevoie de respiraţie pentru a trăi, sufletul are nevoie de iubire pentru a trăi. Iar teama otrăvește iubirea.

Otrăvindu-ţi iubirea, politicianul și preotul produc o scindare în tine, creează în tine un dușman. Dau naștere unui război civil, și ești mereu în conflict cu dușmanul din tine. În acel conflict energia ta se disipează; de aceea nu ai chef de viaţă, nu te bucuri de viaţă. Viaţa ta nu debordează de energie; e monotonă, insipidă, lipsită de inteligenţă.

Iubirea ascute inteligenţa, teama o tocește.

Iubirea ascute inteligenţa, teama o tocește. Cine vrea să fii inteligent? Nu cei care sunt la putere. Cum să vrea ei să fii inteligent? N-au nici un interes, căci dacă ești inteligent îţi dai seama de întreaga lor strategie, de jocurile lor. Ei vor să fii prost, mediocru. Bineînţeles că vor să fii eficient în ceea ce privește războiul, dar nu inteligent; de aceea omenirea trăiește la minimumul potenţialului ei. Cercetătorii spun că omul de rând își folosește doar cinci la sută din inteligenţa potenţială pe durata întregii vieţi. Dacă omul de rând folosește cinci la sută, cum e cu omul ieșit din comun? Cum e cu un Albert Einstein, un Mozart, un Beethoven? Cercetătorii spun că până și cei foarte talentaţi nu folosesc mai mult de zece la sută. Iar cei pe care îi numim genii folosesc doar cincisprezece la sută.

Imaginează-ţi o lume în care fiecare își folosește potenţialul sută la sută... Atunci zeii ar fi invidioși pe pământ, atunci zeii ar vrea să se nască pe pământ. Atunci pământul ar fi un paradis, un superparadis; în prezent e un iad.

Dacă omul ar fi lăsat în pace, dacă n-ar fi otrăvit, iubirea ar fi ceva simplu, foarte simplu. N-ar mai fi nici o problemă. Ar fi exact ca apa care curge la vale, sau ca aburul care se ridică, sau ca pomii care înfloresc, sau ca păsărelele care ciripesc. Ar fi atât de firească și atât de spontană!

Dacă omul ar fi lăsat în pace, dacă n-ar fi otrăvit, iubirea ar fi ceva simplu, foarte simplu.

Dar omul nu e lăsat în pace. Din clipa în care se naște, opresorii sunt gata să sară asupra lui, să-i zdrobească energiile, să-l deformeze în așa măsură, să-l deformeze atât de profund, încât omul să nu-și dea seama că duce o viaţă falsă, o pseudoviaţă, că nu trăiește așa cum îi este menit să trăiască, așa cum s-a născut să trăiască; că trăiește ceva sintetic, și că nu acesta este sufletul lui adevărat. De asta milioane de oameni sunt foarte nefericiţi; ei simt cumva că au fost deturnaţi de la adevărata lor viaţă, că nu sunt ei înșiși, că încă de la început ceva a mers prost...

Iubirea e simplă dacă copilul e lăsat să crească, e ajutat să crească, în mod natural. Dacă copilul e ajutat să fie în armonie cu natura și în armonie cu el însuși, dacă e sprijinit în toate felurile, hrănit, încurajat să fie firesc și să fie el însuși, o lumină pentru sine, atunci iubirea e simplă. Acel copil va deveni pur și simplu iubitor!

Ura ar fi aproape imposibilă pentru că, înainte de a urî pe altcineva, trebuie mai întâi să creezi în tine otrava urii. Poţi să dai cuiva ceva numai dacă ai acel ceva. Poţi să urăşti numai dacă eşti plin de ură. Iar ca să fii plin de ură trebuie să înduri chinurile iadului, să arzi în focul iadului. Ca să fii plin de ură înseamnă să fii mai întâi tu însuţi rănit. Înainte de a răni pe altcineva, trebuie să te rănești pe tine. S-ar putea ca celălalt să nu fie rănit, asta va depinde de celălalt. Dar un lucru este absolut sigur: înainte să poţi urî, trebuie să treci printr-o lungă suferinţă, trebuie să cunoşti nefericirea. S-ar putea ca celălalt să nu-ţi accepte ura, s-ar putea să o respingă. S-ar putea ca celălalt să fie un buddha şi, pur şi simplu, să râdă de ura ta. S-ar putea să te ierte, s-ar putea să nu reacţioneze la ura ta. Dacă el nu e gata să reacţioneze, s-ar putea să nu-l poţi răni. Ce să faci dacă nu poţi să-l tulburi? Eşti neputincios înaintea lui.

Aşa că, dacă urăşti pe cineva, nu înseamnă neapărat că îl şi rănești. Dar un lucru e sigur: ca să urăşti pe cineva, mai întâi trebuie să-ţi rănești sufletul în multe feluri; trebuie să fii atât de plin de otravă, încât să poţi arunca otrava asupra celorlalţi.

Ura este nefirească. Iubirea este o stare de sănătate; ura este o stare de boală. Boala este nefirească. Ea apare numai atunci când pierzi urma naturii, când nu mai eşti în armonie cu existenţa, când nu mai eşti în armonie cu fiinţa ta, cu esenţa ta lăuntrică. Atunci eşti bolnav – eşti bolnav psihic, spiritual.

Ura nu e decât un simbol al bolii, iar iubirea e un simbol al sănătăţii. al întregului şi al sfinţeniei.

Iubirea ar trebui să fie unul dintre lucrurile cele mai firești.

Iubirea ar trebui să fie unul dintre lucrurile cele mai firești, dar nu e. Dimpotrivă, ea a devenit lucrul cel mai greu, aproape imposibil. Ura a devenit un lucru ușor; ești instruit, ești pregătit pentru ură. Să fii hindus înseamnă să fii plin de ură față de mahomedani, față de creștini, față de evrei; să fii creștin înseamnă să fii plin de ură față de alte religii. Să fii naţionalist înseamnă să fii plin de ură față de alte naţiuni.

Cunoști numai un mod de a iubi, adică să-i urăști pe alţii. Poţi să-ţi arăţi iubirea pentru ţară numai urând celelalte ţări, și poţi să-ţi arăţi iubirea pentru Biserica ta numai urând celelalte Biserici.

Așa-zisele religii vorbesc întruna despre iubire, și tot ce fac ele în lume este să creeze tot mai multă ură. Creștinii vorbesc de iubire, și ei au iscat războaie, cruciade. Mahomedanii vorbesc de iubire, și ei au creat *jihad*-urile, războaiele religioase. Hindușii vorbesc de iubire, dar dacă le cercetezi scripturile vezi că sunt pline de ură, ură față de alte religii. Iar noi acceptăm toate prostiile astea! Și le acceptăm fără să opunem rezistenţă, pentru că am fost condiţionaţi să acceptăm aceste lucruri, am fost învăţaţi că așa stau lucrurile. Și atunci continuăm să ne negăm natura.

Iubirea a fost otrăvită, dar nu distrusă. Otrava poate fi dată afară din organism, te poţi curăţa. Poţi să vomiţi tot ce ţi-a impus societatea. Poţi să te lepezi de toate credinţele și de toate condiţionările – poţi să fii liber. Societatea nu te poate ţine veșnic în sclavie, dacă tu decizi să fii liber.

E timpul să renunţi la toate șabloanele vechi și să începi un nou mod de viaţă, un mod de viaţă natural, un mod de viaţă non-represiv, o viaţă nu de renunţări, ci de bucurii. Ura va deveni tot mai imposibilă. Ura este polul opus al iubirii, la fel cum boala este polul opus al sănătăţii. Nu trebuie să alegi boala.

Boala are câteva avantaje pe care sănătatea nu le are; nu te atașa de acele avantaje. Și ura are câteva avantaje pe care iubirea nu le are. Și trebuie să fii foarte atent. Omul bolnav primește simpatie de la ceilalţi; nimeni nu-l supără, toată lumea îl menajează, căci e foarte bolnav. El rămâne în centrul atenţiei familiei și prietenilor, devine personajul central, devine important. Ei bine, dacă se atașează prea mult de această importanţă, de această împlinire a eului, nu va mai vrea să se însănătoșească. Se va agăţa de boală. Iar psihologii spun că există mulţi oameni care se agaţă de boală din cauza avantajelor pe care le are boala. Se tem că, dacă se însănătoșesc, vor redeveni nimeni.

Omul a fost învăţat și asta. Când se îmbolnăvește un copil mic, toată familia intră în priză, îl copleșește cu atenţii. Lucrul ăsta e total neștiinţific. Când copilul e bolnav, ai grijă de corpul lui, dar nu-i da prea multă atenţie, pentru că dacă boala și atenţia se asociază, situaţia devine periculoasă. Ori de câte ori copilul e bolnav el devine centrul atenţiei întregii familii; tatăl vine și se așază lângă el și îl întreabă de sănătate, vine și doctorul, vin și vecinii, și toată lumea îi aduce cadouri... El se atașează prea mult de toate astea; lucrul ăsta poate să-i alimenteze eul într-o așa măsură, încât să nu mai vrea să se facă bine. Dacă se întâmplă asta,

e imposibil să se însănătoșească. Nici un medicament nu-l mai poate ajuta acum. S-a încredințat decisiv bolii.

Când urăști, eul tău este împlinit. Eul poate să existe numai dacă urăște.

Când urăști, eul tău este împlinit. Eul poate să existe numai dacă urăște, pentru că în ură te simți superior, în ură te separi, în ură te definești. În ură atingi o anumită identitate. În iubire, eul trebuie să dispară. În iubire nu mai ești separat – iubirea te ajută să te dizolvi în ceilalți. Ea e o întâlnire și o contopire. Dacă ești prea atașat de eu, ura e un lucru ușor, iar iubirea un lucru extrem de greu. Fii atent – ura este umbra eului. Iubirea are nevoie de mult curaj. Ea are nevoie de mult curaj pentru că presupune sacrificarea eului. Numai cei care sunt gata să devină nimeni sunt capabili de iubire. Numai cei care sunt gata să devină nimic, absolut goi de ei înșiși, sunt capabili să primească de dincolo darul iubirii.

Eul înseamnă lașitate. Lașitatea nu e doar o parte a eului, ea este eul întreg. Și e firesc să fie așa, pentru că eul trăiește cu teama constantă de a nu fi dat în vileag; el este gol pe dinăuntru, nu este existențial; e numai o aparență, nu o realitate. Și ori de câte ori ceva este numai o aparență, un miraj, e firesc ca teama să fie prezentă.

În deșert, mirajul se vede de la distanță. Pare atât de real, încât până și copacii se reflectă în apă, apă care nu există. Vezi copacii, vezi apa, dar asta de la distanță. Pe măsură ce te apropii, mirajul se destramă până dispare de tot. El nu a fost decât efectul razelor de soare reflectate de nisipul încins al deșertului.

Ca să înţelegi mai uşor, am să dau un alt exemplu.

Vezi luna, îi vezi frumuseţea, îi vezi lumina rece. Dar primii astronauţi au fost şocaţi, pentru că atunci când s-au apropiat de lună n-au văzut nici o lumină. Luna era doar o bucată de pământ plat şi sterp, fără vegetaţie, o piatră moartă. Însă, stând pe lună, când s-au uitat spre pământ au fost uimiţi: pământul radia o lumină frumoasă. În comparaţie cu acea lumină, luna şi frumuseţea ei sunt nimic, pentru că pământul este de opt ori mai mare decât luna. Însă ei ştiau că totul era fals, căci trăiseră toată viaţa pe pământ. Ca să vezi reflecţia luminii soarelui ai nevoie de distanţă. Şi pământul radiază; el absoarbe o parte din lumina soarelui, dar majoritatea o reflectă. Acea lumină reflectată poate fi văzută numai când eşti departe de pământ; altfel nu o vezi.

Eul este un fenomen non-existenţial – oamenii care sunt departe de tine îl simt, îl văd, pot fi răniţi de el. Singura ta preocupare este ca ei să nu vină prea aproape. Fiecare îl ţine pe fiecare la distanţă, pentru că să laşi oamenii să vină prea aproape de tine înseamnă să deschizi uşile pustietăţii tale, ale goliciunii tale lăuntrice.

Eul nu există. Însă tu te identifici atât de tare cu eul, încât simţi moartea eului, dispariţia eului ca pe propria-ţi moarte. Nu e aşa; dimpotrivă, când eul moare, îţi cunoşti realitatea, fiinţa esenţială.

Egoistul e laş. El nu permite nimănui o apropiere de vreun

Egoistul e laş. El nu permite nimănui o apropiere de vreun fel – prietenie, iubire, nici chiar tovărăşie.

fel – prietenie, iubire, nici chiar tovărășie. Adolf Hitler nu lăsa pe nimeni să doarmă cu el în cameră. Dormea întotdeauna singur, cu ușa încuiată pe dinăuntru. Nu s-a însurat pentru simplul motiv că dacă ești însurat trebuie să-ţi laşi soţia să intre în cameră, și nu doar în cameră, ci și în pat. Lucrul ăsta înseamnă o apropiere prea mare și e prea periculos. El nu avea prieteni. Ţinea oamenii cât mai la distanţă; în toată viaţa lui n-a existat nici măcar un singur om care să-i fi pus vreodată mâna pe umăr – el nu admitea atâta apropiere.

De ce îi era atât de frică? Se temea că în clipa în care ar fi permis cuiva o astfel de apropiere, măreţia lui – „marele Adolf Hitler" – ar fi dispărut. N-ai mai fi văzut decât o făptură sfrijită, pigmee, fără nimic măreţ.

Cu cât e un om mai egoist, cu atât mai mult trebuie să rămână singur. Iar ca să fii singur înseamnă să fii nefericit, dar trebuie să plătești. Pentru ca un eu non-existenţial să pară real trebuie să plătești cu nefericirea ta, cu durerea ta, cu neliniștea ta. Și chiar dacă reușești să nu lași pe nimeni să se apropie de tine, știi foarte bine că totul e doar un balon de săpun – o mică înţepătură și va dispărea.

Cu cât e un om mai egoist, cu atât mai mult trebuie să rămână singur.

Napoleon Bonaparte a fost unul dintre cei mai mari egoiști din istorie, dar a fost înfrânt, iar motivul înfrângerii lui merită discutat.

Când era prunc, avea doar șase luni, doica lui l-a lăsat în grădină și s-a dus în casă să ia ceva, iar o pisică vagaboandă s-a repezit la copil. Unui copil de șase luni pisica trebuie să-i fi părut un leu mare! Pisica era doar

jucăușă, însă copilul s-a speriat foarte tare, șocul a pătruns atât de adânc, încât chiar și când a crescut mare și a luptat în multe războaie, a fost un mare soldat, frica de pisici i-a rămas. În clipa în care vedea o pisică își pierdea tot curajul, devenea brusc un prunc de șase luni.

Faptul ăsta îi era cunoscut amiralului englez Nelson; altfel Nelson nu se compara cu Napoleon Bonaparte. Și acesta a fost singurul război în care Napoleon Bonaparte a fost înfrânt. Nelson a adus în fața armatei șaptezeci de pisici, iar când Napoleon a văzut șaptezeci de pisici a avut o cădere nervoasă. I-a spus adjunctului său: „Preia comanda armatei. Eu nu mai sunt în stare nici să lupt, nici să gândesc. Pisicile astea m-au omorât". Și bineînțeles că a fost înfrânt.

Istoricii care spun că a fost înfrânt de Nelson se înșală. Nu, el a fost înfrânt de un truc psihologic. A fost învins de pisici, a fost învins de copilăria lui, a fost învins de o teamă pe care nu o putea controla.

A fost ţinut prizonier pe o insulă mică, Sfânta Elena. În prima zi când a ieșit la plimbare, era însoţit de doctorul însărcinat să aibă grijă de el. Mergeau pe o potecă îngustă, iar din direcţia opusă venea o femeie care căra un sac mare cu iarbă. Poteca era foarte îngustă, cineva trebuia să se dea la o parte. Doctorul i-a strigat femeii: „Dă-te la o parte! Trece Napoleon Bonaparte!"

Dar femeia nu avea școală, nu auzise niciodată de Napoleon Bonaparte, așa că a spus: „Și ce? Să se dea el la o parte! Iar ţie să-ţi fie rușine. Sunt femeie și mai car și greutate. Eu să mă dau la o parte?"

Napoleon Bonaparte l-a luat pe doctor de mână, s-a dat la o parte și a spus: „A trecut vremea când munţii îi făceau

loc să treacă lui Napoleon Bonaparte; balonul de săpun nu mai e. Trebuie să-i fac loc unei femei care cară iarbă".

El își dădea seama de ce fusese înfrânt: toată viaţa lui reprimase o teamă, iar când teama ieșise la iveală, fusese desfiinţat. Napoleon Bonaparte era un nimeni.

Asta e situaţia unui mare egoist.

Să nu crezi că lașitatea e doar un ingredient al egoismului; ea este egoismul întreg. Eul înseamnă lașitate. Iar când ești fără eu nu te temi de nimic, pentru că acum nimic nu-ţi mai poate fi luat; nici chiar moartea nu poate distruge nimic în tine. Singurul lucru care poate fi distrus de cineva este eul.

Să nu crezi că lașitatea e doar un ingredient al egoismului; ea este egoismul întreg. Eul înseamnă lașitate. Iar când ești fără eu nu te temi de nimic, pentru că acum nimic nu-ţi mai poate fi luat; nici chiar moartea nu poate distruge nimic în tine. Singurul lucru care poate fi distrus de cineva este eul.

Eul este atât de fragil, atât de perisabil, încât oamenii care se agaţă de el tremură întotdeauna în sufletul lor.

Abandonarea eului este cea mai măreaţă faptă pe care o poate face un om; ea dovedește că ești mai mult decât pari, ea dovedește că în tine există ceva nemuritor, indestructibil, etern.

Eul face din tine un laș.

Lipsa de eu te face un pelerin neînfricat în eternul mister al vieţii.

Desprinde-te din mulțime

Meditația înseamnă curajul de a fi singur și liniștit. Încetul cu încetul, începi să simți în tine o calitate nouă, o vioiciune nouă, o frumusețe nouă, o inteligență nouă care nu e împrumutată de la nimeni, care se dezvoltă în lăuntrul tău. Ea are rădăcini în existența ta. Iar dacă nu ești las, ea va ajunge să înflorească, să dea roade.

Nimeni nu este ceea ce existența l-a destinat să fie. Societatea, religia, cultura, învățământul conspiră laolaltă împotriva copiilor inocenți. Ele dețin toată puterea, pe când copilul e neajutorat și dependent, drept pentru care pot să facă din el tot ce vor. Ele nu-i dau voie nici unui copil să-și împlinească destinul firesc. Toate eforturile lor au ca țel transformarea făpturilor umane în utilități. Ele se tem că dacă un copil este lăsat să se dezvolte singur, firesc, acesta s-ar putea ca, ajuns la maturitate, să nu le mai servească interesele. Societatea nu e pregătită să-și asume acest risc. Ea înhață copilul și începe să-l modeleze conform nevoilor sale.

Într-un anumit sens, acest lucru ucide sufletul copilului și îi dă acestuia o identitate falsă, astfel încât să nu simtă lipsa sufletului, a ființei lui. Falsa identitate e un înlocuitor. Dar acel înlocuitor este util numai în aceeași mulțime care ți l-a dat. În clipa în care ești singur, falsa identitate începe să se prăbușească și iese la iveală adevărata identitate care a fost reprimată. De aici teama de singurătate.

Nimeni nu vrea să fie singur. Fiecare vrea să facă parte dintr-o mulțime, și nu doar dintr-o mulțime oarecare, ci dintr-o mulțime mare – o mulțime religioasă, un partid politic, un club cu mii de membri, și multe alte grupări. Omul vrea să fie susținut douăzeci și patru de ore pe zi pentru că falsul, fără susținere, nu poate să reziste. În clipa în care e singur, omul începe să simtă o nebunie ciudată. Timp de mulți ani s-a crezut cineva, iar apoi, într-o clipă de singurătate, își dă seama că nu e acel cineva. Atunci apare frica; cine e el, de fapt?

Din cauza anilor mulți de reprimare, adevărata identitate va avea nevoie de ceva timp ca să se exprime. Misticii au numit intervalul dintre cele două identități „noaptea neagră a sufletului", o expresie foarte potrivită. Omul nu mai e fals, dar nici real, încă. E în încurcătură, nu știe cine este.

În Occident, mai ales, problema e și mai complicată, pentru că nu s-a pus la punct nici o metodologie de descoperire a adevăratei identități cât mai repede pentru ca noaptea neagră a sufletului să fie scurtată. Occidentul nu știe nimic despre meditație. Iar meditația nu înseamnă decât să fii singur, liniștit și tăcut, așteptând ca adevărata identitate să se afirme. Nu e o acțiune, e o relaxare tăcută, pentru că orice acțiune e dictată de falsa personalitate. Toate faptele

tale săvârșite de-a lungul anilor își au originea în falsa personalitate. E un obicei vechi.

Occidentul nu știe nimic despre meditaţie. Iar meditaţia nu înseamnă decât să fii singur, liniștit și tăcut, așteptând ca adevărata identitate să se afirme.

Obiceiurile mor greu. Ai trăit mulţi ani cu o falsă personalitate impusă de oamenii pe care i-ai iubit, pe care i-ai respectat... iar ei nu ţi-au făcut nimic rău în mod intenţionat. Intenţiile lor au fost bune, doar conștiinţa lor a fost nulă. Părinţii tăi, profesorii, preoţii, politicienii au fost oameni inconștienţi. Iar în mâinile unui om inconștient chiar și buna intenţie se dovedește a fi otrăvitoare.

Așa că ori de câte ori ești singur te cuprinde o teamă profundă, pentru că, dintr-odată, falsa identitate începe să dispară. Iar adevăratei identităţi îi mai ia puţin timp până să apară, căci ai pierdut-o cu foarte mulţi ani în urmă. Ca să înalţi un pod peste golul căscat în atâţia ani e nevoie de timp.

În acel interval de timp, faptul că nu știi cine ești te face să simţi că îţi pierzi minţile. Începi imediat să faci ceva, doar ca să ai o ocupaţie. Și astfel, falsa identitate rămâne activă, nu dispare.

De aceea oamenilor le este cel mai greu în vacanţe. Ei lucrează cinci zile pe săptămână, cu speranţa că în weekend se vor relaxa. Dar în toată lumea weekendul este perioada cea mai grea – în weekend au loc mai multe accidente, se sinucid mai mulţi oameni, se comit mai multe crime, se petrec mai multe furturi, mai multe violuri. Ciudat... acești

oameni au fost activi cinci zile și n-au avut nici o problemă. Dar weekendul le dă ocazia să aleagă între a fi angajaţi în ceva și a se destinde; însă destinderea e înspăimântătoate; falsa personalitate dispare. Și atunci oamenii preferă să rămână activi, se reped spre plaje, bară la bară, pe distanţe de mile întregi. Dacă îi întrebi unde se duc, spun că fug de mulţime, de aglomeraţie, când de fapt toată mulţimea merge cu ei! Toţi vot să găsească un loc liniștit, izolat!

De fapt, ar fi fost mai izolaţi și mai liniștiţi dacă ar fi rămas acasă, pentru că toţi tâmpiţii au plecat în căutarea unui loc izolat. Și se grăbesc ca nebunii, pentru că două zile se sfârșesc repede, iar ei trebuie să ajungă – nu întreba unde! Plajele sunt foarte aglomerate, nici chiar pieţele nu sunt atât de aglomerate. Și, ceea ce e foarte ciudat, oamenii se simt în largul lor făcând plajă. Zece mii de oameni stau la soare pe o plajă mică, se relaxează. Dacă același om ar fi singur pe aceeași plajă, el nu s-ar putea relaxa. Însă acum știe că în jurul lui se relaxează mii de oameni. Aceiași oameni au fost în birouri, aceiași oameni au fost pe străzi, aceiași oameni au fost în piaţă, acum aceiași oameni sunt pe plajă.

Pentru ca falsa identitate să existe, mulţimea e un factor esenţial. În clipa în care ești singur, te apucă spaima.

N-ai de ce să-ţi faci griji, pentru că ceea ce dispare merită să dispară. Nu are rost să te agăţi de falsa identitate, nu e a ta, nu ești tu. Tu, cel adevărat, ești atunci când falsa identitate a dispărut, și în locul ei apare fiinţa proaspătă, inocentă, nepoluată. Nimeni altcineva nu-ţi poate răspunde la întrebarea „Cine sunt?" – vei ști singur.

Toate tehnicile de meditaţie ajută la distrugerea falsei identităţi. Ele nu-ţi dau adevărata identitate – adevărata identitate nu poate fi dată.

Ceea ce poate fi dat nu e adevărat. Ai deja adevărata identitate; doar că trebuie să o înlături pe cea falsă.

Sau se mai poate spune într-un fel: Maestrul îţi ia ceea ce de fapt nu ai și îţi dă ceea ce de fapt ai.

Meditaţia înseamnă curajul de a fi singur și liniștit. Încetul cu încetul, începi să simţi în tine o calitate nouă, o vioiciune nouă, o frumuseţe nouă, o inteligenţă nouă care nu e împrumutată de la nimeni, care se dezvoltă în lăuntrul tău. Ea are rădăcini în existenţa ta. Iar dacă nu ești laș, ea va ajunge să înflorească, să dea roade.

Numai cei bravi, cei curajoși, oamenii care au îndrăzneală pot fi religioși. Nu cei care merg la biserică – aceștia sunt lași. Nu hindușii, nu mahomedanii, nu creștinii – ei sunt împotriva căutării adevărului. Ei caută să-și consolideze și mai mult falsa identitate.

La naștere, ai venit pe lume cu viaţă, cu conștiinţă, cu multă sensibilitate, însă toate astea au fost acoperite de falsa personalitate.

N-ai de ce să-ţi fie frică. Poţi să pierzi doar ceea ce trebuie pierdut. Și e bine să-l pierzi repede, pentru că cu cât stă mai mult, cu atât devine mai puternic. Și nu știi ce-o să fie mâine.

Nu mori înainte de a-ţi da seama cine ești tu cel adevărat. Cei care trăiesc ca ființă autentică și mor ca ființă autentică știu că viaţa e veșnică, iar moartea e o ficţiune.

Politica numerelor

Societatea se așteaptă să te comporţi precum ceilalţi. În clipa în care te comporţi puţin altfel devii străin, iar oamenii se tem foarte tare de străini.

De asta ori de câte ori două persoane se află în autobuz, în tren, sau doar într-o staţie de autobuz, ele nu pot să tacă, pentru că, tăcând, sunt străine, încep imediat să se prezinte, intră în vorbă – „Cine eşti? Unde mergi? Cu ce te ocupi?" Câteva lucruri şi se liniştesc; sunt la fel ca alţi oameni.

Oamenii vor să fie continuu într-o mulţime în care îşi găsesc locul, în clipa în care te comporţi altfel, toată mulţimea devine bănuitoare, căci te cunoaşte şi vede schimbarea. Te cunoştea când nu te acceptai, şi acum, deodată, vede că te accepţi...

În clipa în care te comporţi altfel, toată mulţimea devine bănuitoare, căci te cunoaşte şi vede schimbarea.

În societatea asta nimeni nu se acceptă. Fiecare se condamnă. Ăsta e stilul de viaţă al societăţii – să te condamni. Iar dacă nu te condamni, dacă te accepţi, societatea te exclude. Societatea nu tolerează pe nimeni care se detaşează de mulţime, pentru că societatea trăieşte prin număr. Există o politică a numerelor. Acolo unde sunt în numere mari, oamenii se simt bine. Numărul mare le dă certitudinea că au dreptate, că nu se înşală, întrucât au alături milioane de oameni. Când este singur, omul începe să se îndoiască, îşi spune: „Nimeni nu e cu mine. Ce-mi garantează mie că am dreptate?"

De asta spun eu că îţi trebuie mult curaj să fii singur, independent, să poţi să-ţi spui: „Nu contează că toată lumea e împotriva mea. Ceea ce contează este faptul că experienţa mea se justifică. Nu mă interesează numărul, nu mă interesează câţi oameni sunt de partea mea. Mă interesează valabilitatea experienţei mele, vreau să văd

dacă nu fac decât să repet ca un papagal cuvintele altcuiva sau sursa afirmaţiilor mele se află în propria-mi experienţă. Dacă da, atunci toată lumea poate să se dea la o parte, căci eu am dreptate și ei greșesc. Nu contează, n-am nevoie de votul lor ca să mă simt bine. Numai cei care adoptă părerile altora au nevoie de sprijinul altora".

Dar așa a funcţionat societatea până acum; așa te-a ţinut în turmă. Dacă ceilalţi sunt triști, trebuie să fii și tu trist; dacă ceilalţi sunt nefericiţi, trebuie să fii și tu nefericit. Indiferent cum sunt ceilalţi, trebuie să fii și tu la fel. N-ai voie să fii deosebit, pentru că deosebirea duce în ultimă instanţă la unicitate, la indivizi, iar societatea se teme foarte tare de indivizi și de unicitate. Și asta pentru că celui care a devenit independent faţă de gloată nu-i mai pasă deloc de gloată. Pentru el templele, zeii, scripturile celorlalţi nu mai înseamnă nimic.

Acum e el însuși și își vede de drumul lui, are stilul lui de a trăi, de a muri, de a sărbători, de a cânta, de a dansa. A ajuns acasă.

Și nimeni nu poate ajunge acasă cu gloata. Fiecare ajunge acasă numai singur.

Și nimeni nu poate ajunge acasă cu gloata, fiecare ajunge acasă numai singur.

Ascultă-ți „simțul lăuntric"

Un băiat se scărpina întruna în cap. Într-o zi, tatăl său l-a întrebat: „Fiule, de ce te scarpini mereu în cap?" „Păi", răspunse băiatul, „probabil pentru că sunt singurul care știe că mă mănâncă".

Acesta este simțul lăuntric! Numai tu știi. Nimeni altcineva nu știe. Nu se observă din afară. Când te doare capul, numai tu știi – n-o poți dovedi. Când ești fericit, numai tu știi – n-o poți dovedi. Ceea ce simți tu nu poate fi pus pe masă pentru a fi inspectat de toată lumea, disecat, analizat.

Simțul lăuntric e atât de lăuntric, încât nici nu poți dovedi că există.

De fapt, simțul lăuntric e atât de lăuntric, încât nici nu poți dovedi că există. De asta știința continuă să-l nege, dar negarea este nedreaptă. Până și omul de știință știe că atunci când iubește are un sentiment lăuntric. E *ceva* acolo! Nu un lucru, nu un obiect, nu ceva care să poată fi arătat celorlalți, dar totuși *ceva*.

Simțul lăuntric are validitatea lui. Dar din cauza instruirii științifice, oamenii și-au pierdut încrederea în simțul lăuntric. Se bazează pe ceilalți. Se bazează atât de mult pe ceilalți, încât dacă un om îi spune altuia „Arăți foarte fericit", omul respectiv începe să se simtă fericit. Dacă douăzeci de persoane se hotărăsc să facă o alta nefericită, o fac. Nu trebuie decât să-i repete toată ziua, oriunde o întâlnesc: „Arăți foarte nefericită, foarte tristă. Ce s-a întâmplat? Ți-a murit cineva?", pentru ca acea persoană să intre la bănuieli, să-și spună că dacă atâția oameni au remarcat că e nefericit, trebuie să fie.

Depinzi de părerea celorlalți, te bazezi pe ea atât de mult, încât ai pierdut urma simțului lăuntric. Acest simț lăuntric trebuie redescoperit, pentru că tot ce e frumos, și tot ce este bun, și tot ce e divin poate fi simțit numai cu simțul lăuntric.

Nu te mai lăsa influenţat de părerea altora. Mai degrabă, privește în tine, cercetează, lasă-ţi simţul lăuntric să-ţi vorbească. Ai încredere în el. Dacă ai încredere, el se va dezvolta. Dacă ai încredere în el îl vei hrăni, va deveni mai puternic.

Vivekananda s-a dus la Ramakrishna și i-a spus: „Nu există Dumnezeu! Pot să dovedesc că nu există Dumnezeu". Vivekananda era un om foarte logic, sceptic, educat, instruit în gândirea filosofică occidentală. Ramakrishna nu avea școală, era analfabet. Și Ramakrishna a spus: „Bine. Dovedește-mi".

Vivekananda a vorbit mult, expunându-și toate dovezile, argumentându-și afirmaţia. Ramakrishna l-a ascultat, apoi a spus: „Dar simţul meu lăuntric îmi spune că Dumnezeu există și că este autoritatea supremă. Tot ce ai spus tu au fost argumente. Simţul tău lăuntric ce spune?"

Vivekananda nici nu se gândise la asta. Ridică din umeri. El citise cărţi, adunase argumente, dovezi pro și contra, și pe baza acestor dovezi încercase să hotărască dacă Dumnezeu există sau nu. Nu cercetase în fiinţa sa, nu-și întrebase simţul lăuntric.

Asta e o prostie, dar mintea sceptică e proastă, mintea logică e proastă.

Ramakrishna a spus: „Argumentele tale sunt frumoase, îmi plac. Dar ce să fac? Eu *știu*! Simţul meu lăuntric spune că Dumnezeu există. Așa cum simţul meu lăuntric îmi spune că sunt fericit, că sunt bolnav, că mă doare stomacul, că azi nu mă simt bine, tot așa îmi spune că Dumnezeu există. Nu se pune problema de dezbatere. Nu pot să-ţi dovedesc, dar, dacă vrei, pot să-ţi arăt". Până

atunci, nimeni nu-i mai spusese lui Vivekananda că Dumnezeu poate fi arătat. Și înainte să apuce să spună ceva, Ramakrishna sări cu picioarele pe pieptul lui! Și ceva s-a întâmplat, vreo descărcare de energie, căci Vivekananda căzu într-o transă care ţinu trei ore. Când în cele din urmă deschise ochii, era cu totul alt om.

Ramakrishna l-a întrebat: „Ce mai spui acum? Există sau nu Dumnezeu? Ce-ţi spune simţul lăuntric?"

Vivekananda era liniștit cum nu mai fusese niciodată. Simţea în interiorul său o stare de bine debordantă... Se înclină și atinse picioarele lui Ramakrishna, spunând: „Da, Dumnezeu există".

Dumnezeu nu e o persoană, ci senzaţia absolută de bine, senzaţia absolută că ești acasă, senzaţia absolută că „Eu aparţin acestei lumi și această lume îmi aparţine. Nu sunt aici un străin, nu sunt un om din afară".

Senzaţia absolută – existenţială – că „Acest întreg și cu mine nu suntem separaţi". Această experienţă este Dumnezeu, înseamnă Dumnezeu. Însă această experienţă este posibilă numai dacă îţi lași simţul lăuntric să funcţioneze.

Lasă-l să funcţioneze! Dă-i cât mai multe ocazii. Nu căuta păreri din afară. Caută să rămâi independent. Simte mai mult, gândește mai puţin.

Uită-te la trandafir și nu repeta ca un papagal: „Trandafirul ăsta e frumos". S-ar putea să fie doar o părere a altora, încă din copilărie i-ai auzit pe alţii spunând: „Trandafirul e o floare frumoasă". Așa că atunci când vezi un trandafir, pur și simplu repeţi părerea altora. Dar chiar simţi că este? Asta îţi spune simţul lăuntric? Dacă nu, nu o spune.

Uită-te la lună și nu spune că e frumoasă decât dacă așa îți spune simțul lăuntric.

Există șase simțuri. Cinci sunt exterioare; ele îți vorbesc despre lume. Ochii spun ceva despre lumină; fără ochi, n-ai cunoaște lumina. Urechile spun ceva despre sunet; fără urechi, n-ai ști ce e sunetul. Există un al șaselea simț, simțul interior, care îți spune ceva despre tine și despre sursa supremă a lucrurilor. Acest simț trebuie descoperit.

Meditația nu e decât descoperirea simțului lăuntric. Cea mai mare frică din lume este frica de părerea celorlalți. Iar în clipa în care nu-ți mai e frică de turmă nu mai ești oaie, ești leu. Un răcnet puternic se aude în inima ta, răcnetul libertății.

Buddha chiar a numit acest lucru răcnetul leului. Când un om atinge o stare de liniște absolută, el răcnește ca un leu. Știe pentru prima dată ce este libertatea, pentru că acum nu-i mai e frică de părerea nimănui. Nu contează ce spun oamenii.

Când un om atinge o stare de liniște absolută, el răcnește ca un leu.

N-are nici o importanță dacă te numesc sfânt sau păcătos; singurul în măsură să te judece e Dumnezeu. Iar prin „Dumnezeu" nu se înțelege o persoană, ci întregul univers.

Nu-i o problemă de a sta în fața unei persoane, ci în fața copacilor, a munților, a râurilor, a stelelor – a întregului univers. Iar acesta este universul nostru, facem parte din el. Nu avem de ce să ne fie frică de el, nu avem de ce să ne ascundem de el. De fapt, nici dacă am încerca

nu ne-am putea ascunde. Întregul știe deja totul despre părți, despre fiecare dintre noi, el știe mai multe despre noi decât noi înșine.

Și al doilea aspect este și mai important; al doilea aspect e că Dumnezeu a judecat deja. Nu e ceva care o să se întâmple în viitor, s-a întâmplat deja – el a judecat. Așa că chiar și frica de acea judecată e neîntemeiată. Nu e vorba de vreo Zi a Judecății la sfârșit. N-ai de ce să tremuri. Ziua Judecății a avut loc în prima zi; în momentul în care te-a creat, te-a și judecat. Te cunoaște, ești creația lui. Dacă ceva merge rău cu tine, el e răspunzător, nu tu. Dacă tu te abați de la calea cea dreaptă, el e răspunzător, nu tu. Cum să fii tu răspunzător când nu ești propria ta creație? Dacă un tablou iese prost, nu tabloul e de vină, ci pictorul.

Așa că n-are de ce să-ți fie frică de mulțime sau de vreun zeu imaginar care, la sfârșitul lumii, te-ar putea întreba ce ai făcut și ce n-ai făcut. Dumnezeu te-a judecat deja, așa că ești liber. Iar din clipa în care știi că ești absolut liber să fii tu însuți, viața începe să aibă o calitate dinamică. Frica încătușează, libertatea dă aripi.

LIBERTATEA ÎȚI DĂ ARIPI.

Toată viața mea am fost un neadaptat – în familie, în religie, în țară –, și lucrul ăsta mi-a făcut mare plăcere, pentru că a nu te adapta înseamnă a fi deosebit.

A te încadra în ordinea deja stabilită înseamnă a-ți pierde individualitatea. Iar asta e tot ce ai. În clipa în care faci compromisuri și îți pierzi individualitatea, ai pierdut tot. Te-ai sinucis. Numai inadaptabilii nu se distrug.

Bineînţeles că pentru asta e nevoie de curaj și de un extrem de puternic simţ al libertăţii, altfel nu te poţi împotrivi întregii lumi. Dar, împotrivindu-te întregii lumi, simţi o bucurie și o fericire pe care cei care n-au fost niciodată inadaptabili nu le pot înţelege.

Toţi oamenii mari din istorie au fost niște inadaptabili în societatea lor. Toţi oamenii care au contribuit la fericirea omului și la frumuseţea pământului au fost inadaptabili. A fi inadaptabil este o calitate extrem de preţioasă.

Să nu faci niciodată compromisuri în nici o privinţă. Însuși compromisul este începutul distrugerii tale.

Nu vreau să spun că trebuie să fii încăpăţânat; dacă vezi că ceva e corect, mergi mai departe. Dar dacă îţi dai seama că ceva nu e corect, chiar dacă toată lumea consideră că e corect, rămâi pe poziţie și acest lucru îţi va da tărie și o anumită integritate.

A fi inadaptabil nu înseamnă a fi egoist. Dacă ești egoist, mai devreme sau mai târziu vei face compromisuri. Când vei găsi un grup, o societate, o ţară care te ajută să fii mai egoist, te vei încadra imediat în acel grup sau în acea societate. Adevăratul inadaptabil este un om umil, de asta nu poate fi absorbit. El e liber pentru că nu are eu, *ego*.

A fi inadaptabil nu înseamnă a fi egoist.

Din câte mi-am dat eu seama, numai oamenii inteligenţi sunt respinși, individualităţile. Cei care au parte de mult respect în lume sunt cei supuși, fără personalitate, fără libertate de exprimare, cei care n-au niciodată ceva de spus, care sunt mereu gata să spună da, chiar și împotriva voinţei lor. Aceștia ajung președinţi, prim-miniștri, sunt stimaţi,

au parte de toate onorurile, pentru simplul motiv că s-au sinucis. Ei nu mai sunt vii, s-au fosilizat pur și simplu.

De ce să te încadrezi într-un anumit tipar? Fiecare individ e unic; de ce să se încadreze în mulajul altuia?

Toată suferința lumii poate fi explicată foarte simplu: fiecare om a fost tăiat, modelat, aranjat de către alții, fără ca măcar să se deranjeze să afle cum trebuia să fie de la natură. Nu i se dă șansa de a exista conform adevăratei sale naturi.

Din clipa în care copilul se naște, părinții încep să-l răsfețe și astfel îl strică; firește, intențiile părinților sunt bune, dar și ei au fost condiționați la fel, și repetă același lucru cu copilul, nu știu altceva.

Copilul neascultător este permanent certat; copilul ascultător este permanent lăudat. Dar ai auzit vreodată de vreun copil ascultător care să fi ajuns renumit în lume în vreun domeniu de creativitate? Ai auzit vreodată de vreun copil ascultător care să fi primit Premiul Nobel pentru ceva – literatură, pace, știință? Copilul ascultător ajunge să facă parte din mulțimea de rând.

Eliberarea din, eliberarea pentru

Nu gândi niciodată în termenii eliberării *din*; gândește întotdeauna în termenii eliberării *pentru*. Diferența este enormă. Fii liber pentru Dumnezeu, fii liber pentru adevăr, dar nu te gândi că vrei să te eliberezi din mulțime. S-ar putea să ajungi departe într-o zi, dar nu vei fi niciodată liber. Oriunde te-ai duce, vei rămâne dominat de mulțime. Căci nu mulțimea e problema – tu ești problema. Nu mulțimea

te trage, ci condiţionarea ta subconștientă. Mulţimea nu are nici o putere dacă tu nu cooperezi. Dacă vrei să fii liber, nu mai coopera, dar fă-o numaidecât, fără efort, fără luptă, căci dacă te lupţi, vei pierde bătălia.

Cel care luptă cu ceva ajunge să fie obsedat de acel ceva. Așa se întâmplă cu călugării din mănăstiri. Ei vor să scape de sex, dar mintea le e numai la sex. Postesc, nu dorm, fac yoga și o mie și una de lucruri, dar cu cât se luptă mai mult cu sexul, cu atât sunt mai obsedaţi de el. El devine exagerat de important.

Cel care luptă cu ceva ajunge să fie obsedat de acel ceva.

Mulţimea nu ţi-a făcut nimic așa, de capul ei – tu i-ai cerut ceva – recunoaștere, stimă, sau mai știu eu ce. Dacă i-ai cerut, trebuie să-i dai ceva în schimb, căci mulţimea spune: „Bine, noi îţi dăm respect, tu ne dai libertatea ta". E un târg. Degeaba te mai lupţi după aceea cu mulţimea; ai încheiat târgul, ești bun de plată. Ca să fii liber, nu mai încheia târguri, nu mai coopera!

Găsește-ți fața originală

Fii ceea ce ești, fără să-ţi pese deloc de lume. Atunci vei simţi o relaxare fantastică și o pace adâncă în inima ta. Asta numesc adepţii filosofiei zen „faţa originală".

Faţa originală este o expresie poetică frumoasă, dar asta nu înseamnă că vei avea o altă faţă. Aceeași faţă își va pierde toată încordarea, va fi relaxată.

Un vechi proverb spune: Erou este omul care nu a avut curajul să fie laș.

Dacă ești laș, ce-i rău în asta? Ești laș, foarte bine. E nevoie și de lași, altfel de unde am mai avea eroi? Ei sunt o necesitate absolută pentru a oferi cadrul apariţiei eroilor.

Fii tu însuţi, oricum ai fi.

Fii tu însuţi, oricum ai fi.

Problema e că nimeni nu ţi-a spus vreodată să fii tu însuţi. Toată lumea își bagă nasul, îţi spune că trebuie să fii așa sau așa, chiar și în probleme banale.

Când eram mic și eram la școală, nu puteam să sufăr să mi se spună cum să fiu. Profesorii încercau să mă mituiască, spunându-mi: „Dacă te comporţi așa cum trebuie, ai să ajungi un geniu". Eu spuneam: „La dracu' cu geniile, nu vreau să fiu decât eu însumi!" Stăteam cu picioarele pe masă, și toţi profesorii erau scandalizaţi. „Ce comportament e ăsta?" spuneau ei. Eu răspundeam: „De ce sunteţi atât de supăraţi, doar nu stau cu picioarele pe capul vostru? Și așa pot să înţeleg mai bine prostiile pe care le predaţi".

Pe o latură a clasei era o fereastră, iar dincolo de ea erau copaci și păsări, cuci mai ales. În majoritatea timpului mă uitam pe fereastră, iar profesorul venea și mă întreba: „De ce ai mai venit la școală?" Eu îi spuneam: „Pentru că acasă n-am o fereastră ca asta, care dă spre cerul întins. Și pe lângă casa mea nu sunt cuci, nu e nici o pasăre. Casa e la oraș, înconjurată de alte case, și strada e atât de aglomerată, încât păsările nu vin acolo să-i încânte pe oameni cu cântecul lor. Și să nu crezi că vin aici să te ascult pe dumneata. Îmi plătesc taxa, așa că dumneata nu ești decât un servitor și trebuie să ţii minte asta. Dacă am să pic la examen, n-am să vin să mă plâng la dumneata, și nici nu o să-mi pară rău. Dar, dacă tot

anul trebuie să mă prefac că te ascult pe dumneata când de fapt ascult cucii de afară, ăsta ar fi începutul unei vieţi ipocrite. Și eu nu vreau să fiu ipocrit".

Pe vremea mea, la școală, era obligatoriu să porţi fes. N-am nimic împotriva fesurilor; când am terminat universitatea am început să port și eu fes, lucru pe care nu îl făcusem până atunci. Primul profesor care s-a supărat din cauza asta mi-a spus: „Încalci disciplina școlară. Unde ţi-e fesul?" I-am răspuns: „Adu regulamentul școlii. Scrie acolo că toţi băieţii trebuie să poarte fes? Dacă nu scrie, impui ceva împotriva regulamentului". M-a dus la directorul școlii, iar eu i-am spus directorului: „Arată-mi unde scrie că fesul e obligatoriu și sunt gata să-l port". Nu exista un regulament scris. Am spus: „Poţi să-mi dai alte argumente logice în favoarea purtării fesului? El îmi va spori inteligenţa? Îmi va lungi viaţa? Mă va face mai arătos? Din câte știu eu, Bengalul e singura provincie din India unde nu se poartă fesuri, și acolo trăiesc cei mai inteligenţi oameni din toată ţara. Punjabul e la polul opus. Acolo, în loc de fesuri, oamenii poartă turbane, turbane mari, de parcă le-ar fi frică să nu le fugă inteligenţa, și ei sunt cei mai puţin inteligenţi oameni din ţară".

Directorul a spus: „Se pare că e o logică în ce spui, dar asta e disciplina școlară. Dacă tu nu porţi fes, nu vor purta nici ceilalţi". „Și ce dacă? E o convenţie stupidă, atâta tot. Nimeni nu are nimic de pierdut dacă se renunţă la ea".

Nimeni nu vrea să te lase să fii tu însuţi în probleme absolut

Nimeni nu vrea să te lase să fii tu însuţi în probleme absolut lipsite de importanţă.

lipsite de importanţă. Când eram copil, aveam părul lung. Intram și ieșeam din prăvălia tatălui meu – casa era în spatele prăvăliei și, ca să intri sau să ieși din casă, trebuia să treci prin prăvălie – și oamenii întrebau: „A cui e fata asta?" Foarte rușinat și stânjenit, tata spunea: „E băiat". „Atunci de ce are părul așa de lung?" Într-o zi, tata s-a supărat foarte tare și m-a tuns cu mâinile lui. Eu n-am spus nimic, lucru care l-a mirat. „N-ai nimic de spus?" m-a întrebat el. „O voi spune în felul meu", am răspuns. „Ce vrei să spui?" „Ai să vezi." Și m-am dus la frizerul dependent de opiu, a cărui prăvălie era chiar în faţa casei noastre. Era singurul om pe care îl respectam. Mai erau și alte frizerii, dar eu îl iubeam pe bătrânul ăla. Era o specie rară și mă iubea. Obișnuiam să stăm de vorbă ore întregi. Și spunea numai prostii! Într-o zi mi-a spus: „Dacă toţi dependenţii de opiu s-ar organiza într-un partid politic, ar putea ajunge să guverneze această ţară". „E o idee bună", am spus. „Da, numai că, fiind dependenţi de opiu, își uită ideile. Eu însumi uit de la mână până la gură." „Fii liniștit, am să-ţi aduc eu aminte. Numai spune-mi ce schimbări vrei să faci în ţara asta, ce ideologie politică vrei." Așadar, m-am dus la el și i-am spus: „Rade-mă în cap". În India te razi în cap numai când îţi moare tatăl. De uimire, i-a trecut ameţeala de la opiu. „Ce s-a întâmplat? A murit tatăl tău?", m-a întrebat el. „Nu e treaba ta; tu fă ce-ţi spun. Rade-mă în cap." „S-a făcut! Asta-i treaba cea mai simplă. Mi se întâmplă de multe ori să intru în bucluc. Vine câte cineva și îmi spune: «Rade-mi barba», iar eu uit și îl rad în cap. El spune: «Ce-ai făcut?», iar eu îi răspund: «Măcar nu plătești pentru asta, deci care-i problema?» Ai dreptate, nu e treaba mea. Dacă a murit, a

murit". M-a ras în cap, iar eu m-am dus acasă. Am trecut prin prăvălie. Tata și clienţii lui s-au uitat la mine. Cineva a întrebat: „Ce s-a întâmplat? Al cui e băiatul ăsta? Văd că i-a murit tatăl". Tata a spus: „E băiatul meu, și eu trăiesc! Dar știam eu că o să facă el ceva. Mi-a dat o lecţie bună!"

Tata a înţeles gestul meu și nu s-a supărat. Dimpotrivă. Mi-a adus un ulei care se folosește la creșterea părului. E un ulei foarte scump, care provine din Bengal și se extrage dintr-o anumită floare, *javakusum*. E un ulei foarte scump, folosit numai de oamenii cei mai bogaţi, dar nu de bărbaţi, ci de femei. Am întâlnit în Bengal femei al căror păr ajungea până la pământ. Tata mi-a spus: „Unge-te pe cap cu uleiul ăsta și în câteva luni părul îţi va crește la loc". Eu i-am spus: „A fost numai vina ta. De ce îţi era atât de rușine? Puteai să spui: «E fata mea», și n-aș fi avut nici o obiecţie. Dar ce mi-ai făcut tu a fost un gest violent, barbar. În loc să discuţi cu mine, m-ai tuns".

Nimeni nu lasă pe nimeni să fie el însuși. Ţi-ai însușit atât de bine ideile altora, încât ţi se pare că sunt ideile tale. Abandonează toate acele condiţionări, leapădă-te de ele așa cum se leapădă copacii de frunzele

Nimeni nu lasă pe nimeni să fie el însuși. Ţi-ai însușit atât de bine ideile altora încât ţi se pare că sunt ideile tale. Abandonează toate acele condiţionări, leapădă-te de ele așa cum se leapădă copacii de frunzele veștede. E mai bine să fii un copac gol, fără frunze, decât să ai frunze din plastic și flori din plastic; e urât.

veștede. E mai bine să fii un copac gol, fără frunze, decât să ai frunze din plastic și flori din plastic; e urât.

Chipul original înseamnă să nu fii dominat de nici un fel de moralitate.

Chipul original înseamnă să nu fii dominat de nici un fel de moralitate, religie, societate, de părinți, profesori, preoți, de nimeni. Înseamnă să-ți trăiești viața conform simțului tău lăuntric, să fii sensibil.

Bucuria de a trăi periculos

Cei curajoși se avântă cu capul înainte. Ei caută toate situaţiile periculoase. Filosofia lor de viaţă nu are în vedere companiile de asigurări. Filosofia lor de viaţă este cea a alpinistului, a planoristului, a practicantului de surfing. Și ei practică surfingul nu doar pe mările din afară, ci și pe mările din adâncul fiinţei lor. Ei nu escaladează doar Alpii și Himalaya, ci și piscurile lăuntrice.

Să trăiești periculos înseamnă să trăiești. Dacă nu trăiești periculos, nu trăiești. Viaţa înflorește numai în pericol. Viaţa nu înflorește în siguranţă; ea înflorește numai în nesiguranţă. Dacă devii sigur, devii ca o apă stătătoare. Atunci energia ta nu se mai mișcă. Ţi se face frică, pentru că nu știi niciodată ce te așteaptă în necunoscut. De ce să riști? Cunoscutul e mai sigur, așa că devii obsedat de ceea ce îţi este familiar. Ajungi să te saturi de el, te plictisești de el, ești nefericit în el, dar rămâi pe mai departe în el pentru că e mai confortabil așa. Măcar știi la ce să te aștepţi. Necunoscutul te face să tremuri, însăși ideea de necunoscut te face să te simţi în nesiguranţă.

Pe lume există două tipuri de oameni. Oamenii care vor să trăiască și să moară confortabil – ei vor o casă confortabilă și un mormânt confortabil – și oamenii care aleg să trăiască periculos, pentru că viaţa prosperă numai acolo unde există risc.

Ai urcat vreodată pe munte? Cu cât urci mai sus, cu atât te simţi mai proaspăt, mai tânăr. Cu cât e mai mare pericolul de a cădea, cu atât e mai adâncă prăpastia de alături, cu atât ești mai viu. Când atârni între viaţă și moarte, nu există plictiseală, nu există trecut, nu există viitor. Trăiești cu acuitate momentul prezent, trăiești aici și acum.

Ori de câte ori există riscul de a-ţi pierde viaţa, există și o bucurie fantastică, pentru că riscul pierderii vieţii te face să fii extraordinar de viu. De aceea sunt oamenii atrași de sporturile extreme.

Cineva l-a întrebat pe Edmund Hillary: „De ce ai ţinut să escaladezi Everestul?" Iar Hillary a răspuns: „Pentru că a fost o provocare". A fost riscant, au murit mulţi până atunci. Timp de șaizeci, șaptezeci de ani, diverse grupuri au încercat să cucerească Everestul, înfruntând o moarte aproape sigură. De ce? Care era atracţia?

Cu cât ajungi mai sus, cu cât te îndepărtezi mai mult de viaţa de rutină, redevii sălbatic, te întorci la lumea animală. Trăiești din nou ca un leu sau ca un tigru, plutești din nou pe cer ca o pasăre, te avânţi tot mai sus. Și, cu fiecare clipă, siguranţa, contul din bancă, familia, societatea, biserica, respectabilitatea rămân tot mai în urmă, se estompează. Ajungi să fii singur.

De asta oamenii sunt atât de atrași de sporturile extreme. Dar nici ele nu prezintă un pericol real pentru

că, în timp, omul devine foarte îndemânatic. Sporturile extreme se pot învăţa, te poţi antrena pentru ele. Sunt un risc calculat, dacă se poate spune așa. Te poţi antrena și pentru alpinism, și pentru cursele de Formula 1. Poţi ajunge la un nivel de iscusinţă la care pericolul e doar marginal. Și apoi, riscurile astea sunt numai riscuri fizice, numai corpul este implicat.

Când spun să trăiești periculos, nu mă refer numai la riscul fizic, ci și la riscul psihic, și în cele din urmă la riscul spiritual. Religiozitatea este un risc spiritual. Ea ajunge la înălţimi de unde s-ar putea să nu mai existe întoarcere. Ăsta este înţelesul cuvântului folosit de Buddha, *anagamin* – cel care nu se mai întoarce. Cel care ajunge la o așa înălţime, încât pur și simplu se pierde.

Când spun să trăiești periculos, nu mă refer numai la riscul fizic, ci și la riscul psihic, și în cele din urmă la riscul spiritual. Religiozitatea este un risc spiritual.

Când spun să trăiești periculos, nu am în vedere viaţa respectabilă, obișnuită, cea de primar al unui oraș sau cea de membru al unei corporaţii. Când ai o profesie bună și câștigi bine, și contul tău din bancă se tot mărește și totul merge foarte bine, mori și nu se întâmplă nimic. S-ar putea ca lumea să te respecte, iar când mori să fii urmat la groapă de o procesiune mare, dar asta e tot. În ziare vor apărea fotografiile tale, și vor exista editoriale, dar pe urmă lumea te va uita. Iar tu ai trăit toată viaţa numai pentru aceste lucruri. Să fii om de spirit înseamnă să înţelegi că nu trebuie să dai prea multă importanţă acestor

lucruri mărunte. Nu spun că n-au și ele un rost, dar rostul lor nu e atât de important pe cât crezi tu.

Banii sunt necesari. Ai nevoie de bani. Însă banii nu sunt scopul, și nu pot să fie scopul. Casa e o necesitate, categoric. Nu sunt ascet și nu-ți spun să-ți dărâmi casa și să fugi în munți. Casa e necesară, dar tu ai nevoie de ea, nu invers.

Așa cum văd eu oamenii, toată treaba s-a răsturnat cu susul în jos. Oamenii trăiesc ca și cum casa ar avea nevoie de ei. Muncesc întruna pentru casă. Adună întruna bani ca și cum contul din bancă ar avea nevoie de ei, iar apoi mor fără să fi trăit, fără să fi avut un singur moment de viață vibrândă, clocotitoare. Au fost prizonierii siguranței, respectabilității, familiarității.

Când trăiești o astfel de viață e firesc să te plictisești. Vin oameni la mine și îmi spun că sunt foarte plictisiți, că s-au săturat de toate, și mă întreabă ce să facă. Ei cred că doar prin repetarea unei mantre vor redeveni vii. Nu-i chiar atât de ușor. Pentru a redeveni vii, vor trebui să-și schimbe întregul stil de viață.

Trăiește astfel încât ziua de mâine să nu fie previzibilă. Nu te aștepta la nimic și fii pregătit pentru tot. La asta mă refer când îți spun să trăiești periculos.

Însă oamenii ce fac? De exemplu, se îndrăgostesc, și apoi dau fuga la primărie sau la biserică și se căsătoresc. Eu nu spun să nu te căsătorești. E o formalitate. Foarte bine, îndeplinește această formalitate ca să mulțumești societatea, dar în sufletul tău nu fi stăpân pe femeie. Nu spune o clipă „îmi aparții". Cum poate să-ți aparțină o persoană? Iar dacă tu te consideri stăpân pe ea, și ea se va considera stăpână pe tine, și atunci s-a zis cu iubirea.

Iubește, dar nu lăsa căsnicia să-ţi degradeze iubirea. Muncește – munca e necesară –, dar nu lăsa ca munca să fie viaţa ta. Joaca trebuie să rămână viaţa ta. Munca trebuie să fie doar un mijloc de a te juca. Nu-ţi transforma viaţa într-o rutină de muncă, pentru că scopul vieţii e joaca.

Joaca trebuie să rămână viaţa ta.

Joaca înseamnă să faci ceva de dragul acelui lucru. Cu cât te vei juca mai mult, cu atât vei fi mai viu. Desigur, viaţa ta va fi mereu în pericol, dar așa trebuie să fie viaţa. Riscul face parte din ea. De fapt, cea mai bună, cea mai frumoasă parte a ei este riscul. S-ar putea să nu știi, dar chiar și când respiri există un risc. Inspiri, dar cine știe dacă ai să și expiri? Nu e sigur, nu există nici o garanţie.

Dar există oameni a căror religie este siguranţa. Dacă vorbesc de Dumnezeu, vorbesc de Dumnezeu ca siguranţa supremă. Dacă se gândesc la Dumnezeu, se gândesc numai din cauză că le e frică. Dacă se roagă sau meditează, o fac doar pentru a fi „bine văzuţi" de Dumnezeu. Își spun: „Dacă există Dumnezeu, el va ști că am mers regulat la biserică, va ști că m-am rugat zi de zi. Pot să depun mărturie pentru asta". Chiar și rugăciunea lor e doar un mijloc de a se asigura.

Să trăiești periculos înseamnă să trăiești ca și cum fiecare moment e ultimul. Fiecare moment are valoarea lui, și nu ţi-e frică. Știi că moartea există, accepţi faptul că moartea există și nu te ascunzi de moarte. De fapt, îi ieși în întâmpinare. Savurezi acele momente de întâmpinare a morţii, le savurezi fizic, psihic, spiritual.

Prin a trăi periculos înţeleg savurarea acelor momente când vii în contact direct cu moartea, când moartea devine aproape o realitate.

Cei curajoși se avântă cu capul înainte. Ei caută toate împrejurările în care există pericol. Filosofia lor de viaţă nu are în vedere companiile de asigurări. Filosofia lor de viaţă este cea a alpinistului, a planoristului, a practicantului de surfing. Și ei nu practică surfingul numai pe mările exterioare, ci și pe mările din adâncul fiinţei lor. Și nu escaladează doar Alpii și Himalaya, ci și piscurile lăuntrice.

Să nu uiţi niciodată arta de a risca. Fii întotdeauna gata să riști. Ori de câte ori găsești un prilej de a risca nu-l rata, și nu vei fi niciodată un ratat. Riscul este singura garanţie că ești cu adevărat viu.

Orice ai face, viața e un mister

Minţii îi este greu să accepte ideea că există ceva care nu se poate explica. Mintea simte nevoia să explice totul, să-l explice oricum, numai explicat să fie. Dacă ceva rămâne un paradox, mintea nu-și găsește liniștea, se frământă încercând să-l explice.

Minţii îi este greu să accepte ideea că există ceva care nu se poate explica. Mintea simte nevoia să explice totul, să-l explice oricum, numai explicat să fie.

La rădăcina filosofiei, a religiei, a științei stă aceeași credinţă, și anume, credinţa că existenţa nu e un mister. Mintea se simte bine numai dacă existenţa este, cumva, demistificată.

Religia creștină a făcut-o creând Sfânta Treime – Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Alte religii au creat alte lucruri. Ăsta e modul lor de a acoperi o gaură de neacoperit; orice ai face, gaura există. De fapt, cu cât o acoperi mai mult, cu atât îi accentuezi mai mult existența. Toate eforturile tale de a o acoperi arată că ţi-e teamă că cineva o să vadă gaura.

În copilărie, îmi plăcea tare mult să mă caţăr în copaci. Cu cât mă căţăram mai sus, cu atât era mai mare plăcerea. Și, firește, am căzut de multe ori din copac. Mai am și acum semne de la acele căzături. Și pentru că mă căţăram în copaci și cădeam, aveam mereu hainele rupte. Mama îmi spunea: „Nu ieși cu gaura aia în genunchi. Lasă-mă să ţi-o cârpesc". Eu spuneam: „Nu, nu vreau să o cârpești". „Dar ce vor spune oamenii? Ești fiul celui mai bun negustor de postav din oraș, și mereu baţi străzile cu hainele rupte de parcă n-ar avea cine să aibă grijă de tine", spunea mama. „Dacă o cârpești, o să fie urâtă. Acum toată lumea poată să vadă că e proaspătă, că n-am ieșit din casă cu gaura asta. Tocmai am căzut din copac. Dacă o cârpești o să arate ca o gaură veche pe care o ascund. Și-apoi, gaura asta mă face să arăt curajos. Iar dacă cineva îmi spune ceva de ea, pot să-l provoc spunându-i: «Hai cu mine la copacul ăla, și dacă reușești să te caţeri în el fără să cazi, numai atunci ai dreptul să spui ceva»".

Iar în India există câţiva pomi care au lemnul moale, se rupe ușor. Unul dintre aceștia este *jamun*-ul. Fructele lui sunt foarte dulci, dar pomul crește foarte înalt și se rupe ușor. Și dacă nu te caţeri mai sus, nu poţi să culegi fructele cele mai bune, pentru că fructele de calitate mai proastă au fost culese deja de oamenii de calitate mai proastă, cei care n-au îndrăznit să se caţere mai sus de trei metri.

Dacă ai curaj să urci până la zece metri, culegi fructe cu adevărat zemoase. Ele se păstrează pentru cei care au curaj. Însă dacă te cațeri atât de sus, cazi aproape sigur. N-ai ce să faci, nu e în puterea ta să eviți căzătura. E suficient să bată un vânt ceva mai puternic ca creanga să se rupă cu tine și, înainte să apuci să faci ceva, te trezești la pământ.

Însă mama nu a înțeles niciodată ideea mea. Am încercat să-i explic: „E foarte simplu. Dacă nu-mi cârpești cămașa, ruptura pare proaspătă, cămașa tocmai ce s-a rupt. Dacă mi-o cârpești, o să se știe că am venit de acasă cu cămașa cârpită, or eu nu vreau să se creadă că sunt atât de sărac". Biata mama îmi spunea: „Nu înțeleg ce e în capul tău. Toți ceilalți din casă, dacă au cămașa ruptă sau le lipsesc niște nasturi, vin la mine și îmi spun: «Vreau să ies afară, dar mai întâi cârpește-mi cămașa sau coase-mi nasturii». Tu ești singurul de care trebuie să mă rog să mă lase să-i cârpesc cămașa, și nici atunci nu vrea". „Nu, fără cârpeală. Dacă-mi dai altă cămașă, bine, dar una cârpită n-am să port. Necârpită, pot s-o port tot anul fără probleme, pentru că gaura va fi mereu proaspătă, voi putea spune mereu că tocmai am căzut din copac".

Întreaga istorie a minții, în diferite domenii, face această cârpeală, mai ales în matematică, pentru că matematica este un sport al minții pur. Există matematicieni care cred că nu e, exact cum există teologi care cred că Dumnezeu e o realitate. Dumnezeu e doar o idee. Iar dacă animalele ar avea idei, caii, de exemplu, Dumnezeul lor ar fi cal. În mod sigur nu ar fi om, pentru că omul s-a purtat atât de crud cu caii, încât el ar putea fi conceput doar ca diavol, nu ca

Dumnezeu. Dar fiecare animal ar avea propria lui idee despre Dumnezeu, la fel cum fiecare rasă umană are ideea ei despre Dumnezeu.

Ideile sunt înlocuitori pentru ceea ce este misterios în viaţă și sunt menite să umple goluri pe care realitatea nu le poate umple. Umplând acele goluri cu idei, omul are satisfacţia că viaţa e înţeleasă.

Însă totul nu e decât o amăgire. Orice ai face, viaţa este un mister și va rămâne un mister.

Pretutindeni există un dincolo. Dincolo ne înconjoară.

Pretutindeni există un dincolo. Dincolo ne înconjoară. Acel dincolo este Dumnezeu; acel dincolo trebuie pătruns. El e înăuntru, e în afară; e veșnic prezent. Acel dincolo trebuie pătruns, cercetat, însă lucrul ăsta este foarte neplăcut. Este ca și cum te-ai uita într-un abis – începi să tremuri, ameţești. Nimeni nu se uită în abis; se uită în altă direcţie, evitând realul. Realul seamănă cu un abis, pentru că realul este o mare pustietate, un mare gol. El e cerul nemărginit, fără graniţe.

Însă omul creează tot felul de graniţe, se închide în ele ca în niște închisori. Relaţiile, credinţa, religia – toate astea sunt închisori. Omul se simte bine în ele, căci acolo nu bat vânturi sălbatice. Omul se simte protejat, cu toate că protecţia e falsă, căci va veni moartea și îl va trage dincolo. Înainte să vină moartea, du-te tu singur dincolo.

Un călugăr zen era pe moarte. Era foarte bătrân, avea nouăzeci de ani. Deodată a deschis ochii și a întrebat: „Unde îmi sunt pantofii?“ Discipolul său i-a spus: „Unde te duci? Ai înnebunit? Ești pe moarte și doctorul a spus

că nu se mai poate face nimic, că mai ai de trăit doar câteva minute".

„De asta întreb de pantofi", spuse călugărul. „Vreau să mă duc la cimitir pe picioarele mele și să mă întâlnesc acolo cu moartea. Nu vreau să fiu târât. Și tu mă cunoști – niciodată nu m-am sprijinit de cineva. Ar fi foarte urât să fiu cărat la cimitir de patru oameni. Nu, n-am să accept așa ceva".

Pentru cel care nu se teme de lumea cealaltă, moartea nu înseamnă nimic.

Și se duse singur la cimitir. Și nu numai asta, dar își săpă singur mormântul, se întinse în el și muri. Cu ce curaj fantastic a acceptat necunoscutul, cu ce curaj a întâmpinat moartea! Când ai un astfel de curaj, moartea se transformă, nu mai e moarte. Un om care are un așa curaj nu moare niciodată, el învinge moartea. Căci pentru cel care nu se teme de lumea cealaltă, moartea nu înseamnă nimic.

Viața e întotdeauna în sălbăticie

Eul te înconjoară ca un zid. El te convinge că, înconjurându-te astfel, te va apăra. Eul te seduce, spunându-ţi întruna, iar și iar: „Dacă n-aș fi eu să te apăr, ai fi prea vulnerabil, prea expus la riscuri. Așa că lasă-mă să te păzesc, să te înconjur".

Da, eul asigură o anumită protecţie, dar zidul ridicat de el devine o închisoare. Dacă n-ar exista acea anumită protecţie, nimeni n-ar vrea să îndure suferinţele pricinuite de eu. Eul te apără de dușmani, dar și de prieteni. E ca

atunci când închizi ușa și te ascunzi în spatele ei pentru că ţi-e frică de dușmani. Apoi vine un prieten, dar nu poate să intre, pentru că ușa e închisă. Dacă te temi prea tare de dușmani, nici prietenii nu pot să intre. Iar, dacă le deschizi ușa prietenilor, există riscul să intre și dușmanii.

Asta este una dintre cele mai mari probleme în viaţă, și trebuie chibzuit bine asupra ei. Puţini sunt cei care o abordează așa cum trebuie, aceștia sunt cei curajoși; restul devin lași și se ascund, și atunci toată viaţa lor e pierdută.

Viaţa e riscantă, moartea nu prezintă nici un risc. Mori și ai scăpat de toate, nu mai ai nici o problemă. Dacă însă ești viu, ai probleme cu duiumul. Cu cât e omul mai viu, cu atât mai multe probleme are. Dar nu e nimic rău în asta, pentru că luptându-se cu problemele, acceptând provocarea, omul se dezvoltă.

Viaţa e riscantă, moartea nu prezintă nici un risc. Mori și ai scăpat de toate, nu mai ai nici o problemă.

Eul este un zid subtil care te înconjoară. El nu lasă pe nimeni să intre, să ajungă la tine. Te simţi apărat, în siguranţă, dar această siguranţă seamănă cu moartea. Este siguranţa plantei în interiorul seminţei. Planta se teme să răsară pentru că lumea e plină de primejdii, iar ea, planta, va fi foarte delicată, foarte fragilă. Cât stă ascunsă în sămânţă, se simte apărată, e în siguranţă.

Sau gândește-te la fătul din uterul mamei. El are acolo tot ce îi trebuie, orice nevoie îi este îndeplinită imediat. Nu are de ce să se lupte, nu are de ce să-și facă griji cu privire la viitor, existenţa lui e asigurată de mamă, așa că el trăiește fericit.

Dar ai vrea să trăiești veșnic în uterul mamei? Dacă ai avea de ales, ai alege să trăiești veșnic la adăpost în uterul mamei? Este foarte confortabil. Oamenii de știință spun că, până acum, n-am fost în stare să creăm o situaţie mai confortabilă decât cea prezentată de uterul mamei. Acolo nu există neliniști, nu există probleme, nu e nevoie să muncești. Exiști pur și simplu. Dar ai vrea să rămâi în uterul mamei? Este confortabil, dar nu e viaţă. Viaţa este întotdeauna în sălbăticie. Viaţa este acolo afară.

Cuvântul „extaz" este foarte, foarte important. El înseamnă a te detașa, a ieși în relief, a ieși în afară. Extaz înseamnă să ieși, să ieși din carapace, să te detașezi de eu și de confort și de protecţia asigurată de ziduri, protecţie asemănătoare cu moartea.

Extaz e atunci când coaja seminţei se sparge, și lumina din spatele ei începe să se manifeste, și atunci când copilul se naște și, lăsând în urmă uterul cu tot confortul lui, intră în lumea necunoscută. Extaz e atunci când pasărea sparge oul și se avântă spre cer.

Eul este oul, și trebuie să ieși din el. Dacă vrei să trăiești din plin, renunţă la protecţie și confort și siguranţă și avântă-te în necunoscut, în sălbăticia lumii.

Dar frica te paralizează. Probabil că și copilul, înainte de a ieși din uter, ezită dacă să iasă sau nu. Poate că de asta mama trece prin mari dureri la naștere. Copilul ezită, nu este total pregătit să cunoască extazul. Trecutul îl trage înapoi, viitorul îl cheamă, și copilul e împărţit.

Acesta este zidul indeciziei, al agăţării de trecut, al agăţării de eu. Și îl porţi pretutindeni cu tine. E un zid foarte transparent, și nu îl vezi decât foarte rar, în

momente când ești foarte viu și conștient. Altfel poţi să trăiești toată viaţa – și nu doar o viaţă, multe vieţi – fără să știi că trăiești într-o celulă fără ferestre, în ceea ce Leibnitz a numit „monadă". O celulă fără uși, fără ferestre – doar un zid transparent, un zid din sticlă.

Trebuie să abandonezi acest eu. Trebuie să-ţi aduni curajul și să-l spulberi. Oamenii îl alimentează în milioane de feluri, neștiind că își alimentează propriul iad.

Doamna Cochrane stătea lângă sicriul soţului ei. Fiul lor stătea lângă ea. Cei veniţi să-și ia rămas-bun de la decedat treceau pe rând pe lângă sicriu.

– Acum nu mai simte nici o durere, spuse doamna Croy. De ce a murit?

– Bietul de el! spuse doamna Cochrane. A murit de gonoree!

Veni rândul altei femei. Aceasta se uită la mort și spuse:

– Acum a scăpat de toate. Are o faţă senină. De ce a murit?

– A murit de gonoree, răspunse văduva.

Brusc, fiul o trase pe mamă deoparte.

– Mamă, spuse el, e cumplit ce spui despre tata. N-a murit de gonoree. A murit de diaree.

– Știu asta! spuse doamna Cochrane. Dar prefer să le las să creadă că a murit crai, decât rahat!

Eul nu te lasă să fii autentic, el te forţează întruna să fii fals. Eul e o minciună, dar asta tu trebuie să o decizi. Îţi trebuie mare curaj să te lepezi de el, pentru că odată cu el se va duce tot ce ai nutrit până acum. Se va duce tot trecutul

Eul nu te lasă să fii autentic, el te forţează întruna să fii fals.

tău. Nici tu nu vei mai fi. Va fi cineva, dar nu tu vei fi acela. În tine va apărea o altă identitate, proaspătă, necoruptă de trecut. Și atunci nu va mai exista nici un zid; atunci, oriunde te vei duce, vei vedea infinitul fără hotare.

Un bătrân, intrând în barul lui preferat, descoperi că barmaniţa care îl servea de obicei fusese înlocuită cu una nouă. La început fu în încurcătură, dar, galant, îi spuse că nu mai văzuse de mult o fată atât de frumoasă.

Noua barmaniţă, genul arogant, își azvârli capul pe spate și spuse înţepată: „Îmi pare rău că nu pot să vă întorc complimentul". La care bătrânul răspunse placid: „Oh, draga mea, nu puteai să faci ca mine? Nu puteai să spui o minciună?"

Toate formalismele noastre nu fac decât să ne alimenteze unul altuia eul.

Toate formalismele noastre nu fac decât să ne alimenteze unul altuia eul. Toate sunt minciuni. Spui cuiva ceva, iar el îţi întoarce complimentul. Nici tu, nici el nu sunteţi sinceri. Eticheta, formalităţile, măștile civilizate nu sunt decât un joc la care participăm cu toţii, și îl jucăm întruna.

Și apoi va trebui să te confrunţi cu zidul. Și, încetul cu încetul, zidul va deveni atât de gros, încât n-ai să mai vezi nimic. Pe zi ce trece zidul se îngroașă tot mai mult, așa

că nu mai aștepta. Dacă ai ajuns să simți că ești înconjurat de un zid, nu mai aștepta, fă un salt și ieși afară! Nu e nevoie decât de decizia de a face saltul, atât. De mâine nu mai alimenta eul, nu mai încuraja formarea zidului. Și ori de câte ori simți că îl alimentezi iar, oprește-te. Dacă faci asta, în câteva zile vei constata că a murit, pentru că eul are nevoie de sprijinul tău constant, de hrană permanentă.

Curajul suprem: fără început, fără sfârșit

Există multe temeri, dar, la bază, ele sunt doar vlăstarele uneia singure, ramurile unui singur copac. Numele copacului este moartea. Poate nu îți dai seama, dar fiecare teamă are legătură cu moartea.

Teama e doar o umbră. Poate nu se vede că ți-e frică să nu dai faliment, dar în realitate ți-e frică să rămâi fără bani și să devii mai vulnerabil în fața morții. Oamenii adună întruna bani ca măsură de protecție, deși știu foarte bine că n-ai cum să te aperi de moarte. Totuși, trebuie să facă ceva, adunând bani au cel puțin o ocupație, iar faptul că își fac de lucru este un fel de inconștiență, un fel de drog. De aceea, așa cum există dependenți de alcool, există și dependenți de muncă. Aceștia își fac continuu de lucru, sunt permanent implicați într-o activitate, nu pot lăsa munca. Pentru ei sărbătorile sunt groaznice, nu-și găsesc locul, nu pot să stea liniștiți. Simt nevoia să facă ceva, vor să rămână activi, pentru că activitatea menține cortina dintre ei și moarte. Așadar, în esență, singura teamă este teama de moarte.

Dacă teama de moarte este teama fundamentală, un singur lucru te poate face să nu-ţi fie teamă, şi acela este cunoaşterea faptului că în tine există o conştiinţă nemuritoare.

Este important să-ţi dai seama că toate celelalte temeri sunt doar vlăstare ale fricii de moarte, pentru că numai dacă ştii care sunt rădăcinile poţi să faci ceva. Dacă teama de moarte este teama fundamentală, un singur lucru te poate face să nu-ţi fie teamă, şi acela este cunoaşterea faptului că în tine există o conştiinţă nemuritoare. La această cunoaştere se ajunge prin meditaţie profundă. Nimic altceva – nici banii, nici puterea, nici prestigiul – nu poate fi o asigurare împotriva morţii, în afară de meditaţia profundă, care îţi dezvăluie că trupul tău va muri, că mintea ta va muri, dar că tu transcenzi structura minte–trup. Esenţa ta, sursa vieţii tale a existat înainte de tine şi va continua să existe şi după tine. Ea a trecut prin multe forme, a evoluat luând mereu alte forme, dar nu a dispărut niciodată, de la început – dacă există vreun început – şi nu va dispătea niciodată, până la sfârşit – dacă există un sfârşit. Spun „dacă", pentru că eu nu cred în vreun început şi în vreun sfârşit.

Existenţa este fără de început şi fără de sfârşit. Ai fost dintotdeauna şi vei fi întotdeauna. Numai forma s-ar putea să se fi schimbat; formele se schimbă chiar şi în această viaţă. Ai avut o formă în momentul în care ai fost conceput, în uterul mamei ai evoluat luând altă formă, apoi te-ai născut şi, din copilărie până la bătrâneţe, îţi tot

schimbi forma. Însă forma este singurul lucru care se schimbă de-a lungul vieţii, esenţa rămâne aceeași.

Forma se schimbă în fiecare clipă. Iar moartea nu e decât o schimbare, o schimbare vitală, o schimbare puţin mai mare și mai rapidă. De la tinereţe până la bătrâneţe schimbarea este treptată și foarte lentă. Moartea este un salt dintr-un corp, dintr-o formă în altă formă, dar nu e un sfârșit. Nu te-ai născut niciodată și n-ai să mori niciodată. Exiști dintotdeauna și vei exista veșnic. Formele vin și pleacă, și râul vieţii continuă să curgă. Dacă nu ajungi să cunoști acest lucru, să-l experimentezi, frica de moarte nu te va părăsi. Numai și numai meditaţia te poate ajuta.

Eu pot s-o spun, pot s-o spună toate scripturile, dar asta nu te va ajuta, în inima ta îndoiala va rămâne. Și atât timp cât îndoiala există, există și teama.

Meditaţia te aduce faţă în faţă cu realitatea.

Odată ce ajungi să cunoști singur ce este viaţa, moartea nu te mai sperie, știi că o transcenzi. Stă în puterea ta și e dreptul tău să cunoști acest lucru. Nu trebuie decât să faci micul efort de a trece de la minte la non-minte.

Părerea generală este că omul își începe viaţa în clipa în care se naște și și-o termină în clipa în care moare. Nu e adevărat. Viaţa e mai mare decât nașterea și moartea. Nașterea și moartea nu sunt cele două capete ale vieţii. Pe parcursul vieţii au loc multe nașteri și multe morţi. Viaţa în sine nu are început

Părerea generală este că omul își începe viaţa în clipa în care se naște și și-o termină în clipa în care moare.

și nici sfârșit; viața și veșnicia sunt sinonime. Însă e greu de înțeles cum se transformă viața în moarte, este de neconceput.

Unul dintre cele câteva lucruri de neconceput din lume este transformarea vieții în moarte. În ce punct viața nu mai e viață și devine moarte? Care este linia de demarcație? Nici nașterea, ca „început" al vieții, nu are o linie de demarcație, căci când începe viața – când se naște copilul, sau când e conceput? Însă și înainte de concepție ovulul mamei era viu, și spermatozoizii tatălui erau vii – nu erau morți, pentru că din unirea a două lucruri moarte nu poate rezulta viață. În ce punct se naște copilul? Nici știința nu a putut să spună cu precizie. Nu se poate spune cu precizie, pentru că ovulele pe care mama le poartă în uterul său, le poartă de când s-a născut.

Trebuie să se accepte un lucru, și anume că jumătate din ființa ta este vie în mama ta încă înainte de a fi conceput. Iar jumătate din tine urmează să fie contribuția tatălui tău, dar și acea contribuție trebuie să fie vie. Când spermatozoizii părăsesc corpul tatălui tău ei sunt vii, dar nu trăiesc mult, durata lor de viață este de numai două ore. În aceste două ore ei trebuie să întâlnească ovulul mamei. Dacă nu-l întâlnesc, umblă aiurea de colo-colo...

Este absolut sigur că fiecare spermatozoid are personalitatea lui.

Este absolut sigur că fiecare spermatozoid are personalitatea lui. Unii sunt leneși și, în timp ce ceilalți aleargă înspre ovul, ei își fac agale plimbarea de dimineață. În felul ăsta n-o să ajungă niciodată, dar ce pot să facă? Aceste

caracteristici le au de la naștere, nu pot să alerge și preferă să moară, fără ca măcar să știe ce o să se întâmple.

Însă unii spermatozoizi sunt ca atleții olimpici, încep imediat să alerge repede. Și e o mare competiție pentru că premiul e un singur ovul al mamei. Uterul mamei are o rezervă de ovule limitată și eliberează lunar un singur ovul prin ciclul menstrual. Așa că un singur spermatozoid din această mulțime, care constă din milioane de celule vii, are șansa de a fecunda unicul ovul. Unde s-ar ajunge dacă toți acești spermatozoizi ar putea fecunda câte un ovul? După calculele mele, dacă viața sexuală a unui bărbat decurge absolut normal, acesta eliberează între paisprezece ani și patruzeci de ani un număr de spermatozoizi aproape egal cu populația pământului. Un singur bărbat ar putea popula întreg pământul!

Nu, viața nu începe nici atunci, viața începe mai în urmă. Însă pentru tine asta e doar o ipoteză, pentru mine e o experiență. Viața începe în momentul morții vieții tale trecute. Când mori, se încheie un capitol al vieții, pe care oamenii îl cred a fi toată viața ta. El este numai un capitol al unei cărți ce are un număr infinit de capitole. Un capitol se încheie, dar cartea nu se termină. Dai pagina și începe alt capitol. Muribundul începe să-și vizualizeze viața trăită. Acesta este un fapt cunoscut, pentru că se întâmplă înainte de încheierea capitolului. Se întâmplă ca, din când în când, câte o persoană să se întoarcă din acel ultim punct care o desparte de moarte. De exemplu, un om se înecă și este salvat în ultimul moment. El este în comă, dar i se face respirație artificială, i se scoate apa din corp și este readus la viață. El a fost pe punctul de a

încheia capitolul. Oamenii care au trăit astfel de experienţe au raportat lucruri interesante.

Unul dintre acestea este că în ultimul moment, când au simţit că mor, prin faţa ochilor le-a trecut într-o fracţiune de secundă întreaga viaţă, din clipa naşterii până în acel moment. În acea fracţiune de secundă au văzut tot ce li s-a întâmplat, atât lucruri de care îşi aminteau, cât şi lucruri de care nu-şi aminteau. Filmul vieţii se derula cu rapiditate şi, înainte de încheierea capitolului, ei şi-au revăzut toate experienţele, toate dorinţele neîndeplinite, toate aşteptările, toate dezamăgirile, toate suferinţele, toate bucuriile – totul.

Buddha are o vorbă pentru acest lucru, el îl numeşte *tanha*. Ad litteram el înseamnă dorinţă, dar metaforic înseamnă toată viaţa de dorinţă. Toate aceste lucruri s-au întâmplat – frustrările, împlinirile, dezamăgirile, succesele, eşecurile –, dar ele toate s-au întâmplat în interiorul unei anumite zone care se poate numi dorinţă.

Muribundul trebuie să îşi revadă toată viaţa înainte de a merge mai departe, pentru că trupul se duce, mintea asta se duce; dincolo nu merge decât sufletul. Dar dorinţa eliberată de această minte i se va agăţa de suflet, şi această dorinţă îi va decide viaţa viitoare. Tot ce a rămas neîmplinit va deveni ţinta către care se va îndrepta sufletul.

Viaţa ta începe cu mult înainte de a te naşte, ea începe în clipa în care se sfârşeşte viaţa ta trecută. Acel sfârşit este începutul acestei vieţi. Un capitol se încheie, alt capitol se deschide. Felul în care va fi această viaţă este hotărât în procent de nouăzeci şi nouă la sută de ultimul moment al morţii. Tot ce ai adunat, tot ce ai adus cu tine e ca o sămânţă;

din acea sămânță va răsări un pom care va face flori, care va face fructe. Nu ai cum să știi ce se află în sămânță, însă în ea e conținut întregul program. Există posibilitatea ca într-o bună zi știința să poată citi programul conținut de sămânță – ce fel de crengi o să aibă acest pom, cât va trăi, ce se va întâmpla cu el. Programul există, însă noi nu cunoaștem limba. Tot ce o să se întâmple este deja potențial prezent. Așa că ceea ce faci în clipa morții determină felul în care o să-ți fie nașterea. Cei mai mulți oameni mor agățându-se de viață. Nu vor să moară, și e de înțeles de ce nu vor să moară. Numai în ultima clipă își dau seama că nu au trăit. Viața a trecut ca un vis, și moartea a venit. Acum nu mai e timp de trăit, moartea bate la ușă. Iar atunci când era timp de trăit, ei au făcut tot felul de lucruri prostești, și-au irosit timpul în loc să-l trăiască.

Tot ce ai adunat, tot ce ai adus cu tine e ca o sămânță; din acea sămânță va răsări un pom care va face flori, care va face fructe.

Am întrebat mulți oameni care jucau cărți sau șah: „Ce faceți?" Iar ei au răspuns: „Ne omorâm timpul".

Încă din copilărie am fost împotriva acestei expresii, „omorârea timpului". Bunicul meu era un mare jucător de șah, iar eu îi spuneam: „Îmbătrânești și tot mai omori timpul. Nu-ți dai seama că, de fapt, timpul te omoară pe tine? Tot spui că omori timpul. Nici măcar nu știi ce e timpul, unde este el. Pune mâna pe el și arată-mi-l".

Toate aceste expresii că timpul zboară, trece, se duce sunt doar un fel de consolare. În realitate, tu ești cel care

Toate aceste expresii că timpul zboară, trece, se duce sunt doar un fel de consolare, în realitate, tu ești cel care se duce.

se duce. Însă continui să crezi că timpul trece, de parcă el ar trece, și tu ai rămâne pe loc! Timpul e acolo unde e, nu trece. Ceasurile și orologiile sunt creaţiile omului menite să măsoare trecerea timpului, care nu trece deloc.

Dacă te duci în India și ajungi în Punjab, să nu întrebi pe nimeni cât e ceasul, pentru că dacă se întâmplă cumva să fie doisprezece ai să fii luat la bătaie, și mare minune dacă scapi viu. Motivul este pur filosofic, dar când filosofia începe pe mâna proștilor, asta se întâmplă.

Nanak, fondatorul sikhismului, a spus că momentul *samadhi*, al iluminării, este ca atunci când cele două limbi ale ceasului se suprapun la doisprezece, unde nu mai sunt două. El a spus asta doar ca un exemplu – că în clipa iluminării dualitatea fiinţei tale se dizolvă și ajungi la unicitate. Mai târziu, Nanak a explicat că același lucru se întâmplă și în moarte: iarăși cele două limbi care s-au mișcat separat se suprapun și se opresc, și tu devii una cu existenţa.

Așa că, în Punjab, ora douăsprezece a devenit simbolul morţii. Așadar, dacă întrebi un sardarji cât e ceasul și se întâmplă să fie douăsprezece, te va lua la bătaie pentru că asta înseamnă că îl blestemi să moară. Despre cineva cu o faţă nefericită, chinuită, cei din Punjab spun: „Pe faţa lui e ora douăsprezece". Am văzut sardarjini schimbând repede ora pe ceasurile lor pentru ca limbile să nu se suprapună la douăsprezece. Pentru ei douăsprezece

înseamnă doar suferinţă, tristeţe, moarte; au uitat de tot de *samadhi*, de ceea ce de fapt încerca Nanak să le explice.

Când moare un om – când a venit pentru el ora douăsprezece – el se agaţă de viaţă. Toată viaţa lui a crezut că timpul trece, iar acum simte că el e cel care se duce. Degeaba se agaţă de viaţă, plecarea este inevitabilă. Devine atât de nefericit, durerea devine insuportabilă, încât, înainte de a muri, cade într-un fel de stare de inconştienţă, un gen de comă, aşa că ratează trecerea în revistă a întregii vieţi. Lucrul ăsta se întâmplă cu majoritatea oamenilor.

Dacă în clipa morţii nu te agăţi de viaţă, dacă nu dorești să mai trăiești nici măcar o clipă, vei muri conștient, pentru că nu e nevoie ca natura să te bage în comă, să te aducă în stare de inconștienţă. Vei muri conștient și îţi vei reaminti întreaga viaţă. Vei fi în stare să-ţi dai seama că tot ce ai făcut au fost doar prostii.

Multe dorinţe au rămas neîmplinite și ai suferit, iar altele ţi s-au împlinit, dar ce-ai câștigat? Este un joc ciudat, în care nu are importanţă dacă pierzi sau câștigi, pentru că, în final, pierzi întotdeauna. De pe această înălţime, din acest punct în care poţi să vezi întreaga vale a vieţii tale, îţi dai seama că ai suferit toată viaţa pentru mici bucurii care acum nu-ţi par decât niște jucării. Succesele au fost tot eșecuri. Sigur, eșecurile au fost eșecuri, iar plăcerile n-au fost decât stimulente pentru a îndura suferinţa.

Nu are importanţă dacă pierzi sau câștigi, pentru că, în final, pierzi întotdeauna.

Toată euforia ta nu s-a datorat decât facultăţii tale de a visa. Pleci cu mâinile goale. Viaţa asta toată a fost doar un cerc vicios. Te-ai mișcat întruna în cerc, fără să ajungi undeva, căci atunci când te miști în cerc centrul rămâne mereu la aceeași distanţă.

A venit succesul, a venit eșecul; a venit plăcerea, a venit durerea; a fost suferinţă și a fost bucurie. Toate au continuat să se întâmple în cerc, dar centrul fiinţei tale a rămas mereu echidistant faţă de oricare punct al cercului. A fost greu de văzut acest lucru cât ai fost pe cerc – erai prea implicat în acea mișcare. Însă acum te-ai trezit dintr-odată cu mâinile goale.

Kahlil Gibran are un pasaj în capodopera sa *Profetul*... Al-Mustafa, profetul, vine în fugă la oamenii care lucrează la fermă și le spune: „Mi-a sosit corabia, e timpul să plec. Am venit doar să mă mai uit o dată în urmă la tot ce s-a întâmplat și la tot ce nu s-a întâmplat, înainte de a mă sui pe corabie, vreau să văd cum a fost viaţa mea aici". Pasajul la care mă refeream este următorul: „Eu sunt ca un fluviu care o să se verse în ocean. El se oprește o clipă pentru a privi în urmă la ţinuturile prin care a trecut și la oameni. Pe parcursul a mii de mile a avut o viaţă bogată, iar acum, într-o singură clipă, totul o să se dizolve. Așa că, la fel cum fluviul care e pe punctul de a se vărsa în ocean se uită în urmă, vreau să mă uit și eu în urmă".

Dar această privire în urmă e cu putinţă numai dacă nu te agăţi de trecut; altfel, ţi-e frică atât de tare că pierzi totul, încât nu ai timp să te uiți, să observi. Iar timpul e doar o fracţiune de secundă.

Dacă omul moare pe deplin conștient, văzând toate prin câte a trecut și văzând că totul n-a fost decât o prostie, el se naște automat cu ascuţime de spirit, cu inteligenţă, cu curaj. Astea îi vin automat, el nu face nimic pentru ele.

Vine câte un om la mine și îmi spune: „Tu încă de copil ai fost inteligent și curajos. Eu nici acum nu sunt atât de curajos..." Motivul e că în viaţa trecută eu am murit altfel decât el. Așa cum mori, așa te naști. Moartea e o faţă a monedei, nașterea este cealaltă faţă a aceleiași monede. Dacă pe o faţă au existat confuzie, suferinţă, neliniște, dorinţă și agăţare de viaţă, nu poţi să te aștepţi ca pe această parte a monedei să existe inteligenţă, curaj, claritate, conștientizare. Lucrul ăsta e total nejustificat, nu poţi să te aștepţi la el.

De asta îmi este foarte ușor, dar și foarte greu să explic, pentru că eu n-am făcut nimic în viaţa asta ca să fiu inteligent și curajos chiar de la început. Când eram mic nu m-am gândit niciodată că era vorba de inteligenţă și curaj. Abia mai târziu, încetul cu încetul, am început să-mi dau seama ce proști sunt oamenii. Eu credeam că toată lumea e la fel. Abia mai târziu mi-a devenit clar că oamenii nu sunt la fel. Pe măsură ce creșteam, am început să devin conștient de viaţa mea trecută și de moartea mea, și mi-am adus aminte ce ușor am murit – nu numai ușor, ci și cu entuziasm. Mă interesa mai mult să cunosc necunoscutul pe care îl aveam în faţă, decât cunoscutul pe care îl văzusem. Nu m-am uitat

De asta îmi este foarte ușor, dar și foarte greu să explic, pentru că eu n-am făcut nimic în viaţa asta ca să fiu inteligent și curajos chiar de la început.

în urmă. Și așa am trăit toată viața, fără să privesc în urmă. N-are nici un rost. Nu poți să te întorci, așa că de ce să mai pierzi timpul ca să privești în urmă? Eu privesc întotdeauna înainte. Și în viața trecută am privit înainte, și chiar și în clipa morții am privit înainte; de asta am ocolit frânele care îi împiedică pe alții să facă o grămadă de lucruri.

Acele frâne sunt furnizate de frica de necunoscut. Omul se agață de trecut și îi este frică să se avânte în necunoscut. Se agață de ceea ce îi este cunoscut, familiar. O fi el dureros, o fi el urât, dar măcar e cunoscut. Între om și cunoscut s-a legat o anumită prietenie.

În viața mea am cunoscut mii de oameni și, ca urmare a acestui lucru, am ajuns la următoarea concluzie: Oamenii se agață de nefericirea lor pentru simplul motiv că între ei și nefericire s-a legat o anumită prietenie. Au trăit atât timp cu ea, încât să se despartă acum de ea ar fi aproape ca un divorț.

La fel stau lucrurile cu căsnicia și divorțul. Bărbatul se gândește la divorț de cel puțin douăsprezece ori pe zi; și femeia se gândește la divorț, dar ei continuă să trăiască împreună pentru simplul motiv că amândurora le e frică de necunoscut. Bărbatul ăsta e rău, nici vorbă, dar cine știe cum o să fie altul? Ar putea fi și mai rău. Și măcar ea, femeia, s-a obișnuit cu răutatea acestui bărbat, cu lipsa lui de iubire, și poate să le tolereze. Cu altul va trebui s-o ia de la început. Așa că oamenii continuă să se agațe de ceea ce le este cunoscut.

Uită-te la oamenii ajunși în clipa morții. Suferința lor nu e cauzată de moarte. Moartea nu doare, este absolut nedureroasă. De fapt, e plăcută; e ca un somn adânc. Crezi

că somnul adânc e ceva dureros? Nici vorbă. Însă pe ei nu-i preocupă moartea și somnul adânc și plăcerea; pe ei îi îngrijorează faptul că le alunecă din mâini cunoscutul.

Frica înseamnă un singur lucru: pierderea cunoscutului și intrarea în necunoscut.

Curajul este opusul fricii.

Fii gata întotdeauna să renunţi la cunoscut, fii mai mult decât dornic să renunţi la el, nu aștepta nici măcar să se coacă. Sari mereu la ceva nou – noutatea, prospeţimea sunt foarte ademenitoare. Saltul la ceva nou înseamnă curaj.

Frica de moarte este, cu siguranţă, cea mai mare frică, și e frica ce îţi distruge cel mai mult curajul. Așa că pot să-ţi sugerez doar un lucru. Acum nu te mai poţi întoarce la moartea trecută, dar poţi să începi să faci următorul lucru – să fii gata întotdeauna, în tot ce faci, să treci de la cunoscut la necunoscut.

Este mai bine, chiar dacă necunoscutul se dovedește a fi mai rău decât cunoscutul. Nu asta contează. Singurul lucru care contează este schimbarea de la cunoscut la necunoscut, dorinţa ta de a trece de la cunoscut la necunoscut. Fă întruna acest lucru, în orice împrejurare. El te va pregăti pentru moarte, pentru că atunci când vine moartea nu poţi să decizi dintr-odată: „Aleg moartea și părăsesc viaţa". Decizia asta nu se ia dintr-odată.

Trebuie să mergi centimetru cu centimetru, să te pregătești, să trăiești clipă de clipă. Și pe măsură ce te familiarizezi tot mai mult cu frumuseţea necunoscutului, în tine iese la iveală o nouă calitate. Ea există, doar că n-a fost niciodată folosită. Înainte să vină moartea, treci mereu de la cunoscut la necunoscut. Nu uita niciodată

că ce e nou e mai bun decât ce e vechi. Alege întotdeauna noul. Alege să înveţi, alege să experimentezi, alege să intri în întuneric. Încetul cu încetul curajul tău va începe să funcţioneze. Iar ascuţimea inteligenţei nu e ceva separat de curaj, ele aproape că formează un tot organic.

Frica duce la lașitate și la mediocritate, dacă nu la retardare mintală.

Frica duce la lașitate și la mediocritate, dacă nu la retardare mintală. Ele se sprijină una pe alta. Curajul duce la inteligență, deschidere, lipsă de prejudecăţi, capacitate de a învăţa – astea toate sunt înlănţuite.

Începe cu un exerciţiu simplu, și anume: ori de câte ori ai de ales, alege ceea ce este necunoscut, riscant, primejdios, nesigur, și nu vei avea de pierdut.

Și numai atunci momentul morţii poate deveni o experienţă fantastic de revelatoare și poate da puterea de a pătrunde în noua naștere, cunoașterea ei, și nu doar atât, ci chiar posibilitatea de a face o anumită alegere. În mod conștient, poţi să-ţi alegi o anumită mamă, un anumit tată. În mod obișnuit, totul se face inconștient, e doar accidental, dar un om care moare conștient se naște conștient. După ce m-am născut, timp de trei zile n-am supt deloc, și toţi cei din casă erau îngrijoraţi, neliniștiţi. Și doctorii erau îngrijoraţi, căci cum avea să supravieţuiască acel copil, eu adică, dacă refuza să sugă? Însă ei habar nu aveau în ce dificultate mă puneau. Încercau să mă forţeze să sug sau să beau lapte din biberon, iar eu nu aveam cum să le explic de ce nu sugeam, și nici ei nu puteau descoperi singuri.

În viaţa trecută, înainte de a muri, am postit. Am vrut să ţin un post complet de douăzeci și una de zile, dar am fost omorât cu trei zile înainte de încheierea postului. Acele trei zile au rămas în conștiinţa mea chiar și la această naștere; trebuia să-mi închei postul. Sunt foarte încăpăţânat. Altfel oamenii n-ar căra lucruri dintr-o viaţă în altă viaţă; odată un capitol închis, e închis.

Timp de trei zile n-au reușit să mă facă să mănânc nimic; am refuzat pur și simplu și laptele, și ceaiul. Dar după trei zile am supt fără probleme, și toată lumea s-a mirat. „De ce trei zile a refuzat să mănânce, când nu era bolnav, nu avea nimic, iar după trei zile e absolut normal?" Asta a rămas un mister pentru ei. Dar nu vreau să vorbesc despre lucrurile astea pentru că n-am cum să le dovedesc știinţific, așa că vor fi considerate ipotetice. Și nu vreau să spun ceva care ar putea crea în mintea ta vreun sistem de credinţă.

Insist din nou să nu accepţi decât ca fiind ipotetic tot ce nu se bazează pe experienţa ta. Dacă uneori dau un exemplu, o fac de nevoie, ca în cazul ăsta, când a trebuit să răspund la întrebarea: „Cum de ai fost atât de curajos și inteligent în copilărie?" Eu n-am făcut nimic, am continuat pur și simplu ce făceam în viaţa trecută.

Insist din nou
să nu accepţi decât
ca fiind ipotetic tot
ce nu se bazează
pe experienţa ta.

Curajul va veni la tine.

Începe cu o formulă simplă: Nu rata niciodată necunoscutul.

Alege întotdeauna necunoscutul și avântă-te cu capul înainte. Chiar dacă suferi, merită. Întotdeauna ieși din el mai matur, mai inteligent.

În căutarea neînfricării

Tehnici de meditație și răspunsuri la întrebări

Fiecare se teme – trebuie să se teamă. Viaţa e de aşa natură, încât omul trebuie să se teamă. Iar cei care devin neînfricaţi devin neînfricaţi nu devenind curajoși – pentru că un om curajos și-a înăbușit numai teama; el nu e cu adevărat neînfricat. Omul devine neînfricat acceptându-și temerile. Asta nu e o chestiune de curaj. Neînfricarea înseamnă să analizezi faptele, să-ţi dai seama că aceste temeri sunt firești și să le accepţi!

Frica și vinovăţia sunt același lucru?

Frica și vinovăţia nu sunt același lucru. Frica acceptată devine libertate; frica negată, respinsă, condamnată devine vinovăţie. Dacă accepţi teama ca făcând parte din situaţie... Omul e o parte, una foarte mică, o părticică, iar întregul este vast. Omul e o picătură într-un ocean. Apare frica: „S-ar putea să mă pierd în ocean, s-ar putea să-mi pierd identitatea". Asta e frica de moarte. Iar frica de moarte este frica de anihilare.

Este firesc ca omul să se teamă, să tremure. Dacă însă accepţi că aşa e viaţa, dacă accepţi total acest lucru, tremuratul încetează imediat, iar frica devine libertate – e aceeaşi energie. Atunci ştii că chiar dacă picătura dispare în ocean, ea va fi acolo. De fapt, va fi una cu oceanul. Atunci moartea devine nirvana, atunci nu ţi-e frică să te pierzi. Atunci vei înţelege vorbele lui Iisus: „Oricine va vrea să-şi scape viaţa o va pierde, dar oricine îşi va pierde viaţa o va mântui".

Singurul mod de a transcende moartea este acceptarea morţii. Atunci ea dispare. Singurul mod de a fi neînfricat este acceptarea fricii. Atunci energia este eliberată şi devine libertate. Dacă însă condamni frica, dacă o înăbuşi, dacă ascunzi faptul că ţi-e frică, dacă te îmbraci în armură şi te aperi şi eşti veşnic în defensivă, atunci apare vinovăţia.

Tot ce e reprimat creează vinovăţie; tot ce nu e admis creează vinovăţie. Atunci te simţi vinovat că i-ai minţit pe alţii ori te-ai minţit pe tine. Acea neautenticitate este vinovăţie.

Frica poate să fie vinovăţie, dar poate şi să nu fie. Asta depinde de ce faci cu frica.

Tu întrebi: „Frica şi vinovăţia sunt acelaşi lucru?" Nu. Frica poate să fie vinovăţie, dar poate şi să nu fie. Asta depinde de ce faci cu frica. Dacă faci cu ea ceva rău, ea devine vinovăţie. Dacă o accepţi pur şi simplu şi nu faci nimic în privinţa ei – şi nu e nimic de făcut! –, atunci ea devine libertate, devine neînfricare.

Nu-ţi spune că eşti urât, că eşti păcătos. Nu te condamna. Eşti aşa cum eşti. Nu te simţi vinovat, nu te învinovăţi. Chiar dacă ceva nu e în regulă, tu eşti în regulă. Poate că ai

acţionat greșit, dar nu înseamnă că din cauza asta ființa ta nu e în regulă. Faptele pot fi greșite, dar ființa, niciodată.

Am observat la mine că încerc întotdeauna să-i conving pe alții că sunt puternic și important. Am meditat la motivele care mă împing să fac asta și am ajuns la concluzia că motivul este frica.

Eul apare întotdeauna din frică. O persoană cu adevărat fără frică nu are eu. Eul este o protecție, o armură. Din cauză că ți-e frică, dai impresia că ești așa și pe dincolo, că ești mare și tare. De vină e numai frica, ea e factorul de bază. Bun! Ai analizat adânc și corect. Și odată ce ai ajuns să înțelegi cauza de bază, lucrurile devin foarte simple. Altfel ai fi continuat să te lupți cu eul, or, nu eul este adevărata problemă. Te-ai fi luptat cu un simptom, nu cu boala. Adevărata boală este frica. Ai fi continuat să te lupți cu eul și ai fi ratat ținta, pentru că nu eul este adevăratul dușman. Chiar dacă ai fi câștigat, n-ai fi câștigat nimic. Și nu puteai să câștigi, pentru că numai un dușman real poate fi învins, nu un dușman care nu există deloc. El e doar o fațadă. Este ca și cum ai pune o podoabă pe o rană urâtă.

Eram odată acasă la un actor de cinema renumit, unde se aflau mai mulți invitați, printre care și o actriță de cinema, care avea un ceas foarte frumos, cu o brățară frumoasă și latră. Cineva care stătea lângă ea a întrebat-o de ceas, și ea s-a neliniștit puțin. El voia să vadă ceasul, ea nu voia să și-l scoată. Dar, cum bărbatul insista, și l-a scos. Atunci am văzut care era problema. Actrița avea pe mână o pată mare, albă, o pată de lepră, pe care o ascundea sub

brățara acelui ceas frumos. Odată pata dată în vileag, actrița a început să transpire și a devenit foarte nervoasă...

Așa e și cu eul. Fiecărui om îi e frică, dar nu vrea să arate că îi e frică, pentru că dacă ar vedea ceilalți că îi este frică, l-ar lovi foarte tare, le-ar face plăcere să îl umilească. Oamenilor le place să-i exploateze și să-i lovească pe cei slabi.

Așa că fiecare om căruia îi este frică creează în jurul acelei frici un eu mare și pompează întruna aer în balonul eului, până devine prea mare. Apoi începe să-i facă pe alții să le fie frică, pentru a putea sta el liniștit. Știe că acum nimeni nu-l va atinge, nimeni nu-i va încălca teritoriul.

Nu te lupta cu eul. În loc de asta, urmărește frica și caută s-o accepți. Frica este ceva firesc, face parte din viață. N-ai de ce să o ascunzi; n-ai de ce să te prefaci că nu există.

Concluzia ta e bună, asta e cauza. Așa că nu te lupta cu eul. În loc de asta, urmărește frica și caută s-o accepți. Frica este ceva firesc, face parte din viață. N-ai de ce să o ascunzi; n-ai de ce să te prefaci că nu există. Ea există, tuturor oamenilor le este frică. Accept-o, și în clipa în care o accepți eul va dispărea, pentru că nu are rost să mai existe. Lupta cu eul nu te va ajuta; acceptarea fricii te va ajuta imediat. Suntem atât de mici în acest univers vast, cum să nu ne fie frică? Și viața e înconjurată de moarte, cum să nu ne fie frică? Putem dispărea în orice moment, cum să nu ne fie frică? Însă dacă accepți frica, încetul cu încetul va dispărea pentru că acum nu mai are de ce să mai existe. Dacă o accepți, ai luat lucrurile așa cum sunt și gata!

Așa că nu încerca s-o ascunzi sub altceva. Când n-o ascunzi, ea se domolește. Nu spun că nu vei avea nici o frică – spun că nu îţi va fi frică. Frica va exista, dar ţie nu-ţi va fi frică. Înţelegi ce vreau să spun? A-ţi fi frică înseamnă să fii împotriva fricii, să nu vrei ca ea să existe, dar ea există.

Când o accepţi... Toată lumea e destinată să moară. Frica e umbra morţii. Accept-o!

Când sunt singur, simt că pot să las de la mine în unele privinţe și să iubesc oamenii, dar de îndată ce mă aflu în prezenţa lor, obloanele se închid.

Este greu să iubești oamenii reali; pentru că un om real nu o să-ţi satisfacă așteptările. Nu asta e menirea lui. El nu se află aici pentru a împlini așteptările altcuiva, el trebuie să-și trăiască propria viaţă. Și ori de câte ori face o mișcare cu care nu ești de acord, sau ori de câte ori nu e în armonie cu sentimentele tale, ţi-e greu să-l iubești.

Este foarte ușor să te gândești la iubire. Este foarte greu să iubești. Este foarte ușor să iubești lumea întreagă. Adevărata dificultate este să iubești un om singur.

Este foarte ușor să-l iubești pe Dumnezeu sau să iubești omenirea. Adevărata problemă apare când dai de un om în carne și oase și te ciocnești cu el. A te ciocni cu el înseamnă a trece printr-o mare provocare.

Este foarte ușor să-l iubești pe Dumnezeu sau să iubești omenirea. Adevărata problemă apare când dai de un om în carne și oase și te ciocnești cu el.

El nu o să fie sclavul tău și nici tu n-ai să fii sclavul lui. De aici apare adevărata problemă. Dacă ar urma să-i fii sclav, sau el ar urma să-ți fie sclav, n-ar exista nici o problemă. Problema apare din cauză că nimeni nu se află aici pentru a face pe sclavul, și nici nu poate fi sclav. Fiecare om este un agent liber... întreaga ființă constă din libertate. Omul este libertate.

Așa că, reține, problema este reală, nu are nici o legătură cu tine personal. Problema are legătură cu întregul fenomen al iubirii. Nu face din ea o problemă personală, altfel te vei afla în dificultate. Toată lumea se confruntă cu aceeași problemă, mai mult sau mai puțin. Eu n-am întâlnit încă un om care să nu aibă dificultăți în iubire.

Însăși relația cu celălalt te aduce în situații în care apar probleme, și e bine să treci prin ele. În Orient, dificultățile în iubire au pus oamenii pe fugă. Ei au început să-și nege iubirea, să-și respingă iubirea. Au devenit lipsiți de iubire, neiubitori, și au numit acest lucru neatașament. Încetul cu încetul au amorțit, au devenit fără viață. Iubirea aproape că a dispărut din Orient și a rămas numai meditația.

Meditația înseamnă că te simți bine în singurătatea ta.

Meditația înseamnă că te simți bine în singurătatea ta. Meditația înseamnă că ești în relație doar cu tine însuți. Cercul tău se închide cu tine; nu ieși din el. Bineînțeles că nouăzeci și nouă la sută din problemele tale s-au rezolvat, dar cu un preț foarte mare. Acum te frământi mai puțin. Orientalul este mai puțin neliniștit, mai puțin încordat...

aproape că trăiește în grota lui interioară, protejat, cu ochii închiși. El nu-și lasă energia să se miște. Provoacă un scurt-circuit... o mică mișcare a energiei în interiorul ființei sale și e fericit. Însă fericirea lui e puțin moartă. Fericirea lui nu e sărbătoare, nu e bucurie. Cel mult se poate spune că nu e nefericire. Cel mult nu se poate spune nimic negativ despre ea, ca atunci când spui că ești sănătos pentru că n-ai nici o boală. Dar asta nu prea e sănătate. Sănătatea trebuie să fie ceva pozitiv, trebuie să aibă o strălucire a ei – nu doar absența bolii. Așa și un mort e sănătos, pentru că n-are nici o boală.

Așa că noi cei din Orient am încercat să trăim fără iubire, să renunțăm la lume – asta înseamnă să renunți la iubire –, să renunțăm la femei, la bărbați și la toate situațiile în care poate înflori iubirea. Călugării jainiști, călugării hinduși, călugării budiști n-au voie să stea de vorbă cu o femeie când sunt singuri; n-au voie să atingă o femeie și n-au voie nici măcar să o privească în față. Când o femeie vine să-i întrebe ceva, ei trebuie să stea cu ochii în jos. Trebuie să-și privească vârful nasului, ca nu cumva, din greșeală, să vadă femeia. Pentru că, cine știe, s-ar putea produce un „clic"... și în mâinile iubirii omul e aproape neajutorat.

Ei nu stau în case de oameni și nu rămân mult într-un loc ca nu cumva să devină posibil atașamentul, iubirea. Așa că ei merg întruna, rătăcesc și evită toate relațiile. Au dobândit un anumit grad de liniște. Sunt oameni impasibili, pe care lumea nu-i distrage, dar nu sunt fericiți, în ființa lor nu e sărbătoare.

În Occident s-a întâmplat exact invers. Oamenii au încercat să găsească fericirea prin iubire și au creat multe probleme. Au pierdut de tot contactul cu ei înșiși. S-au

îndepărtat atât de mult de ei înșiși, încât nu mai știu să se întoarcă. Nu mai cunosc drumul, nu mai știu unde le e casa. Așa că se simt fără rost, fără casă și continuă să facă tot mai multe eforturi de a iubi în orice fel – heterosexual, homosexual, autosexual. Încearcă să iubească în orice fel și iarăși se simt pustii, pentru că numai iubirea îţi poate da fericirea, dar în fericirea astfel dobândită nu există liniște. Iar când există fericire și nu există liniște, iarăși lipsește ceva. Când ești fericit și n-ai liniște, fericirea ta e ca febra, e agitaţie... sunet, zgomot pentru nimic. Această stare febrilă creează în tine încordare, și din asta nu iese nimic, doar alergătură, urmărire. Și într-o zi ajungi să-ţi dai seama că tot efortul a fost nefondat, pentru că ai încercat să-l găsești pe celălalt și nu te-ai găsit încă pe tine.

Trebuie să fii capabil de a fi fericit singur, și trebuie să fii capabil de a fi fericit și alături de oameni.

Ambele moduri de viaţă au dat greș. Orientul a eșuat din cauză că a experimentat meditaţia fără iubire. Occidentul a eșuat din cauză că a experimentat iubirea fără meditaţie. Tot efortul meu e menit să-ţi ofere o sinteză, adică meditaţie plus iubire. Trebuie să fii capabil de a fi fericit singur, și trebuie să fii capabil de a fi fericit și alături de oameni. Trebuie să fii fericit în sinea ta, și trebuie să fii fericit și în relaţia cu alţii. Trebuie să-ţi faci o casă frumoasă și în interior, și în afară. Trebuie să ai o grădină frumoasă în jurul casei, dar și un dormitor frumos. Grădina și dormitorul nu se exclud.

Așadar, meditaţia trebuie să fie un adăpost lăuntric, un altar interior. Ori de câte ori simţi că lumea e prea mult

pentru tine, poţi să te retragi în altarul tău. Poţi să te scalzi în fiinţa ta lăuntrică. Te poţi întineri, iar apoi să ieși iarăși viu, proaspăt, tânăr, înnoit, gata de a trăi, de a fi. Dar trebuie să fii capabil și de iubirea de oameni, și de a face faţă problemelor, pentru că liniștea care e neputincioasă în a face faţă problemelor nu prea e liniște, nu valorează mare lucru.

Este de dorit numai liniștea care poate să facă faţă problemelor și să rămână liniște.

Așa că primul lucru pe care ţi-l spun este să începi să practici meditaţia, pentru că întotdeauna e bine să începi din cel mai apropiat centru al fiinţei tale, și acela e meditaţia. Dar să nu rămâi la ea. Meditaţia trebuie să se miște, să înflorească, să se desfășoare și să devină iubire.

Și nu fi îngrijorat, nu-ţi face din asta o problemă – nu e. Este ceva omenesc, firesc. Fiecare se teme – e firesc să fie așa. Viaţa e de așa natură, încât n-ai cum să nu te temi. Iar cei care au devenit netemători, neînfricaţi au devenit netemători nu devenind curajoși – pentru că omul curajos nu face decât să-și reprime teama, nu e cu adevărat fără teamă. Omul devine netemător acceptându-și temerile. Analizează faptele, își dă seama că aceste temeri sunt firești și le acceptă!

Problema apare din cauză că vrei să îţi respingi temerile. Ai fost învăţat să urmărești idealuri egoiste. Ţi s-a spus: „Fii curajos!" Ce prostie! Cum poate evita un om inteligent temerile? Dacă ești prost, nu ţi-e frică de nimic. Stai în mijlocul drumului, fără teamă, uitându-te la autobuzul care vine spre tine. Sau te așezi în calea unui taur furios și îl aștepţi fără teamă. Dar ești prost! Un om inteligent sare la o parte.

Dacă însă devii obsedat și începi să te uiți peste tot după șerpi, e o problemă; dacă nu e nimeni pe drum, și tu o iei la fugă de frică, e o problemă; altfel, teama e firească.

Așadar, când îți spun că vei scăpa de teamă, nu vreau să spun că în viața ta nu vor mai exista temeri. Vei ajunge să îți dai seama că nouăzeci la sută din temerile tale sunt doar rodul imaginației. Zece la sută sunt reale, așa că trebuie să le accepți. Eu nu îi fac pe oameni curajoși. Îi fac mai simțitori, mai sensibili, mai ageri, și agerimea lor e de ajuns. Ei devin conștienți de faptul că își pot folosi și temerile ca puncte de sprijin. Așa că nu fi îngrijorat.

Din ce e făcută frica? Ea pândește întotdeauna după colț, dar când mă întorc cu fața la ea, e doar o umbră. Dacă nu are substanță, cum reușește să aibă atâta putere asupra mea?

Frica e la fel de lipsită de substanță ca umbra, dar există. Și umbra există, tot fără substanță, negativă, și uneori umbra poate să aibă un mare impact asupra ta. În junglă, când se apropie seara, te poți speria de propria umbră, într-un loc izolat, pe un drum retras, poți s-o iei la fugă din cauza propriei umbre. Fuga e reală, dar cauza e lipsită de substanță, e imaterială.

Poți să fugi de o frânghie crezând că e un șarpe; dacă te întorci și te uiți bine, râzi de prostia ta.

Dar oamenilor le e frică să intre în locuri unde există teamă. Oamenii se tem de frică mai mult decât orice altceva, pentru că însăși existența fricii le clatină temeliile. Clătinatul temeliilor este foarte real. Frica e ca un vis, ca

un coșmar, dar când te trezești după un coșmar efectele ulterioare persistă ca o mahmureală. Respiri altfel, transpiri, corpul tău tot mai tremură, ești fierbinte. Acum știi că a fost doar un coșmar, un vis imaterial, dar tot va fi nevoie de ceva timp ca să asimilezi pe deplin această realitate. Între timp, efectul visului imaterial continuă. Frica e un coșmar. Tu mă întrebi: „Din ce e făcută frica?" Frica e făcută din propria ta ignoranță.

Frica e făcută din propria ta ignoranță.

Există o singură frică; ea se manifestă în multe feluri, poate avea o mie și una de manifestări, dar la bază frica e una, și aceea e că „În adâncul meu s-ar putea să nu fiu". Și într-un fel e adevărat că nu ești.

Dumnezeu este, tu nu ești. Gazda nu este, musafirul este. Și din cauză că este bănuitor – și bănuiala ta este foarte întemeiată – nu cercetezi, nu te uiți înăuntru. Continui să te prefaci că ești, să pretinzi că ești; știi că dacă te-ai uita înăuntru, dacă ai cerceta, ai vedea că nu ești. Lucrul ăsta e o înțelegere profundă, tacită. Nu e o înțelegere la nivel intelectual; simți în inima ta că „S-ar putea să nu fiu. E mai bine să nu cercetez și să continuu să mă uit în afară". Și lucrul ăsta îți perpetuează starea de amăgeală și îți păstrează intactă iluzia că ești. Dar întrucât sentimentul „Eu sunt"-ului e fals, el creează frică; orice îl poate distruge, orice confruntare serioasă îl poate spulbera. El poate fi spulberat de iubire, poate fi spulberat de întâlnirea cu un maestru, poate fi spulberat de o boală gravă, poate fi spulberat de priveliștea cuiva care moare.

El poate fi spulberat în multe feluri, e foarte fragil. Reușești cumva să-l păstrezi, mai ales necercetând.

Mulla Nasrudin călătorea cu trenul. A venit controlorul și i-a cerut biletul. Mulla s-a căutat prin toate buzunarele, a răscolit toate geamantanele, dar n-a găsit biletul. A început să transpire, era foarte speriat. Atunci controlorul i-a spus: „Domnule, v-a rămas un buzunar în care n-ați căutat. De ce nu căutați în el?"

Mulla Nasrudin a spus: „Te rog să nu vorbești de buzunarul ăla. N-am de gând să caut în el. Asta e singura mea speranță. Dacă mă uit în buzunarul ăla și nu găsesc biletul, atunci înseamnă că biletul nu există deloc, cu certitudine nu există. Atât timp cât nu mă ating de buzunarul ăla, mai am o speranță. De ce să mi-o spulber? Nu mă uit în el și gata, poți să-mi faci ce vrei".

La fel stă situația și cu eul. Nu cercetezi în tine, asta e singura ta speranță, îți spui: „Cine știe? Poate că e". Dacă ai cerceta, sentimentele tale ți-ar spune că nu e.

Acest eu fals pe care l-ai creat neprivind înăuntru, uitându-te continuu în afară este cauza – rădăcina fricii. El te va face să-ți fie frică de toate spațiile în care va trebui să te uiți, de toate lucrurile minunate. Îți va fi frică de frumusețe, pentru că frumusețea te aruncă pur și simplu în tine. Îți va fi frică să admiri un apus de soare frumos, pentru că în fața unei asemenea frumuseți gândirea încetează; preț de o clipă, mintea e atât de uluită, încât evită să gândească, uită să toarcă și să țeasă, toată vorbăria lăuntrică încetează și te trezești brusc în tine.

Oamenilor le este frică de muzica frumoasă, de poezie, oamenii se tem de intimitatea profundă. Poveștile de iubire ale oamenilor sunt doar niște chestii superficiale. Ei nu pătrund adânc unul în ființa celuilalt de frică. S-ar putea să nu se reflecteze în oglinda din ființa celuilalt, și-atunci ce-o să facă?

Oamenii se tem de iubire. Ei doar se prefac că iubesc, se joacă în numele iubirii. Oamenii se tem de meditație; în numele meditației, găsesc noi moduri de a gândi. Asta este Meditația Transcendentală a lui Maharishi Mahesh Yogi – nu e nici meditație, nici transcendentală. Este pur și simplu rostirea unei mantre, iar rostirea unei mantre nu e decât un proces de gândire, de gândire concentrată. Și ăsta e tot un procedeu, un procedeu nou, de a nu medita. Oamenii rostesc rugăciuni creștine, rugăciuni mahomedane, rugăciuni hinduse, și asta numai ca să evite meditația. Rugăciunile nu sunt meditație, ia aminte. Mintea e atât de vicleană încât, în numele meditației, a creat multe fenomene false.

Meditație e atunci când nu faci absolut nimic, când mintea nu funcționează deloc. În meditație mintea e în repaus absolut – nici o incantație, nici o mantră, nici o imagine, nici o concentrare. Ești, pur și simplu, existi. Atunci

Meditație e atunci când nu faci absolut nimic, când mintea nu funcționează deloc. În meditație mintea e în repaus absolut – nici o incantație, nici o mantră, nici o imagine, nici o concentrare. Ești, pur și simplu, existi.

eul dispare, și odată cu eul dispare și umbra eului. Acea umbră e frica.

Frica este una dintre cele mai serioase probleme. Fiecare om trebuie să treacă prin ea și trebuie să ajungă la un anumit grad de înțelegere privitor la ea. Eul te face să-ți fie frică de faptul că ai putea să mori într-o zi. Continui să te amăgești că moartea li se întâmplă numai altora, și într-un fel ai dreptate; moare un vecin, moare o cunoștință, moare un prieten, moare soția, mama – totdeauna altcineva, niciodată tu. Așa că te ascunzi acestui fapt: poate că tu ești o excepție, tu n-ai să mori. Eul încearcă să te protejeze.

Dar de fiecare dată când moare cineva, ceva tremură în tine. La fiecare deces mori și tu puțin. Clopotele bat și pentru tine. Fiecare moarte e moartea ta. Chiar și atunci când cade din pom o frunză uscată, e moartea ta. De asta continuăm să ne protejăm.

Cineva moare și noi vorbim de nemurirea sufletului, iar frunza cade din pom și noi spunem: „Nu-i nimic. Va veni curând primăvara și pomului îi vor da frunze noi. Asta e doar o schimbare, numai veșmintele se schimbă".

Oamenii cred în nemurirea sufletului nu pentru că *știu* că sufletul e nemuritor, ci pentru că le e frică. Cu cât e mai laș un om, cu atât posibilitatea ca el să creadă în nemurirea sufletului e mai mare – nu că ar fi religios, e pur și simplu fricos. Credința în nemurirea sufletului nu are nici o legătură cu religia. Omul religios știe că „Eu nu sunt", și atunci ce rămâne e nemuritor – dar asta n-are nici o legătură cu „mine". Acest „Eu" nu e nemuritor. Acest „Eu" este foarte vremelnic; el e fabricat de noi.

Frica este umbra „Eu"-lui. Frica de moarte este frica de bază, pentru că „Eu"-ul e conștient în adâncul lui că „într-o zi va trebui să dispar în moarte". Iar frumusețea este că moartea este la fel de non-existențială ca eul. Puntea dintre aceste două non-existențialități este frica.

Frica e foarte neputincioasă, ea nu are nici o putere. Tu spui: „Dacă este imaterială, cum reușește să aibă atâta putere asupra mea?" Puterea ei este că tu vrei să crezi în ea. Nu ești gata să plonjezi în adâncimea ta lăuntrică și să-ți privești în față goliciunea interioară – asta e puterea ei. Altfel e neputincioasă, total neputincioasă. Nimic nu s-a născut vreodată din frică. Iubirea dă naștere, iubirea e creatoare; frica e impotentă.

Domnul și doamna Smith s-au prezentat la tribunal.

– Vreau să divorțez de personajul ăsta, spuse soția.

– Vreau să scap de scorpia asta, urlă soțul.

Judecătorul întrebă:

– Câți copii aveți?

– Trei, răspunse soția.

– De ce nu mai stați un an împreună să mai faceți un copil, și-atunci o să aveți patru. Fiecare o să ia doi copii, și o să fiți mulțumiți amândoi.

– Da, dar dacă o să avem gemeni? spuse soțul.

– Ha! exclamă soția. Ia uite cine vorbește de gemeni! Dacă mă bazam pe el, nu i-aș fi avut nici pe ăștia trei!

Frica este absolut impotentă. Ea nu a creat niciodată nimic. Nu poate să creeze. Însă poate să-ți distrugă viața toată, poate să te înconjoare ca un nor, un nor negru, poate să-ți exploateze toate energiile. Nu te lasă să pătrunzi

adânc în lumea frumuseţii, a poeziei, a iubirii, a bucuriei, a meditaţiei. Nu, te ţine la suprafaţă, pentru că ea poate să existe numai la suprafaţă. Ea este un val mic de suprafaţă.

Coboară în tine, cercetează, și dacă e pustiu, ce? Atunci asta e natura noastră, asta suntem. De ce să-ţi faci griji cu privire la pustietate? Pustietatea e la fel de frumoasă precum cerul. Fiinţa ta interioară nu e decât cerul interior. Cerul e pustiu, dar cerul pustiu este cel care conţine totul, întreaga existenţă, soarele, luna, stelele, pământul, planetele. Cerul pustiu oferă spaţiul la tot care este. Cerul pustiu este fundalul a tot care există. Lucrurile vin și pleacă, dar cerul rămâne.

Tot așa, ai și tu un cer interior; și el e pustiu. Norii vin și pleacă, plantele se nasc și dispar, stelele răsar și mor, dar cerul interior rămâne la fel, neatins, neîntinat, netemător. Putem numi acest cer interior *sakshin*, martorul – și ăsta este tot scopul meditaţiei.

Coboară în tine, bucură-te de cerul interior. Și nu uita că, indiferent ce vezi, tu nu ești acel lucru. Poţi să vezi gânduri, dar tu nu ești gânduri; poţi să-ţi vezi sentimentele, dar tu nu ești sentimentele tale; poţi să-ţi vezi visele, dorinţele, amintirile, închipuirile, proiecţiile, dar tu nu ești nimic din toate acestea. Continuă să elimini tot ce vezi. Și-atunci într-o zi va sosi momentul fantastic, cel mai important moment din viaţa ta, când n-a mai rămas nimic de eliminat. Tot „văzutul" a dispărut și a rămas doar văzătorul. Acel văzător e cerul pustiu.

A cunoaște înseamnă a fi fără teamă, și a cunoaște înseamnă a fi plin de iubire. A cunoaște înseamnă a fi Dumnezeu, înseamnă a fi nemuritor.

De ce mi-e încă atât de frică să mă expun?

Cui nu-i este? Expunerea provoacă o mare frică. Este firesc, pentru că a te expune înseamnă a-ţi expune toate prostiile pe care le porţi în minte, tot gunoiul care s-a adunat acolo de secole, de multe, multe vieţi. A te expune înseamnă să-ţi expui slăbiciunile, limitările, defectele. În ultimă instanţă, a te expune înseamnă a-ţi expune vulnerabilitatea. A te expune înseamnă a-ţi expune goliciunea, pustietatea. În spatele gunoiului din minte și al hărmălaiei din minte există pustietate totală. Fără Dumnezeu, ești găunos, fără Dumnezeu, ești doar pustietate, goliciune. Vrei să ascunzi această goliciune, această pustietate, această urâţenie. Te acoperi cu flori frumoase, te împodobești și pretinzi că ești cineva. Și lucrul ăsta nu e valabil doar pentru tine, e ceva universal, așa e cu toată lumea.

În spatele gunoiului din minte și al hărmălaiei din minte există pustietate totală. Fără Dumnezeu, ești găunos, fără Dumnezeu, ești doar pustietate, goliciune.

Nimeni nu poate să se deschidă ca o carte. A te expune înseamnă a te destăinui. Or, omului îi este frică să se destăinuie din cauza acelui „Ce-o să creadă lumea despre mine?“ De mic copil, omul a fost învăţat să poarte măști, măști frumoase. Nu e nevoie să ai o faţă frumoasă, e de ajuns să ai o mască frumoasă; și, pe deasupra, masca e ieftină. E greu și costisitor să-ţi transformi faţa. Să ţi-o vopsești e foarte simplu.

Gândul să-ţi expui dintr-odată adevărata faţă îţi strecoară frica în suflet și începi să tremuri. Lumii îi va plăcea? Te va accepta? Oamenii te vor iubi în continuare, te vor mai respecta? Dar dacă vor fugi de tine, dacă îţi vor întoarce spatele și vei rămâne singur? Din cauza acestor întrebări, de frica posibilelor răspunsuri la aceste întrebări, oamenii continuă să se prefacă. Prefăcătoria, falsitatea sunt cauzate de frică. Pentru a fi autentic, trebuie să nu-ţi fie frică.

Una din legile fundamentale ale vieţii este următoarea: tot ce ascunzi crește, iar tot ce expui, dacă e rău, dispare, iar dacă e bine, e alimentat. Când ascunzi ceva se întâmplă exact pe dos. Ce e bine începe să moară din cauză că nu e alimentat; el are nevoie de vânt, de ploaie și de soare, trebuie să aibă întreaga natură la dispoziţie. El crește numai cu adevăr, se hrănește cu adevăr. Cum nu-i mai dai această hrană începe să slăbească. Oamenii își înfometează realitatea și își îngrașă irealitatea.

Feţele tale neadevărate se hrănesc cu minciuni, așa că trebuie să născocești mereu alte și alte minciuni. Ca să susţii o minciună trebuie să mai minţi de o sută de ori, pentru că o minciună este susţinută doar de minciuni mai mari. Așa că atunci când te ascunzi în spatele faţadelor ce e adevărat începe să moară, iar ce e neadevărat prosperă, devine din ce în ce mai gras. Dacă te expui, ce e neadevărat va muri, e menit să moară, pentru că el nu poate exista pe faţă. El poate să existe numai pe ascuns, numai în întuneric, în tunelele subconștientului tău. Dacă îl aduci la lumină, el începe să se evapore. Ăsta e tot secretul psihanalizei. Psihanalistul te ajută să scoţi la suprafaţă tot ce se ascunde în subconștientul tău, în ţinuturile întunecate ale fiinţei

tale, astfel încât să-l vezi, să-l vadă și alții; văzându-l, el începe să moară. Dacă poți să relatezi altcuiva ce e în sufletul tău – și asta faci în psihanaliză, te expui în fața psihiatrului –, chiar și numai expunerea în fața unei singure persoane este de ajuns pentru a aduce mari schimbări în ființa ta. Dar expunerea în fața unui psihanalist este limitată; te expui în fața unei singure persoane, în totală intimitate, cu condiția ca ea să nu facă public ceea ce îi spui. Dar și așa limitată cum e, o expunere profesională, ea totuși ajută, te ajută fantastic să te despovărezi.

Mai există și o altfel de expunere – o expunere religioasă –, nu în intimitate, nu în fața unui profesionist, ci în toate relațiile tale; asta fac sannyasinii. Este autopsihanaliză. Este psihanaliză continuă, douăzeci și patru de ore pe zi. Este psihanaliză în tot felul de situații, în relația cu soția, cu prietenul, cu ruda, cu dușmanul, cu străinul, cu șeful, cu servitorul. Te expui în fața tuturor, douăzeci și patru de ore pe zi. La început ai să fii cu adevărat foarte speriat, dar curând vei începe să capeți forță, pentru că odată adevărul expus el devine mai puternic, iar neadevărul moare. Începi să devii un individ; personalitatea dispare și apare individualitatea.

Personalitatea e falsă, individualitatea e substanțială. Personalitatea e doar o fațadă, individualitatea este adevărul tău. Personalitatea este impusă din afară; ea este doar o mască. Individualitatea este realitatea –

Personalitatea e falsă, individualitatea e substanțială. Personalitatea e doar o fațadă, individualitatea este adevărul tău.

este așa cum te-a făcut Dumnezeu. Personalitatea este o sofisticare socială, un lustru social. Individualitatea este crudă, sălbatică, extraordinar de puternică.

Frica va fi prezentă numai la început. De aceea este nevoie de un maestru, care să te țină de mână, care să te sprijine la început, alături de care să faci primii pași. Maestrul nu este psihanalist; e mult mai mult decât un psihanalist.

Psihanalistul este un profesionist, maestrul nu e un profesionist. Profesia lui nu e să-i ajute pe oameni, ajutarea oamenilor este vocația lui. El îi ajută pe oameni din iubire față de ei, din compasiune pentru ei. Și pentru că o face din compasiune, el te însoțește, te sprijină numai atât cât ai nevoie de el. Din clipa în care simte că poți să mergi singur mai departe, începe să-și retragă mâna din a ta. Cu toate că tu ai vrea să continui să te agăți de el, el nu te va lăsa.

Odată ce ești pregătit, curajos, îndrăzneț, odată ce ai simțit gustul libertății pe care o dă adevărul, al libertății pe care ți-o dă expunerea realității tale, poți să mergi singur mai departe. Poți să fii o lumină pentru tine însuți.

Frica este un lucru firesc, pentru că din copilărie ai fost învățat multe lucruri false, și te-ai identificat atât de mult cu falsitatea, încât renunțarea la ea seamănă aproape cu sinuciderea. Și frica apare din cauză că apare o mare criză de identitate.

Din câte știu eu, tu, cel care a pus întrebarea, te apropii de șaizeci de ani. Așadar, timp de aproape șaizeci de ani ai fost un anumit tip de persoană. Acum, în această ultimă fază a vieții tale, e înspăimântător să te lepezi de acea identitate și să începi să înveți de la capăt despre tine. Cu

fiecare zi moartea e tot mai aproape, și ăsta e momentul să începi să înveţi o lecţie nouă? Cine știe dacă ai să mai apuci s-o termini? S-ar putea să-ţi pierzi vechea identitate și să n-ai timp suficient, energie suficientă, curaj suficient pentru a dobândi o identitate nouă. Dacă ai să mori fără identitate? Dacă în ultima fază a vieţii tale ai să trăiești fără identitate? Să trăiești fară identitate ar fi un fel de nebunie. La gândul ăsta, inima ţi se strânge. Îţi spui: „Pot s-o mai duc așa câteva zile. E mai bine să trăiesc cu ce e vechi, cunoscut, sigur și convenabil". Te-ai deprins să trăiești așa, ai ajuns expert în modul ăsta de viaţă și ai investit în el aproape șaizeci de ani din viaţa ta. Ai reușit să ajungi până aici, ţi-ai format o idee despre cine ești, iar acum eu îţi spun să abandonezi acea idee pentru că nu aia ești!

Nu e nevoie de nici o idee pentru a te cunoaște pe tine însuţi. De fapt, trebuie să renunţi la toate ideile, pentru că numai atunci poţi să știi cine ești.

Frica este firească. N-o condamna, n-o considera a fi ceva rău. Ea face parte din toată această conjunctură socială, din educaţie. Trebuie să o acceptăm și s-o depășim; trebuie să o transcendem fără s-o condamnăm.

Frica este firească. N-o condamna, n-o considera a fi ceva rău.

Expune-te încetul cu încetul, pas cu pas, treptat, fără să faci salturi de care nu ești în stare. Curând vei învăţa gustul adevărului și te vei mira că ai putut să-ţi irosești șaizeci de ani din viaţă. Îţi vei pierde vechea identitate, vei avea o cu totul altă concepţie. Ea nu va fi cu adevărat o nouă identitate, ci o viziune nouă, un nou mod de a vedea

lucrurile, o nouă perspectivă. N-ai să mai spui „Eu" având ceva în spatele lui; vei folosi cuvântul pentru că e util, dar vei ști tot timpul că acest cuvânt nu are nici un înţeles, nici o substanţă, că în spatele acestui „Eu" se ascunde un ocean infinit, divin.

Nu vei dobândi altă identitate; vechea ta identitate va dispărea și, pentru prima dată, te vei simţi un val în oceanul lui Dumnezeu. Asta nu e o identitate pentru că tu nu mai ești, ai dispărut, Dumnezeu te-a asimilat.

Dacă poţi să riști ceea ce e fals, adevărul poate fi al tău. Și merită pentru că, neriscând nimic – falsul e nimic –, câștigi totul, câștigi adevărul.

Dacă poţi să riști ceea ce e fals, adevărul poate fi al tău. Și merită pentru că, neriscând nimic – falsul e nimic –, câștigi totul, câștigi adevărul.

Am descoperit că m-am plictisit de mine și nu mai am nici un chef de viaţă. Tu ai spus să ne acceptăm așa cum suntem. Eu nu pot să accept viaţa, știind că îmi lipsește ceva din bucuria lăuntrică.

Am auzit că există un nou tip de tranchilizant care nu te relaxează, ci te face să fii încordat.

Încearcă-l! Încearcă-l, încearcă-l și încearcă-l iar – fii american! –, dar nu mai mult de trei ori. Încearcă-l de trei ori, apoi oprește-te, pentru că n-are rost să fii prost.

Tu spui: „Am descoperit că m-am plictisit de mine".

Asta-i o mare descoperire. Da, vorbesc serios! Foarte puţini oameni sunt conștienţi de faptul că sunt plictisiţi – și *sunt* plictisiţi, extrem de plictisiţi. Toţi ceilalţi își dau seama

de asta în afară de ei înșiși. Să știi că ești plictisit e un lucru mare, e un început. Acum trebuie înțelese câteva implicații.

Omul e singurul animal care simte plictiseala; este un mare privilegiu, face parte din demnitatea ființelor umane. Plictiseala înseamnă pur și simplu că modul tău de a trăi e greșit; înțelegerea faptului că „Mă plictisesc și trebuie făcut ceva, e nevoie de o transformare" poate fi un mare eveniment. Așa că nu considera că e rău că ești plictisit – e un semn bun, un început bun, un început de bun augur. Dar nu te opri aici.

De ce te plictisești? Te plictisești din cauză că trăiești după șabloane moarte date de alții. Renunță la acele șabloane, ieși din ele! Începe să trăiești după capul tău.

Numai persoana autentică nu se plictisește, pseudo-persoana e menită să se plictisească.

Numai persoana autentică nu se plictisește, pseudo-persoana e menită să se plictisească. Creștinul se plictisește, jainistul se plictisește, parsul se plictisește, comunistul se plictisește, din cauză că ei își împart viața în două. Viața lor adevărată rămâne reprimată, și ei afișează o viață nereală. Această viață nereală creează plictiseala. Dacă faci lucrul pentru care ești destinat, nu te plictisești niciodată.

Când am plecat de acasă la universitate, părinții mei, toți cei din familie voiau să devin om de știință – savantul era mai de viitor – sau măcar doctor sau inginer. Eu am refuzat cu desăvârșire, spunând: „Am să fac ce vreau eu să fac, pentru că nu vreau să duc o viață plictisitoare. S-ar putea să reușesc ca om de știință – s-ar putea să am

prestigiu, bani, putere –, dar în sufletul meu mă voi plictisi, pentru că nu asta am vrut să fac". Ei au fost șocați pentru că nu vedeau nici o perspectivă în studierea filosofiei; în universități, filosofia este materia cea mai prăpădită. Au acceptat cu reținere, convinși fiind că îmi ratam viitorul. Însă, în cele din urmă, au recunoscut că s-au înșelat.

Când e vorba să faci ceva, nu te gândi la bani, la prestigiu sau la putere, ci gândește-te dacă vrei cu adevărat să faci acel lucru. Dacă vrei, fă-l, indiferent de rezultate, și nu te vei plictisi. Dacă urmezi ideile altora, dacă faci ceva pentru că trebuie făcut, dacă faci ceva cum e „corect", pui pietrele de temelie ale plictiselii.

Întreaga omenire se plictisește din cauză că cel care trebuia să fie mistic e matematician, cel care trebuia să fie matematician e politician, iar cel care trebuia să fie poet e om de afaceri. Fiecare e altceva; nimeni nu e ce trebuia să fie. Trebuie să riști. Plictiseala dispare într-o clipită dacă ești gata să riști.

Tu spui: „Am descoperit că m-am plictisit de mine"... Te-ai plictisit de tine pentru că n-ai fost sincer cu tine însuți; n-ai fost cinstit cu tine, n-ai fost respectuos față de ființa ta.

Și mai spui: „Nu mai am nici un chef de viață". Cum să ai chef de viață? Cheful de viață vine numai atunci când faci ceea ce vrei să faci, indiferent care e acel lucru.

Vincent Van Gogh era enorm de fericit când picta. Nu vindea nici un tablou, nimeni nu-l aprecia, era flămând. Fratele lui îi dădea o mică sumă de bani, atât cât să poată supraviețuiască. El postea patru zile pe săptămână, iar trei zile mânca. Trebuia să postească acele patru zile, căci altfel cum putea să-și cumpere pânza și pensulele și vopselele? Însă era enorm de fericit pentru că făcea ce îi plăcea.

A murit la doar treizeci și trei de ani, s-a sinucis. Însă sinuciderea lui e mult mai bună decât așa-zisa ta viață, pentru că el s-a sinucis numai după ce a pictat ceea ce a vrut să picteze. În ziua în care a terminat de pictat apusul de soare, care fusese cea mai veche dorință a lui, a scris o scrisoare în care spunea: „Mi-am încheiat lucrarea, mă simt împlinit. Părăsesc această lume extrem de mulțumit". S-a sinucis, dar eu n-aș numi-o sinucidere. El a trăit total, cu o intensitate fantastică.

Tu poți să trăiești o sută de ani, dar viața ta va fi seacă.

Îmi spui: „Tu ne-ai spus să ne acceptăm așa cum suntem. Eu nu pot să accept viața, știind că îmi lipsește ceva din bucuria lăuntrică".

Când îți spun să te accepți, nu spun să-ți accepți modelul de viață, nu mă înțelege greșit. Când îți spun să te accepți, spun să respingi orice altceva – să te accepți *pe tine*. Probabil că tu ai interpretat asta în felul tău. Se mai întâmplă. Eu nu am spus ce ai înțeles tu. Adevăratul înțeles al vorbelor mele este să respingi tot ce ți-a fost impus și să-ți accepți esența pe care ai adus-o de dincolo, și atunci nu vei mai simți că îți lipsește ceva. În clipa în care te accepți fără nici o condiție, se produce o răbufnire de bucurie. Te cuprinde cheful de viață, viața ta devine cu adevărat încântătoare.

Un tânăr era în comă, însă prietenii lui credeau că a murit. Când toată lumea se pregătea de înmormântare, tânărul a început să dea semne de viață, după care și-a revenit. Toți l-au întrebat cum e să fii mort.

– Mort! exclamă el. N-am fost mort. Am știut tot timpul ce se petrecea. Și mai știam că nu sunt mort pentru că îmi simțeam picioarele reci și îmi era foame.

– Și cum te-a făcut asta să crezi că ești totuși viu? întrebă un curios.

– Păi, știam că dacă aș fi fost în rai nu mi-ar fi fost foame, iar dacă aș fi fost în celălalt loc nu mi-aș fi simțit picioarele reci.

Poți fi sigur că încă n-ai murit dacă ți-e foame și îți simți picioarele reci. Ia scoală-te și fă puțin jogging!

Un tânăr sărac, fără multă școală, s-a îndrăgostit de fata unui milionar. Ea l-a invitat la conacul ei elegant să-i cunoască părinții. Mobila somptuoasă, servitorii și toate celelalte semne de bogăție l-au intimidat pe bietul tânăr, dar a reușit cumva să pară relaxat, până a venit vremea cinei. Stând la masa copioasă, amețit de vin, el a dat un vânt zgomotos. Tatăl fetei a ridicat privirea și s-a uitat la câinele care stătea culcat la picioarele tânărului. „Rover!", a spus el pe un ton amenințător.

Tânărul a răsuflat ușurat că vina căzuse pe câine, așa că după câteva minute a mai dat un vânt. Gazda lui s-a uitat la câine și a spus din nou cu glas puternic: „Rover!"

După alte câteva minute, tânărul a dat și al treilea vânt. Fața bogătașului s-a încrețit de mânie. A tunat: „Rover, ieși dracului de aici înainte să-și facă nevoile pe tine!"

Mai este încă timp – ieși din închisoarea în care ai trăit până acum! E nevoie doar de puțin curaj, curajul jucătorului de jocuri de noroc. Și n-ai nimic de pierdut, nu uita. Îți poți pierde doar lanțurile – poți să-ți pierzi plictiseala, poți să-ți pierzi acel sentiment permanent că-ți lipsește ceva în

lăuntrul tău. Ce altceva ai de pierdut? Ieși din rutină și acceptă-ţi fiinţa, acceptă-te, împotriva lui Moise, sau a lui Iisus, sau a lui Buddha, sau a lui Mahavira, sau a lui Krishna. N-ai nici o răspundere faţă de Buddha sau de Zarathustra, sau de Kabir, sau de Nanak; singura ta răspundere este numai faţă de tine însuţi.

Fii responsabil – și când spun „responsabil", te rog să iei aminte să nu interpretezi greșit cuvântul. Eu nu vorbesc de îndatoriri, de responsabilităţi, ci folosesc cuvântul în sens literar, strict literar: răspunde la realitate, fii responsabil.

Fii responsabil – și când spun „responsabil", te rog să iei aminte să nu interpretezi greșit cuvântul. Eu nu vorbesc de îndatoriri, de responsabilităţi, ci folosesc cuvântul în sens literar, strict literar: răspunde la realitate, fii responsabil.

Trebuie că ai dus o viaţă iresponsabilă, îndeplinind tot felul de responsabilităţi pe care ţi le-au impus alţii. Ce ai de pierdut? Eşti plictisit, și asta e bine. N-ai chef de viaţă, și ce îţi trebuie mai mult de atât ca să ieși din închisoare? Ce mai aștepţi? Ieși odată, și nu te uita înapoi!

Se spune: „Gândește-te de două ori înainte să sari". Eu spun: „Mai întâi sari, și pe urmă gândește-te cât vrei".

Mă simt ca picat pe lună... Cred că dacă aș ști de ce mi-e frică, nu m-aș mai simţi așa. Am sentimentul că se poate întâmpla orice... orice!

Uneori se întâmplă să-ţi fie foarte frică – o frică fără adresă. O frică nedeterminată de vreo cauză, o frică fără motiv.

Poate că tocmai lipsa cauzei, a motivului dă amploare fricii. Când există o cauză, o cunoști, iar când o cunoști poţi găsi explicaţii, poţi s-o analizezi, poţi găsi ceva de care să te agăţi. Dar frica are o însușire, care se manifestă când și când, și anume că nu are nici o cauză aparentă.

Fiinţa este micuţă de tot, iar nefiinţa este vastă. Frica existenţială nu are nici un motiv, dar sentimentul este suficient ca să te facă să ai impresia că îţi fuge pământul de sub picioare.

Asta numesc existenţialiștii *angst*, neliniște, frică existenţială – nu ţi-e frică de asta sau aia, ci de pura existenţă. Pentru că fiinţa este înconjurată constant de nefiinţă; fiinţa există în nefiinţă. Fiinţa e aproape ca o insulă în oceanul nefiinţei. Fiinţa este micuţă de tot, iar nefiinţa este vastă. Frica existenţială nu are nici un motiv, dar sentimentul este suficient ca să te facă să ai impresia că îţi fuge pământul de sub picioare. Simţi că te prăbușești într-un abis și, din cauză că nu poţi să spui cu precizie „Mi-e frică de asta sau de aia", din cauză că nu găsești o explicaţie, neliniștea e și mai mare.

Oamenii merg la psihiatri nu pentru a se trata, ci pentru a afla motivul nefericirii lor. Iar psihiatrii îi ajută enorm, nu prin vreo cură, ci prin faptul că furnizează explicaţii. Iar când pacienţii cred că știu explicaţia, se simt foarte bine. Acum lucrurile sunt foarte clare. Acum pot analiza, pot judeca, pot pune „degetul pe rană".

Așa că acest lucru este ceva cu care fiecare se întâlnește din când în când. Și e bine ca tot omul să treacă prin asta; nu are de ce și nu trebuie s-o evite. Dacă o eviţi, ratezi un prilej.

Când treci prin această situaţie, la început seamănă cu o cădere nervoasă, foarte periculoasă, de parcă tot trecutul ar dispărea și ești pe moarte. Dar în scurt timp începi să te simţi în siguranţă în însăși lipsa de siguranţă a fenomenului. Te destinzi și toată frica dispare. Așa că ceea ce la început semăna cu o prăbușire la sfârșit se dovedește a fi un progres.

Treci pur și simplu prin asta și nu încerca să găsești o cauză. Pentru că mintea va încerca să găsească: Mintea va spune: „Ăsta e motivul pentru care mi-e frică". De fapt, nu există nici un motiv. Nu-l căuta. Lasă insula fiinţei să dispară în nefiinţă. Fii nimic. Acceptă frica și intră în ea, și vei ieși din ea foarte proaspăt, foarte viu și total lipsit de frică.

Pentru că mintea va încerca să găsească. Mintea va spune: „Ăsta e motivul pentru care mi-e frică". De fapt, nu există nici un motiv. Nu-l căuta.

Ca să fii lipsit de frică trebuie să treci prin frică – prin acest gen de frică, nu altul, frica obișnuită nu e mare folos. Dacă te temi că te va părăsi iubita, și asta e frică, dar e o frică obișnuită, fără putere prea mare, căci poţi găsi alte iubite. Dacă te temi că s-ar putea să n-ai bani să trăiești, și asta e frică, dar oricând poţi face ceva în privinţa asta, poţi face rost de bani într-un fel sau altul. Aceste genuri de frică sunt triviale, non-existenţiale. Oamenii trăiesc cu ele, de asta nu devin lipsiţi de frică.

Așadar, nu încerca să găsești explicaţii fricii care spui că te încearcă; nu există nici una. Urmărește-o și intră în ea cât mai adânc cu putinţă. Și din asta va ieși ceva frumos, ceva ca un trandafir. Fiinţa ta se va integra tot

mai mult. Dacă accepţi provocarea nefiinţei, fiinţa se integrează. Așa că n-ai de ce să-ţi faci griji.

MEDITAŢIE PENTRU FRICA DE PUSTIETATE INTERIOARĂ

Închide ochii și, timp de douăzeci de minute, pătrunde în pustietatea din tine. Accept-o, las-o să existe.

Propune-ţi ca în fiecare seară înainte de a adormi să faci următorul lucru: să închizi ochii și, timp de douăzeci de minute, să pătrunzi în pustietatea din tine. Accept-o, las-o să existe. Va apărea frica – las-o și pe ea să existe. Tremură de frică, dar nu respinge acest spaţiu care se naște acolo. În două sau trei săptămâni vei fi în stare să-i simţi frumuseţea, vei putea să-i simţi binecuvântarea.

Odată ce vei cunoaște acea binecuvântare, frica va dispărea de la sine. Nu trebuie să te lupţi cu ea.

Stai în genunchi pe podea sau într-o poziţie care ţi se pare confortabilă. Când capul începe să se aplece în faţă, lasă-l să se aplece. Vei ajunge aproape într-o poziţie ca a fătului în uterul mamei. Capul va ajunge să-ţi atingă genunchii sau podeaua – lasă-l s-o facă. Intră în propriul uter și stai acolo. Fără tehnică, fără mantră, fără efort – stai pur și simplu. Fă cunoștinţă cu ceea ce este. E ceva ce n-ai știut până acum. Mintea ta e neliniștită din cauză că acel ceva vine dintr-o dimensiune necunoscută, total diferită. Mintea nu poate să priceapă, n-a mai cunoscut până acum așa ceva, este nedumerită, încurcată, vrea să categorisească și să eticheteze.

Dar cunoscutul e mintea, iar necunoscutul e Dumnezeu. Necunoscutul nu ajunge niciodată să facă parte din cunoscut. Dacă ar ajunge să facă parte din cunoscut, n-ar mai fi Dumnezeu necunoscut. Necunoscutul rămâne incognoscibil. Chiar și atunci când îl cunoști, el rămâne necunoscut. Misterul nu se rezolvă niciodată. Misterul e intrinsec insolvabil.

Așa că în fiecare seară intră în acel spațiu. Îți va fi frică, vei tremura, dar asta e în regulă. Încetul cu încetul îți va fi tot mai puțin frică și vei simți tot mai multă bucurie. În trei săptămâni, într-o bună zi vei simți dintr-odată o așa fericire, un așa val de energie, de parcă noaptea s-a sfârșit și soarele a apărut la orizont.

MEDITAȚIE PENTRU DIZOLVAREA VECHILOR ȘABLOANE ALE FRICII

Am descoperit că încă mai repet un șablon pe care l-am adoptat când eram copil. Ori de câte ori părinții mă certau sau spuneau despre mine ceva pe care eu îl consideram negativ, mă închideam în mine, fugeam și mă consolam cu ideea că mă puteam descurca singur, fără oameni. Acum îmi dau seama că încep să reacționez la fel față de prietenii mei.

Ori de câte ori simți că vrei să te închizi în tine, deschide-te. Dacă vrei să pleci, nu pleca; dacă nu vrei să vorbești, vorbește.

Este doar un vechi obicei care a devenit rigid. Începe să faci invers. Ori de câte ori simți că vrei să te închizi în

tine, deschide-te. Dacă vrei să pleci, nu pleca; dacă nu vrei să vorbești, vorbește. Dacă vrei să pui capăt unei controverse, continu-o cu mai multă vigoare.

Ori de câte ori apare o situaţie care provoacă frică, există două posibilităţi – fie te lupţi, fie o iei la fugă. Copilul mic de obicei nu se luptă – mai ales în ţările tradiţionaliste. În America, copilul se luptă atât de tare, încât părinţii o iau la fugă! Dar în ţările vechi, în ţările legate de tradiţie – sau în familiile în care valorile tradiţionale sunt încă foarte puternice – copilul nu se luptă. Și atunci, singurul lui mod de a se proteja este să se închidă în el. Exact asta ai făcut și tu. Acum, singura posibilitate de a scăpa de acest șablon este ca, ori de câte ori simţi că îţi vine să fugi, să rămâi pe loc, să fii încăpăţânat, și trage o ceartă pe cinste, luptă-te. Încearcă măcar o lună să faci exact invers și vei vedea rezultatele. După ce vei reuși să faci invers, îţi voi spune să nu mai faci nimic, adică nici să fugi, nici să rămâi pe loc, pentru că nici una dintre aceste atitudini nu e bună; eu ţi-am spus să faci opusul pentru a contrabalansa vechiul obicei care s-a înrădăcinat prea adânc în tine. Dar odată ce poţi să faci opusul, frica dispare, așa că nu mai trebuie să faci nimic.

Prin urmare, timp de o lună, fii un adevărat războinic, privitor la orice. Și te vei simţi foarte bine, pentru că atunci când fugi te simţi prost, te simţi inferior. Închiderea în sine este trucul lașului. Fii curajos! Încearcă, merită!

MEDITAŢIE PENTRU ÎNCREDERE

Dacă ţi-e greu să ai încredere, atunci trebuie să te întorci. Trebuie să sapi adânc în amintirile tale. Trebuie

să intri în trecutul tău. Trebuie să-ţi cureţi mintea de impresiile trecute. Probabil că porţi un mare morman de prostii din trecut; despovărează-te! Întoarce-te în trecut pentru a te elibera. Fă din asta o meditaţie. În fiecare zi, în fiecare noapte, întoarce-te în trecut timp de o oră. Caută să afli tot ce ţi s-a întâmplat în copilărie. Cu cât pătrunzi mai adânc, cu atât mai bine, pentru că noi ascundem multe lucruri care nu s-au întâmplat și pe care nu le lăsăm să iasă la suprafaţă. Lasă-le să iasă la suprafaţă. Întoarce-te, încetul cu încetul, cât mai în urmă, până la vârsta de patru, trei, doi ani. Au existat oameni care au ajuns în amintirile din uter și chiar dincolo, în cealaltă viaţă când au murit.

Întoarce-te în trecut pentru a te elibera. Fă din asta o meditaţie, în fiecare zi, în fiecare noapte, întoarce-te în trecut timp de o oră.

Dar dacă poţi să ajungi în punctul în care te-ai născut, dacă poţi retrăi acel moment, vei simţi o durere profundă. Va fi aproape ca și cum te-ai naște din nou. S-ar putea să ţipi, așa cum ţipă pruncul prima dată, s-ar putea să te simţi sufocat, așa cum se simte copilul când iese din uter, când, preţ de câteva secunde, nu poate să respire. S-ar putea să ajungi în acel punct. Apoi întoarce-te. Fă în fiecare seară acest lucru, timp de trei până la nouă luni, și cu fiecare zi te vei simţi tot mai despovărat și, simultan, va apărea și încrederea. Odată ce trecutul ţi-e limpede și ai văzut tot ce ţi s-a întâmplat, eşti liber. Și atunci încrederea e posibilă.

MEDITAŢIE PENTRU TRANSFORMAREA FRICII ÎN IUBIRE

Poţi să stai pe scaun sau poţi să stai în orice poziţie care ţi se pare confortabilă. Apoi adună-ţi mâinile în poală, punând mâna dreaptă sub cea stângă – poziţia este importantă pentru că mâna dreaptă are legătură cu partea stângă a creierului, iar frica vine întotdeauna din creierul stâng. Mâna stângă are legătură cu partea dreaptă a creierului, din care vine curajul. Partea stângă a creierului este sediul raţiunii, iar raţiunea e lașă. De asta intelectualul nu e curajos, iar curajosul nu e intelectual. Curajosul este iraţional, pentru că partea dreaptă a creierului este intuitivă.

După ce pui mâna dreaptă sub cea stângă, unește degetele mari ale ambelor mâini. Apoi relaxează-te, închide ochii, relaxează-ţi puţin maxilarul inferior, ca și cum ai respira pe gură, și chiar respiră pe gură, nu pe nas; este foarte relaxant. Iar când nu respiri pe nas mintea nu mai funcţionează după vechiul șablon. Acesta va fi un lucru nou, iar într-un sistem nou de a respira se formează mai ușor un obicei nou.

În al doilea rând, când nu mai respiri pe nas creierul nu mai este stimulat. Aerul nu mai ajunge la creier, ci se duce direct în piept. Altfel, are loc o stimulare continuă a creierului. Respiraţia pe o nară masează o parte a creierului, cealaltă parte fiind masată de respiraţia pe cealaltă nară. La fiecare patruzeci de minute, ordinea se schimbă.

Așa că șezi în această poziţie și respiră pe gură. Nasul e dual, gura e non-dual㠠. Când respiri pe gură, nu se schimbă nimic, poţi să stai o oră așa și respiraţia va fi aceeași. Respiraţia pe nas nu poate rămâne într-o singură stare. Starea se schimbă automat, fără știinţa ta.

Șederea în această poziţie și respiraţia pe gură îţi vor induce o stare nouă de relaxare, non-dualã, o mare liniște, și energiile tale vor începe să curgă într-un fel nou. Șezi așa, liniștit, fără să faci ceva, cel puţin patruzeci de minute. Dacă poţi să stai astfel o oră, va fi foarte bine. Prin urmare, este de dorit să începi cu patruzeci de minute și, treptat, să ajungi la șaizeci de minute. Fă acest lucru în fiecare zi.

Și, între timp, nu rata nici un prilej de a face ceva, de a fi creator. Alege întotdeauna viaţa, alege întotdeauna creaţia; nu te retrage, nu fugi.

FRICA DE DUMNEZEU

Ideea unui Dumnezeu personal care ne veghează pe toţi, chiar și ca ipoteză, nu e folositoare în vreun fel? Pentru că, pe mine, mă sperie cumplit însăși ideea de a abandona ideea de Dumnezeu.

De ce ţi-e frică să abandonezi ideea de Dumnezeu? Este cert că ideea de Dumnezeu te împiedică, cumva, să-ţi fie frică. Așa că în clipa în care renunţi la ea începi să simţi că ţi-e frică. E un fel de protecţie psihică, asta este.

În prima fază a existenţei sale, în uterul mamei, copilul nu cunoaște frica. N-am auzit copil care, în uterul mamei, să se gândească să meargă la sinagogă sau la biserică, sau să citească Biblia, sau Coranul, sau Gita; el nici măcar nu-și bate capul cu întrebări de genul: „Există sau nu Dumnezeu?" Eu nu pot să concep că pe un copil aflat în uterul mamei îl interesează probleme precum Dumnezeu, diavol, rai sau iad. De ce l-ar interesa? El se află deja în paradis. Lucrurile nu pot fi mai bune decât sunt.

El se simte complet apărat în casa lui caldă, confortabilă, plutind în lichidul cu care se hrănește. Poate te surprinde să afli că, în nouă luni, copilul se dezvoltă mai mult decât se va dezvolta în nouăzeci de ani, proporţional, în nouă luni el străbate un drum foarte lung; de la aproape nimic, devine o fiinţă. În nouă luni, el parcurge milioane de ani de evoluţie, de la începutul începutului până în prezent. El trece prin toate fazele.

Și, pentru el, viaţa e sigură: nu are nevoie de slujbă, nu se teme că o să moară de foame; corpul mamei îi asigură tot ce îi trebuie.

Când copilul iese din uterul mamei, primul lucru care i se întâmplă este frica. Evident. Și-a pierdut casa, și-a pierdut siguranţa. Căldura, mediul înconjurător, tot ce cunoștea el ca fiind lumea lui nu mai sunt, și se trezește aruncat într-o lume străină despre care nu știe nimic. El trebuie să înceapă să respire singur. E nevoie de câteva secunde ca pruncul să recunoască faptul că respiraţia mamei nu-l va mai ajuta și că acum trebuie să respire singur. În acele câteva secunde e complet derutat și, ca să-l aducă în fire, doctorul îl ţine de picioare, cu capul în jos, și îl lovește tare peste fund. Ce început! Ce primire!

Și, datorită acestei lovituri, el începe să respire. Ai observat vreodată că atunci când ţi-e frică respiraţia ţi se schimbă? Fii atent și ai să vezi că ori de câte ori ţi-e frică respiraţia ţi se schimbă imediat. Iar când te simţi în largul tău, când nu ţi-e frică de nimic, respiraţia este armonioasă, liniștită. În meditaţia profundă se întâmplă câteodată să simţi că respiraţia ţi s-a oprit. În realitate ea nu se oprește de tot, doar se rărește.

La început copilului îi este frică de toate. El a stat nouă luni pe întuneric, iar în sala modernă de spital, unde o să se nască, peste tot sunt lumini strălucitoare. Pentru ochii lui, pentru retinele lui care n-au mai văzut lumină, asta e prea mult. Lumina asta e un șoc pentru ochii lui.

Iar doctorul nu așteaptă nici măcar câteva secunde și taie legătura care încă îl mai unește cu mama, ultima speranță de siguranță... Copilul se simte pierdut, neajutorat. În întreaga existență, nu există copil mai neajutorat decât copilul de om.

Caii nu au inventat ipoteza despre Dumnezeu.

De asta caii nu au inventat ipoteza despre Dumnezeu. Elefanții nu s-au gândit la ideea de Dumnezeu; n-a fost nevoie. Puiul de elefant începe imediat să umble și să exploreze lumea din jur. El nu e neajutorat ca puiul de om. De fapt, pe neajutorarea copilului uman se bazează foarte multe: familia, societatea, cultura, religia, filosofia.

La animale nu există familii pentru simplul motiv că puiul nu are nevoie de părinți. Omul trebuie să se decidă în favoarea unui anumit sistem. Tatăl și mama trebuie să fie împreună pentru a avea grijă de copil. Copilul este rezultatul legăturii lor amoroase, este opera lor. Ei bine, dacă puiul de om ar fi lăsat singur, cum sunt lăsați puii de animale, i-ar fi cu neputință să supraviețuiască. Unde o să găsească el mâncare? Pe cine să întrebe? Ce să întrebe?

Poate că a venit prea devreme? Există câțiva biologi care cred că copilul uman se naște prematur, care sunt de părere că nouă luni nu sunt de ajuns, deoarece copilul vine pe lume foarte neajutorat. Însă corpul uman este astfel

construit, încât mama nu poate să poarte copilul mai mult de nouă luni, altfel va muri, iar moartea ei va însemna și moartea copilului.

S-a calculat că dacă fătul ar putea trăi în uterul mamei cel puţin trei ani, atunci probabil n-ar mai fi nevoie de un tată și o mamă și familie, și de societate și cultură, și de Dumnezeu și preoţi. Însă copilul nu poate să trăiască trei ani în uterul mamei. Această ciudată situaţie biologică a afectat întregul comportament uman, gândirea umană, structura familiei, societatea și a cauzat frica.

Frica este prima experienţă a copilului, și tot frica este ultima experienţă a omului.

Naşterea este tot un fel de moarte; trebuie doar privită din punctul de vedere al copilului. El trăia într-o anumită lume care, pentru el, era absolut satisfăcătoare. Nu ducea lipsă de nimic, nu tânjea după nimic, nu era lacom să aibă mai mult. Exista pur și simplu, se dezvolta – și, apoi, este deodată aruncat afară.

Pentru copil, această experienţă este o experienţă a morţii: moartea întregii sale lumi, a siguranţei lui, a căminului său confortabil. Oamenii de ştiinţă spun că n-am fost în stare să creăm un cămin la fel de confortabil ca uterul. Tot încercăm, casele noastre sunt doar eforturi de a crea acel cămin confortabil.

Am făcut chiar și paturi de apă, în ideea de a avea aceeași senzaţie. Ne umplem cada cu apă fierbinte și ne întindem în ea pentru a avea sentimentul copilului în lichidul din uter. Cei care știu cu adevărat să facă o baie fierbinte pun în apă și sare, pentru că lichidul din uterul mamei este foarte sărat, are exact concentraţia de sare pe care o are apa de mare. Dar cât poţi să stai întins într-o cadă?

Sigmund Freud n-a fost un iluminat, dar a avut unele idei interesante. De exemplu, el era de părere că ideea bărbatului de a face dragoste cu femeia nu e decât un efort de a reintra în uter. S-ar putea să fie ceva în asta. Era el nebun, ideea asta pare exagerată, dar chiar și un nebun ca Sigmund Freud trebuie ascultat cu atenție.

Eu unul consider că e ceva adevărat în ideea lui; bărbatul caută uterul, caută același culoar prin care a ieșit... Nu poate să ajungă în uter, e adevărat. Și atunci creează tot felul de lucruri – grote, case, avioane. N-ar fi de mirare ca, într-o bună zi, pasagerii din avion să plutească în căzi cu apă fierbinte, sărată. Avionul redă aceeași situație, dar n-o să fie mulțumitoare. Ea nu o să fie la fel de confortabilă ca în uter, când copilul nu trebuia să facă nimic, nici măcar să apese pe un buton, pentru a avea tot ce îi trebuia. El nu avea nici o responsabilitate, totul îi venea de-a gata.

Așa că, pentru copil, nașterea trebuie că este ca moartea. Pentru noi, cei din afară, e naștere, noi spunem că e naștere, dar pentru el e un fel de moarte. Așadar, prima lui experiență este experiența morții.

Iar a doua experiență a morții o are la final, când, într-o zi, după ce a muncit toată viața, după ce a reușit să facă ceva, o căsuță, o familie, un mic cerc de prieteni, un colț de lume unde să se simtă bine, să fie acceptat, se pomenește dintr-odată aruncat din toate astea.

Și vine iarăși doctorul. Prima dată rolul doctorului a fost să-l facă să respire; de data asta, nu știu ce rol are...

Noi suntem de partea asta, nu știu cum e de partea cealaltă. Cealaltă parte e lăsată pe seama imaginației; de aici iadul și raiul, și tot ce a scornit imaginația.

Noi suntem de partea asta, și omul ăsta este pe moarte. Pentru noi, el moare, dar poate că se va naște din nou. Însă asta numai el o știe, or el nu se poate întoarce ca să ne spună: „Fiţi liniștiţi, n-am murit, sunt viu". Nu s-a putut întoarce în uterul mamei ca să arunce o ultimă privire și să-și ia la revedere de la tot, și nici acum nu se poate întoarce ca să-și ia la revedere de la toţi și să spună: „Fiţi pe pace, nu mor, mă nasc iarăși".

Ideea hindușilor despre renaștere nu e decât o proiecţie a nașterii obișnuite. Pentru uter – dacă uterul ar gândi – copilul e mort când iese din uter. Pentru copil – dacă ar gândi – ieșirea din uter e moarte. Însă el nu moare, ci se naște; nu e moarte, ci naștere. Hindușii au proiectat aceeași idee despre moarte. De pe partea asta s-ar părea că omul moare, dar de pe partea cealaltă... Partea cealaltă e lăsată la voia imaginaţiei noastre, putem să ne-o închipuim cum vrem.

Fiecare religie descrie altfel partea cealaltă, pentru că fiecare societate și fiecare cultură diferă din punct de vedere geografic și istoric.

Fiecare religie descrie altfel partea cealaltă, pentru că fiecare societate și fiecare cultură diferă din punct de vedere geografic și istoric. De exemplu, tibetanii nu-și pot imagina partea cealaltă ca fiind răcoroasă – chiar și răcoarea e înspăimântătoare, frigul este imposibil. Tibetanii cred că mortul e cald, într-o lume nouă care e veșnic caldă.

Indienii nu pot concepe că acea lume rămâne veșnic caldă. În India, chiar și patru luni de căldură e prea mult, dar o veșnicie de căldură! Ei nu știu ce este aerul

condiţionat, dar felul în care descriu ei paradisul aproape că seamănă cu aerul condiţionat – întotdeauna răcoare, nici frig, nici zăpușeală, ci răcoare. Veșnic primăvară, primăvară indiană – toate florile sunt înflorite, adierile sunt pline de parfum, păsările cântă, totul e viu.

Mintea e cea care proiectează ideea, altfel nu poate să fie diferit pentru tibetan sau indian sau mahomedan. Mahomedanul nu poate concepe că lumea cealaltă o să fie un deșert. Pentru el, lumea cealaltă e oază cât vezi cu ochii, o oază nesfârșită, nu ca pe lumea asta, când abia dacă găsești după o sută de mile o mică oază cu puţină apă și câţiva copaci.

Noi proiectăm, dar cel care e pe moarte trece iarăși prin procesul pe care l-a mai experimentat odată. E un fapt binecunoscut că, în momentul morţii, dacă muribundul nu e inconștient, nu a căzut în comă, el începe să-și amintească toată viaţa. El se întoarce la momentul în care s-a născut. În câteva secunde, prin faţa ochilor îi trece, ca un film, tot ce i s-a întâmplat în viaţă, și se oprește la primul moment.

De ce am vrut să-ţi spun toate astea? Pentru că Dumnezeu al tău nu e decât frica din prima zi care se perpetuează până în ultimul moment, devenind tot mai mare. De asta un om poate să fie ateu când e tânăr, își poate permite, dar pe măsură ce îmbătrânește îi este puţin mai greu să fie ateu. Dacă, atunci când e în pragul morţii, când e cu un picior în groapă, îl întrebi: „Mai ești ateu?", el îţi va răspunde: „M-am gândit mai bine și nu mai sunt". Și asta de frică, pentru că nu știe ce-o să se întâmple mai departe. Toată lumea lui dispare.

Bunicul meu nu era deloc un om religios. El era mai aproape de filosofia lui Zorba Grecul: bea, mănâncă

și veselește-te; nu există lumea cealaltă, e o prostie. Tatăl meu era un om foarte religios, și asta poate din cauza bunicului meu, ca reacţie la ateismul lui. Ori de câte ori tata se ducea la templu, bunicul meu râdea și spunea: „Iarăși! Hai, du-te și irosește-ţi viaţa în faţa statuilor ălora prostești!"

Mie îmi place Zorba din mai multe motive; unul dintre ele este că în Zorba îl regăsesc pe bunicul meu. Îi plăcea atât de mult să mănânce, încât nu avea încredere în nimeni să-i prepare mâncarea, și-o prepara singur. În viaţa mea am fost invitat la masă în mii de familii din India, dar niciodată n-am mâncat ceva atât de delicios ca mâncarea gătită de bunicul meu. Și îi plăcea atât de mult să gătească, încât săptămânal dădea câte un ospăţ pentru toţi prietenii lui, pentru care gătea toată ziua.

Mama, mătușile mele, servitorii și bucătăresele – toată lumea era gonită din bucătărie. Când gătea bunicul, nimeni nu avea voie să-l deranjeze; dar cu mine era foarte prietenos, mă lăsa să mă uit și îmi spunea: „Învaţă, ca să nu depinzi de alţii. Numai tu îţi cunoști gustul". Eu spuneam: „Treaba asta mă depășește, sunt prea leneș, dar pot să mă uit". Așa că n-am învăţat nimic, dar îmi făcea mare plăcere să mă uit. Gătitul era pentru el o artă. Iar dacă ceva se întâmpla să fie puţin mai jos de standardele lui, nu stătea pe gânduri, îl arunca imediat și o lua de la capăt până era mulţumit de rezultat. Obișnuia să spună: „Mâncarea pe care o gătesc eu trebuie să-mi placă mie mai întâi, și apoi o ofer altora".

Făcea tot felul de băuturi, dar orice făcea el, toată familia era împotriva lui, spunea că e o pacoste. El nu lăsa

pe nimeni în bucătărie, iar seara aduna toți ateii din oraș. Și doar ca să-i sfideze pe jainiști, aștepta până apunea soarele. Nu mânca înainte de apus, pentru că jainiștii spun că e interzis să mănânci după apusul soarelui. Mă trimitea mereu să văd dacă a apus soarele.

Purtarea lui supăra toată familia. Și pentru că nu se puteau supăra pe el – el era capul familiei, cel mai bătrân –, se supărau pe mine. Asta era mai ușor. Spuneau: „De ce te tot duci să vezi dacă a apus sau nu soarele? Bătrânul ăsta o să te piardă și pe tine, o să te piardă cu desăvârșire".

Abia dădusem de cartea *Zorba Grecul*, când bunicul meu a murit. Singurul lucru pe care l-am simțit la incinerarea lui a fost că i-ar fi plăcut să-i traduc și să-i citesc cartea asta. Îi citisem multe cărți. Era un om fără școală, nu știa decât să se semneze, atâta tot. Nu știa să scrie și să citească, dar era foarte mândru de asta. Obișnuia să spună: „E bine că tata nu m-a obligat să merg la școală, altfel m-ar fi stricat. Cărțile astea strică oamenii, le bagă în cap numai prostii. Uită-te la tatăl tău și la unchii tăi; ei citesc întruna cărți religioase, scripturi, care nu sunt toate decât prostii. În timp ce ei citesc, eu trăiesc; și e bine să cunoști trăind... Te vor trimite la universitate, nu vor să mă asculte. Eu n-am nici o putere, pentru că ei sunt părinții tăi, și ei vor să te trimită la universitate. Dar ia aminte, nu te pierde în cărți".

Îi plăceau lucrurile mărunte. L-am întrebat: „Toată lumea crede în Dumnezeu. Tu de ce nu crezi, Baba?" Îi spuneam Baba; așa se spune la bunic în India. El mi-a răspuns: „Pentru că mie nu mi-e frică". Un răspuns foarte simplu. „De ce să-mi fie frică? N-am de ce. N-am făcut nimic

rău, n-am făcut rău nimănui. Dacă există Dumnezeu și am să-l întâlnesc cândva, el nu are de ce să fie supărat pe mine. Eu am să mă supăr pe el și am să-l întreb: «De ce ai creat lumea asta, genul ăsta de lume?». Mie nu mi-e frică".

Când era pe moarte, când doctorii au spus că mai avea doar câteva minute de trăit, l-am întrebat iarăși. Pulsul i se rărea, inima bătea tot mai slab, dar era pe deplin conștient. I-am spus: „Baba, am o întrebare..." El a deschis ochii și a spus: „Știu ce vrei să mă întrebi. De ce nu cred în Dumnezeu. Știam că ai să-mi pui întrebarea asta când o să fiu pe moarte. Crezi că moartea mă sperie? Am trăit cu atâta bucurie și atât de deplin, încât nu regret deloc că mor. Ce-am să mai fac mâine? Am făcut totul, n-a mai rămas nimic. Și dacă pulsul mi se rărește, și inima bate tot mai slab, cred că totul o să fie absolut în regulă, pentru că mă simt foarte împăcat, foarte calm, foarte liniștit. Dacă mor de tot sau trăiesc, asta nu pot să spun acum. Dar să ţii minte un lucru: Nu mi-e frică".

Tu îmi spui: „În clipa în care mă gândesc să abandonez ideea de Dumnezeu, apare frica". Lucrul ăsta indică faptul că prin ideea de Dumnezeu îţi reprimi frica; cum dai ideea la o parte, frica ţâșnește.

Dacă frica apare, asta înseamnă că trebuie s-o privești în față; ideea de Dumnezeu nu te ajută nicicum s-o acoperi.

Dacă frica apare, asta înseamnă că trebuie s-o privești în faţă; ideea de Dumnezeu nu te ajută nicicum s-o acoperi. Nu poţi să mai ai credinţă, aceasta e distrusă. Nu poţi să ai credinţă în Dumnezeu, pentru că îndoiala e

o realitate, iar credința e ficțiune. Și nici o ficțiune nu rezistă în fața realității. Acum, Dumnezeu o să rămână pentru tine o ipoteză; rugăciunile tale vor fi inutile. Vei ști că Dumnezeu e o ipoteză, n-ai să poți uita că e o ipoteză. Odată ce ai auzit un adevăr, nu mai poți să-l uiți. Una dintre calitățile adevărului este că nu trebuie să-ți fie amintit, n-ai nevoie să ți-l reamintești. Minciuna trebuie reamintită continuu, altfel ai putea s-o uiți. Omul obișnuit cu minciunile are nevoie de o memorie mai bună decât cel obișnuit cu adevărul, pentru că omul adevărat nu are nevoie de memorie. Dacă spui numai adevărul, n-ai de ce să ții minte. Dar dacă spui o minciună, trebuie să ții minte ce ai spus, ca să nu te încurci în minciuni, pentru că una ai spus unei persoane, și alta ai spus altei persoane. Și ori de câte ori apare o întrebare legată de o minciună trebuie să minți din nou, și uite așa se creează o serie de minciuni. Minciuna nu crede în controlul nașterii. Adevărul e celibatar, el nu are copii.

Odată ce ai înțeles că Dumnezeu nu e decât o ipoteză creată de preoți, de politicieni, de elita puterii, de pedagogi, de toți cei care vor să te țină în robie psihică, nu-ți mai e frică. Însă toți vor să te mențină în starea de frică permanentă, tremurând pe dinăuntru, pentru că dacă nu ți-e frică ești periculos.

Poți să fii, așadar, fie o persoană lașă, fricoasă, gata să capituleze, să se predea, o persoană fără demnitate, fără respect pentru ființa sa, fie o persoană fără frică. Dar atunci o să fii rebel, n-ai cum să eviți asta. Fie ești un om cu credință, fie

Fie ești un om cu credință, fie ești un spirit rebel.

ești un spirit rebel. Oamenii nu vor să fii rebel, ei au tot interesul să te menţină în robia psihică, răzvrătirea ta contravine intereselor lor, și de aceea recurg la politici de forţă, condiţionându-ţi mintea cu doctrine creștine, sau iudaice, sau mahomedane, sau hinduse, făcând totul pentru a-ţi menţine starea de frică, de tremurat lăuntric. Asta e puterea lor, așa că pentru toţi cei interesaţi de putere, a căror viaţă nu e decât o perpetuă dorinţă de a guverna, de a conduce, ipoteza lui Dumnezeu este extrem de utilă.

Dacă ţi-e frică de Dumnezeu – și dacă crezi în Dumnezeu, trebuie să-ţi fie frică – trebuie să-i asculţi ordinele și poruncile, trebuie să-i urmezi cartea sfântă, pe mesia, încarnarea lui, trebuie să-i urmezi pe el și pe agenţii lui.

În realitate, el nu există, există numai agenţii. Asta e o afacere foarte ciudată. Religia este cea mai ciudată afacere din lume. Nu există șef, dar există mediatori: preoţii, episcopul, cardinalul, papa, mesia, o erarhie întreagă, dar în vârf nu e nimeni.

Dar Iisus își trage autoritatea și puterea de la Dumnezeu, fiind singurul lui fiu. Papa își trage autoritatea de la Iisus, fiind singurul său reprezentant adevărat, infailibil. Și tot așa până la cei mai mărunţi preoţi... dar Dumnezeu nu există; el este frica ta. Omul a cerut ca Dumnezeu să fie inventat, din cauză că nu a putut să trăiască singur. A fost incapabil să facă faţă vieţii, frumuseţilor ei, bucuriilor ei, suferinţelor și neliniștilor ei. Nu a fost pregătit să le experimenteze singur pe toate fără să fie protejat de cineva, fără cineva care să-i fie umbrelă. L-a cerut pe Dumnezeu de frică. Și i s-a dat.

Va trebui să renunţi la această idee de Dumnezeu care te ajută să nu-ţi fie frică. Va trebui să treci prin frică și

să o accepţi ca pe-o realitate umană. Nu trebuie să fugi de ea. Trebuie să pătrunzi adânc în ea, și cu cât pătrunzi mai adânc, cu atât mai puţin dai de ea. Când vei atinge fundul fricii, vei râde pur și simplu constatând că n-ai de ce să-ţi fie frică.

Iar când frica dispare, apare inocenţa, și acea inocenţă este *summum bonum*, însăși esenţa omului religios.

Acea inocenţă este putere.

Acea inocenţă este singurul miracol care există.

Din inocenţă se poate întâmpla orice, dar nu vei fi creștin sau mahomedan. Din inocenţă vei deveni doar o fiinţă umană obișnuită, acceptându-ţi în totalitate „obișnuitul", trăindu-l cu bucurie, fiind recunoscător întregii existenţe – nu lui Dumnezeu, pentru că asta este o idee pe care ţi-au dat-o alţii.

Existenţa, însă, nu e o idee. Ea este tot ce te înconjoară, tot ce e în tine și în afara ta. Când ești total inocent, apare o gratitudine profundă. Nu e rugăciune, pentru că nu ceri nimic, ci mulţumești pentru tot ce ţi s-a dat deja. Ţi s-au dau atât de multe! Le meriţi? Le-ai câștigat? Existenţa revarsă continuu asupra ta atâtea bogăţii, încât e de-a dreptul urât să ceri mai mult. Trebuie să fii recunoscător pentru ceea ce ai primit. Și lucrul frumos e că, atunci când ești recunoscător, existenţa revarsă asupra ta tot mai multe bogăţii; cu cât ești mai recunoscător, cu atât primești mai mult, și lucrul ăsta nu are sfârșit, este un proces infinit.

Dar nu uita – ipoteza lui Dumnezeu s-a dus; în clipa în care ai numit-o ipoteză, ideea de Dumnezeu a fost deja abandonată. Fie că ţi-e frică sau nu, nu poţi s-o iei înapoi; s-a terminat.

Acum nu ţi-a mai rămas decât să pătrunzi în frica ta. Intră în ea liniștit, astfel încât să îi poţi sonda adâncimea. Și uneori se întâmplă să nu fie foarte adâncă.

Am să închei cu o poveste.

Un om care mergea noaptea pe un drum de munte a alunecat și, în ultima clipă, a reușit să se prindă de o creangă care atârna deasupra stâncii. Îngrozit, a strigat, dar nu i-a răspuns decât ecoul – nu avea cine să-l audă. Disperat, s-a uitat în jos, dar singurul lucru pe care l-a văzut în noapte a fost hăul fără fund de sub el. E lesne de închipuit prin ce chin a trecut acel om toată noaptea. Mâinile îi amorţeau, strânsoarea slăbea, și moartea îl pândea în fiecare clipă. Cum-necum, a rezistat până a răsărit soarele; când s-a uitat iarăși în jos, a început să râdă – nu exista nici un abis. La doar cincisprezece centimetri sub picioarele lui era o stâncă destul de lată, pe care s-ar fi putut odihni toată noaptea, ar fi putut dormi bine, în loc să treacă prin tot acel coșmar cumplit.

Din propria-mi experienţă pot să-ţi spun următorul lucru: Frica nu e mai adâncă de cincisprezece centimetri. Acum rămâne la latitudinea ta dacă vrei să continui să stai agăţat de creangă și să-ţi transformi viaţa într-un coșmar sau dacă vrei să lași creanga și să stai pe picioarele tale. Nu are de ce să-ţi fie frică.

Pentru informaţii suplimentare, vizitaţi:
www.OSHO.com

OSHO®

un website cuprinzător în diferite limbi care include o revistă, OSHO Books, OSHO TALKS în format audio și video, arhiva de texte OSHO Library în engleză și hindi și informaţii detaliate despre Meditaţiile OSHO.
Veţi găsi și programul OSHO Multidiversity și informaţii despre Staţiunea Internaţională de Meditaţie OSHO.

Website-uri:

http://OSHO.com/AllAboutOSHO
http://OSHO.com/Resort
http://OSHO.com/Shop
http://www.youtube.com/OSHOinternational
http://www.Twitter.com/OSHO
http://www.facebook.com/pages/OSHO.International

Pentru a contacta Osho International Foundation:
www.osho.com/oshointernational,
oshointernational@oshointernational.com

Despre autor

Osho sfidează orice categorizare. Miile sale de discursuri acoperă totul, de la căutarea individuală a sensului vieţii la cele mai importante probleme sociale și politice cu care se confruntă societatea de astăzi. Cărţile lui Osho nu sunt scrise, ci sunt transcrise din înregistrări video și audio ale unor discursuri improvizate adresate unui public internaţional. După cum spune el, „Așadar ţine minte: orice spun nu e doar pentru tine... vorbesc și pentru generaţiile viitoare". Osho a fost descris de *Sunday Times* din Londra drept unul dintre cei „1 000 de creatori ai secolului XX", iar de către autorul american Tom Robbins drept „cel mai periculos om de la Iisus Hristos încoace". *Sunday Mid-day* (India) l-a selectat pe Osho drept una dintre cele zece persoane – alături de Gandhi, Nehru și Buddha – care au schimbat destinul Indiei.

Osho a spus despre opera lui că ajută la crearea condiţiilor pentru apariţia unui tip nou de fiinţă umană. El a caracterizat adesea această nouă fiinţă umană ca fiind „Zorba Buddha" – capabilă de a se bucura atât de plăcerile

lumești, precum Zorba Grecul, cât și de seninătatea tăcută a unui Gautama Buddha. Ceea ce trece ca un fir călăuzitor prin toate aspectele discursurilor și meditațiilor lui Osho este o viziune ce include atât înțelepciunea fără vârstă a tuturor secolelor trecute, cât și potențialul cel mai înalt al științei și tehnologiei de astăzi (și de mâine).

Osho este cunoscut pentru contribuția lui revoluționară la știința transformării de sine, cu o abordare a meditației ce recunoaște ritmul accelerat al vieții contemporane. Meditațiile sale active OSHO, unice, sunt concepute ca mai întâi să elibereze stresul acumulat al minții și al trupului, astfel încât să devină mai ușor să experimentezi starea de liniște și de relaxare lipsită de gânduri în viața obișnuită.

Sunt disponibile două lucrări autobiografice ale autorului:

- *Autobiografia unui mistic nonconformist* (Editura Mix)
- *Amintiri dintr-o copilărie de aur* (Editura Mix)

Despre Stațiunea de Meditație Osho

STAȚIUNEA INTERNAȚIONALĂ DE MEDITAȚIE OSHO

Localizare: Situată la aproximativ 161 de kilometri la sud-est de Mumbai, în orașul modern înfloritor Pune, India, Stațiunea Internațională de Meditație Osho este o destinație de vacanță și nu numai. Stațiunea de Meditație se întinde pe mai bine de 16 hectare de grădini spectaculoase, într-o zonă rezidențială superbă înconjurată de copaci.

Unicitate: În fiecare an, stațiunea de meditație primește mii de persoane din peste 100 de țări. Campusul unic oferă posibilitatea pentru o experiență personală directă a unui nou mod de viață – cu mai multă conștientizare, relaxare, distracție și creativitate. Este disponibilă o mare varietate de programe opționale neîntrerupte tot timpul anului. Să nu faci nimic și doar să te relaxezi este unul dintre ele!

Toate programele se bazează pe viziunea lui OSHO despre „Zorba Buddha" – un gen de ființă umană calitativ nouă care este capabilă atât să participe creativ la viața de zi cu zi, cât și să se relaxeze în tăcere și meditație.

Meditații: Un program de meditații pentru întreaga zi, pentru fiecare tip de persoană, include metode active și pasive, tradiționale și revoluționare, și în special OSHO Active Meditations™. Meditațiile au loc în probabil cea mai mare sală de meditații din lume, Osho Auditorium.

Multidiversitate: Sesiunile individuale, cursurile și seminariile acoperă toate domeniile, de la arte la tratamente holistice de sănătate, transformare personală, relații și etape de tranziție în viață, munca drept meditație, științe ezoterice și abordarea „zen" a sportului și recreerii. Secretul succesului Multidiversității rezidă în faptul că toate programele sale sunt combinate cu meditația, susținând înțelegerea faptului că ființele umane sunt mult mai mult decât suma părților lor.

Basho Spa: Luxosul Basho Spa oferă bazine de înot în aer liber, pentru relaxare, înconjurate de copaci și vegetație tropicală. Stilul unic, jacuzzi spațioase, saune, săli de gimnastică, terenuri de tenis... efectul lor este sporit de situarea lor într-o zonă de o frumusețe uluitoare.

Bucătăria: O varietate de diferite spații de servit masa oferă mâncăruri vegetariene occidentale, asiatice și indiene delicioase – majoritatea fiind organice, produse special pentru stațiunea de meditație. Pâinea și prăjiturile sunt făcute în brutăria proprie a stațiunii.

Viaţa de noapte: Seara, există numeroase evenimente dintre care să alegi – dansul situându-se în fruntea listei! Alte activităţi includ meditaţii sub cerul liber în nopţile cu lună plină, spectacole de varietăţi, concerte și meditaţii pentru viaţa de zi cu zi.

Sau poţi doar să te bucuri întâlnind diferite persoane la Plaza Café ori plimbându-te în liniștea nopţii prin parcurile din împrejurimile de vis.

Facilităţi: Poţi cumpăra toate produsele de bază și articole de toaletă din Galleria. Multimedia Gallery comercializează o paletă largă de produse media OSHO. Există și o bancă, o agenţie de voiaj și un Cyber Café în campus. Pentru cei cărora le place să meargă la cumpărături, Pune oferă toate opţiunile, de la produse indiene tradiţionale și etnice până la numeroase magazine aparţinând unor lanţuri internaţionale.

Cazare: Poţi să stai în camerele elegante ale Osho Guesthouse sau, pentru sejururi mai lungi, poţi opta pentru unul dintre pachetele-program Living-In. În plus, există o ofertă largă de hoteluri și apartamente private în apropiere.

www.osho.com/meditationresort

OSHO

Învățăturile lui Osho, unul dintre cei mai cunoscuți lideri spirituali ai secolului XX, răstoarnă tiparele clasice de gândire, provocându-ne la o permanentă punere sub semnul întrebării a certitudinilor și la un proces de conștientizare de sine.

Cărțile din seria „Incursiune într-un nou mod de viață" prezintă viziunea lui Osho privind cele mai importante probleme pe care și le pun oamenii interesați de știința transformării de sine și de o spiritualitate adaptată la provocările cotidiene ale vieții contemporane.

ÎN ACEEAȘI SERIE:

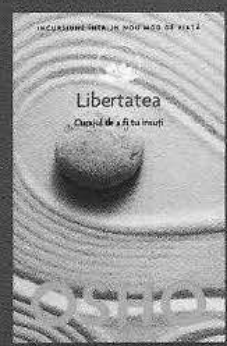

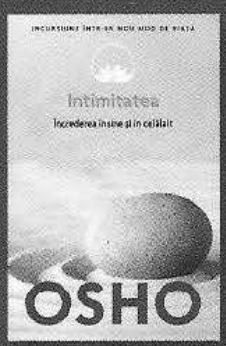

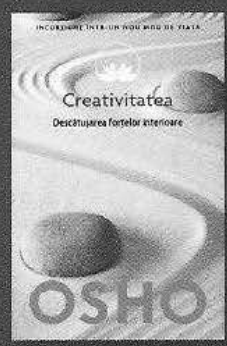

Află mai mult pe:
www.litera.ro

ISBN 978-606-741-168-3

LITERA